

GEVAREN TROTSEREN: CUMULATIEVE RISICO'S EN PSYCHOLOGISCHE SCHADE VOOR KINDEREN OP DE VLUCHT

Route-gerichte trends, ervaringen, beschermingsrisico's
en EU-betrokkenheid op de route(s)
Soedan-Egypte-Libië-Griekenland-de Balkan

Save the Children

In deze studie onderzocht Save the Children de beschermingsrisico's voor kinderen op de vlucht, met speciale aandacht voor migratieroutes tussen Soedan en Egypte, Libië en Griekenland, en op de noordwestelijke Balkanroute. De bevindingen zijn gebaseerd op interviews met kinderen, hun verzorgers en hulpverleners, uitgevoerd tussen februari en oktober 2025. Het onderzoek beoogt een uitgebreid beeld te schetsen van de fysieke en psychologische schade die kinderen tijdens hun vlucht ondervinden en analyseert hoe zij het risico lopen herhaaldelijk en langdurig aan schade blootgesteld te worden. Tot nu toe is er weinig onderzoek gedaan naar de gevolgen van deze schadelijke gebeurtenissen voor kinderen, die zich op uiteenlopende momenten voordoen gedurende hun hele reis. Die voortdurende blootstelling aan schade - vóór en tijdens het vertrek, tijdens de reis en bij aankomst in het land van bestemming - kan een versterkend negatief effect hebben op het welzijn, de (geestelijke) gezondheid en de cognitieve en emotionele ontwikkeling van kinderen.

In lijn met deze routegerichte benadering is vervolgens onderzocht hoe het migratiebeleid van de EU deze beschermingsrisico's in stand houdt, eraan bijdraagt, of ze juist vermindert. De migratiesamenwerking tussen de EU en derde landen speelt daarbij een cruciale rol. Zoals deze studie laat zien, leiden investeringen in buurlanden maar al te vaak tot het uitbesteden van risico's en schade, waarbij de rechten en het welzijn van kinderen niet worden meegenomen. In plaats van deze landen als bufferzones te behandelen, moeten de EU en haar lidstaten streven naar partnerschappen waarin de bescherming van kinderen op de vlucht centraal staat. Dit betekent dat de EU binnen de kaders van migratiesamenwerking moet investeren in waardige opvang, voogdij en asielsystemen, en tegelijk een definitief einde moet maken aan de detentie, deportaties en gewelddadige pushbacks waarmee de rechten van kinderen systematisch worden geschonden.

1	Inleiding	7
2	Doel en reikwijdte van de studie: het meten van de cumulatieve schade voor kinderen langs de migratieroute(s) Soedan - Egypte - Libië - Griekenland - Westelijke Balkan en de betrokkenheid van de EU bij migratiesamenwerking	8
3	Methodiek	10
	3.1 Gegevensanalyse	11
	3.2 Beperkingen en ethiek	11
4	Verplichtingen van de EU om de rechten van kinderen op de vlucht te beschermen	12
	4.1 Belangrijkste beginselen en mechanismen ter bescherming van de rechten van kinderen	12
	4.2 Verplichtingen van de EU inzake de bescherming van de rechten van kinderen in het kader van migratiesamenwerking	13
	4.3 EU-agentschappen: verplichtingen inzake kinderbescherming bij grensbeheer	14
5	Beschermingsrisico's en geaccumuleerde schade voor kinderen op de vlucht: resultaten	16
	5.1 Belangrijkste categorieën van herhaalde risico's en cumulatieve schade	16
6	Bevindingen uit interviews: route-specifieke risico's en cumulatieve schade	18
	6.1 Route Soedan – Egypte	18
	6.2 Route Libië – Griekenland	27
	6.3 Griekenland – Westelijke Balkanroute	36
7	De psychologische impact van cumulatieve schade op kinderen	44
	7.1 Cumulatieve schade: psychologische schade in verschillende contexten	44
8	Betrokkenheid van de EU bij en verantwoordelijkheid voor schendingen van de rechten van kinderen	48
	8.1 Migratiesamenwerking van de EU met landen langs de migratieroute	48
	8.2 Migratiesamenwerking van de EU met Egypte	49
	8.3 Libië – Griekenland: verantwoordelijkheid van de Europese Commissie en EU-agentschappen in Griekenland	52
	8.4 EU-migratiesamenwerking met de Westelijke Balkan	54
9	Conclusie	56
10	Aanbevelingen	58
	Bijlage	62
	Methodiek van de interviews per land	62
	Door IPA gefinancierde projecten op het gebied van migratie- en grensbeheer	63
	Tekeningen van kinderen	64
	Voetnoten	66

COLOFON

Onderzoeksleider: Julia Verheul

Onderzoeksadviseur: Zina Weisner

Co-auteurs: Anne-Lise Dewulf, Milena Manojlovic, Tatjana Ristic, Jelena Besedic, Federica Toscano, Zara Bakker

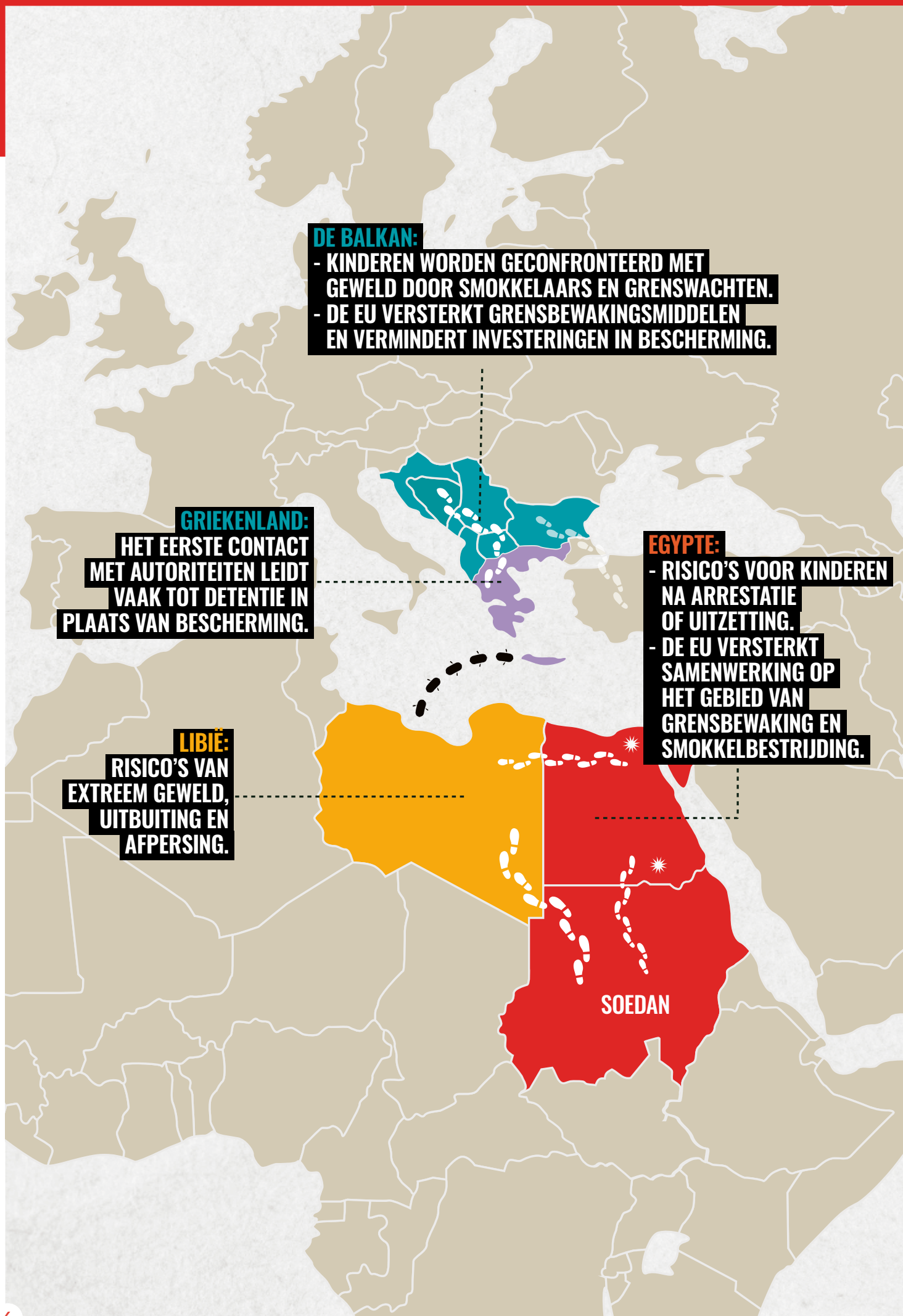
In samenwerking met het Mixed Migration Centre (MMC), Save the Children North West Balkans Migration and Displacement Hub (BMDH) en de Greek Council for Refugees (GCR)

Illustraties: Eleven Percent Studio

Vormgeving: Saskia Ottenhoff, NiksDesign

Wij bedanken de vluchtelingenteams van Save the Children die het veldwerk hebben gecoördineerd en ervoor hebben gezorgd dat de kinderen in een veilige omgeving werden geïnterviewd, volgens hoge normen voor gegevensverzameling en bescherming. Speciale dank gaat uit naar de veldonderzoekers die gegevens voor het onderzoek hebben verzameld door interviews met kinderen af te nemen.

1 Inleiding

In deze studie onderzoekt Save the Children de beschermingsrisico's voor kinderen op de vlucht, met de nadruk op routes tussen Soedan en Egypte, Libië en Griekenland, en op de westelijke Balkanroute.¹ De bevindingen zijn gebaseerd op interviews die tussen februari en oktober 2025 zijn afgenomen met kinderen, hun verzorgers en hulpverleners. Het rapport heeft als doel een uitgebreid beeld te schetsen van de fysieke en psychologische schade die kinderen op de vlucht ervaren en laat zien hoe zij tijdens hun vlucht het risico lopen herhaaldelijk en langdurig aan schade te worden blootgesteld.

Sinds de sluiting van de grens tussen Egypte en Soedan in mei 2024 lopen Soedanese kinderen ernstige risico's tijdens hun vlucht en bij aankomst in Egypte. Sommige kinderen, onder wie niet-begeleide kinderen, reizen via Libië verder naar Griekenland. Door de sterke toename van het aantal Soedanese en Egyptische aankomsten op Kreta in 2025 voerden de autoriteiten een opschorting van drie maanden van de toegang tot asielprocedures in. Deze maatregel ging op 11 juli 2025 in en werd niet verlengd. Nieuwkomers werden in die periode vastgehouden in gesloten faciliteiten en kregen een bevel tot onmiddellijke terugkeer naar hun land van herkomst of vertrek. Door de sterke daling van het beschermingsbudget in Servië en Bosnië en Herzegovina sinds 2023, en door het op veiligheid gerichte grensbeheer, zijn de middelen voor bescherming sterk afgenomen. Daardoor zijn kinderen die via de westelijke Balkanroute reizen steeds vaker aangewezen op onveilige routes. Als gevolg daarvan neemt hun zichtbaarheid af en hebben zij minder toegang tot identificatie, ondersteuning en voorzieningen.

De blootstelling aan meerdere risico's tijdens de migratie kan fysieke en psychologische schade veroorzaken of verergeren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door direct geweld of verwaarlozing van de behoeften van kinderen, vooral wanneer adequate structuren voor ondersteuning ontbreken. Dit rapport richt zich op de opeenstapeling van verschillende risico's over een langere periode, in plaats van deze afzonderlijk te beoordelen. Dat is belangrijk in de context van gedwongen ontheemding en migratiereizen, die worden gekenmerkt door opeenvolgende gevaren: conflicten of armoede in landen van herkomst, geweld en uitbuiting tijdens de reis, risicovolle routes, detentie en kwetsbare omstandigheden bij aankomst.

Uit de analyse van de voor dit rapport onderzochte landen blijkt dat de EU de samenwerking op het gebied van grensbeheer en de bestrijding van migrantensmokkel (SOM) en mensenhandel (TIP) in derde landen heeft geïntensiveerd. Deze samenwerking met derde landen kan risico's voor kinderen op de vlucht verminderen, in stand houden of verergeren. Hoewel deze initiatieven grensoverschrijdend van aard zijn, worden noodzakelijke kindgerichte beschermingsmaatregelen niet altijd opgenomen, of geven ze geen volledig beeld van de schade die kinderen mogelijk al hebben geleden. Daarnaast kunnen steeds strengere controles kinderen en gezinnen ertoe aanzetten om nog gevaarlijkere routes te nemen. Vaak duwen deze beleidsmaatregelen migratie verder ondergronds. Daardoor zijn kinderen minder zichtbaar voor autoriteiten en ondersteuningssystemen, hebben ze geen toegang tot essentiële voorzieningen en neemt de kwetsbaarheid voor uitbuiting aanzienlijk toe.

Het vrijwel totale gebrek aan veilige en reguliere routes naar de EU vergroot deze risico's nog verder. Daardoor worden kinderen gedwongen een beroep te doen op smokkelaars en worden ze blootgesteld aan mensenhandel, uitbuiting, dwangarbeid en fysiek, psychologisch en seksueel geweld. In dit rapport wordt uiteengezet hoe het externe migratie- en grensbeheerbeleid van de EU de veiligheid van kinderen negatief kan beïnvloeden wanneer er onvoldoende kindvriendelijke beschermingsmaatregelen zijn en/of toegang tot asiel is.

2 Doel en reikwijdte van de studie: het meten van de cumulatieve schade voor kinderen langs de migratieroute(s) Soedan - Egypte - Libië - Griekenland - Westelijke Balkan en de betrokkenheid van de EU bij migratiesamenwerking

Save the Children publiceerde onlangs het rapport *Crossing Lines*, waarin de situatie van kinderen op de vlucht aan de buitengrenzen van de EU wordt onderzocht.² Samen met andere onderzoeken naar beschermingsrisico's voor kinderen op de vlucht³ benadrukt dit rapport dat grensbeveiliging steeds vaker zwaarder weegt dan de bescherming van kinderen op de vlucht en andere kwetsbare groepen.⁴ Daardoor neemt het aantal gevallen van misbruik, detentie, uitbuiting en gebrek aan bescherming aan de EU-buitengrenzen toe.

Los van rechtenschendingen aan de EU-grenzen hebben veel kinderen op de vlucht al vóór hun vertrek en tijdens hun reis naar EU-landen schadelijke gebeurtenissen meegemaakt. Tot nu toe is er weinig onderzoek gedaan naar de impact van deze schadelijke gebeurtenissen, die zich op verschillende momenten gedurende *de gehele* reis kunnen voordoen.⁵ Door de herhaalde blootstelling aan gevaar - vóór en tijdens het vertrek, onderweg en bij aankomst in het land van bestemming - stapelt de schade zich op. Dit kan een versterkend negatief effect hebben op het welzijn, de (mentale) gezondheid en de cognitieve en emotionele ontwikkeling van kinderen. Het in kaart brengen van deze patronen helpt bij het ontwikkelen van traumagerichte methoden en beleidsmaatregelen, en bij het opzetten van multisectoriële ondersteuning (gezondheidszorg, bescherming, onderwijs) langs migratieroutes.

In deze studie wordt **cumulatieve schade** gedefinieerd als:

“De effecten van meerdere ongunstige of schadelijke omstandigheden en gebeurtenissen in het leven van een kind. De dagelijkse impact van deze ervaringen kan groot zijn en na verloop van tijd toenemen. Daardoor neemt het gevoel van veiligheid, stabiliteit en welzijn van het kind af.”⁶

Er is behoefte aan onderzoek dat zowel de ervaringen en risico's tijdens migratiereizen in kaart brengt als het beleid dat deze ervaringen en risico's vormgeeft. De externe migratiebeleidsmaatregelen van de EU spelen hierin een cruciale rol, onder meer bij het beheer van irreguliere migratie, bij het handhaven van de rechten van kinderen en bij het versterken van de beschermingsnormen en dienstverlening langs migratieroutes.

Recente rapporten van teams en partners van Save the Children, die direct met (niet-begeleide) kinderen op de vlucht werken, geven echter aanleiding tot **ernstige bezorgdheid over de bescherming van kinderen in landen waar de EU-migratiecontroles heeft gedelegeerd of deze maatregelen gezamenlijk met autoriteiten in derde landen** uitvoert. Bepaalde onderdelen van het externe migratiebeleid van de EU dreigen deze schade te verergeren, met name voor kinderen.

De belangrijkste vragen die aan dit onderzoek ten grondslag liggen, zijn:

1. Welke beschermingsrisico's lopen kinderen tijdens de verschillende fasen van hun migratiereis (land van herkomst, doorreis en aankomst in EU-landen)?
2. Hoe ontwikkelen en stapelen deze risico's zich op tijdens de migratie, en hoe beïnvloedt dit het fysieke en mentale welzijn van kinderen?
3. Op welke manier dragen het externe migratiebeleid van de EU, de dynamiek van mensensmokkel, de toegang tot voorzieningen en beschermingskaders bij aan deze risico's, of helpen zij deze juist te verminderen?

Omdat onderzoek naar de bescherming en ondersteuning van kinderen tijdens hun volledige migratietraject nog steeds onderbelicht is⁷, verkent dit onderzoek de ervaringen, uitdagingen en systemische beschermingsrisico's waarmee kinderen in verschillende stadia van de route(s) Soedan-Egypte-Libië-Griekenland-Balkan te maken krijgen⁸. Het doel is om aanbevelingen te formuleren waarmee beleidsmakers deze risico's in een zo vroeg mogelijk stadium kunnen beperken.

In deze studie gebruiken we de term 'migratieroute' om te illustreren hoe kinderen tijdens hun reis meerdere (landspecifieke) situaties doormaken. Hoewel sommige routes qua belangrijkste geografische kenmerken gelijk zijn gebleven, probeert deze studie geen vaste routes vast te stellen. Routes kunnen immers voortdurend veranderen. Beleidsmaatregelen moeten daarom niet alleen worden gebaseerd op (een) specifieke route(s), maar op het cumulatieve effect van de beschermingsrisico's voor kinderen in een bredere context

De gegevens voor dit grensoverschrijdende onderzoek zijn verzameld door meerdere kantoren van Save the Children. Elk kantoor bracht specifieke lokale expertise in langs de migratieroute(s) Soedan - Egypte - Libië - Griekenland – de Balkan. **In totaal interviewde Save the Children voor dit onderzoek 66 kinderen (meestal onbegeleid en/of gescheiden van familie), 19 deskundigen en 11 zorgverleners.** Waar nodig zijn deze interviews aangevuld met informatie van operationele teams en focusgroepen met begunstigden.

Naast nieuwe primaire data bevat de analyse ook bestaande rapporten en gegevens uit eerder onderzoek door Save the Children en/of partnerorganisaties. De meest uitgebreide aanvullende informatie is afkomstig uit het rapport *Migrant Children on the Sudan-Egypt-Libya Route* van Save the Children in samenwerking met het Mixed Migration Centre. Aanvullende gegevens komen uit het rapport *Migrant children at EU borders: experiences, trends, practices, legal developments, and considerations* van Save the Children Europe, recente rapporten over Griekenland van de Greek Council for Refugees en Save the Children⁹ en het onderzoek dat in 2021-2022 in de Balkan is uitgevoerd door Save the Children North West Balkans initiative, Balkans Migration and Displacement Hub met de titel *Wherever we go, someone does us harm*. Uit dit onderzoek in de Balkan bleek dat alle geïnterviewde kinderen tijdens hun reis direct of indirect werden blootgesteld aan fysiek, psychologisch, seksueel of ander geweld en uitbuiting¹⁰

Daarnaast bestaat de context- en beleidsanalyse uit primaire en secundaire bronnen, zoals rapporten en beleidsdocumenten van de EU en de VN. Deze omvatten operationele richtsnoeren van EU-agentschappen, projectdocumenten van de Europese Commissie en overeenkomsten tussen de EU en derde landen. Met deze multidimensionale methodiek onderzoekt deze studie de impact van de externe migratiesamenwerking van de EU op kinderen. Daarbij wordt benadrukt dat kinderen op de vlucht langs de migratieroute te maken kunnen krijgen met meerdere schendingen en risico's.

Een uitgebreidere toelichting op het gegevensverzamelingsproces is te vinden in de bijlage.

3.1 Gegevensanalyse

De gegevens zijn geaggregeerd naar geslacht, leeftijd, migratiestatus en context van de route. In de eerste stap zijn de gegevens inductief geanalyseerd en zijn de bevindingen gegroepeerd volgens vijf componenten van cumulatieve risico's:

- Ervaringen vóór de vlucht en kindspecifieke kwetsbaarheden
- Kenmerken van de migratieroute, zoals duur van de reis, gebruik van (on) reguliere kanalen en blootstelling aan geweld. Dit omvat ook sociale en gemeenschapsfactoren tijdens de doorreis (zoals invloed of druk van leeftijdsgenoten en discriminatie)
- Beleid en uitvoering van migratiemanagement en grensbeheer
- Dynamiek van mensensmokkel en mensenhandel, inclusief risico's van criminalisering. Dit verwijst naar situaties waarin kinderen worden gedwongen om een rol te spelen in smokkeloperaties - zoals het besturen van boten - en vervolgens bij aankomst worden beschuldigd van mensensmokkel, ondanks dat ze zelf slachtoffers zijn van uitbuiting.
- Beperkte toegang tot bescherming en (kindvriendelijke) voorzieningen

In de tweede stap zijn de bevindingen gecategoriseerd op basis van hun implicaties voor de rechten van het kind.

3.2 Beperkingen en ethiek

De teams van Save the Children die verantwoordelijk zijn voor ethiek en het genereren van bewijs hebben het onderzoek ethisch goedgekeurd. Meer informatie over het onderzoeksontwerp en de ethiek staat in de bijlage.

De bevindingen van het onderzoek zijn niet bedoeld als representatief, maar geven inzicht in actuele trends op het gebied van kindbescherming en -rechten langs migratieroutes naar Europa. Omdat de onderzoekscontext vrij dynamisch is, biedt het onderzoek slechts een momentopname van de situatie. Het onderzoek volgt bovendien niet dezelfde kinderen gedurende de hele route, maar belicht de potentiële cumulatieve risico's waaraan kinderen kunnen worden blootgesteld wanneer zij deze route afleggen.

4 Verplichtingen van de EU om de rechten van kinderen op de vlucht te beschermen

Voordat we een overzicht geven van de belangrijkste risico's voor kinderen die in de interviews naar voren kwamen, geven we in dit hoofdstuk een kort overzicht van de kinderrechtenverplichtingen van zowel de EU als de afzonderlijkelanden. Deze verplichtingen zouden als leidraad moeten dienen voor het beleid dat van invloed is op het welzijn van kinderen op de vlucht.

4.1 Belangrijkste beginselen en mechanismen ter bescherming van de rechten van kinderen

De rechten van kinderen zijn vastgelegd in het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Het verdrag erkent kinderen en jongeren als rechthebbenden die specifieke beschermingsnormen nodig hebben. Deze rechten en verplichtingen gelden evenzeer voor kinderen op de vlucht en in een context van gedwongen ontheemding, aangezien “kinderen in de eerste plaats kinderen zijn”.¹¹ **Alle landen die in dit onderzoek zijn behandeld, hebben het Verdrag inzake de Rechten van het Kind** geratificeerd en zijn daarom verplicht om de daarin vastgelegde normen na te leven. Dat omvat onder meer het voorkomen van en reageren op mishandeling en uitbuiting, en het bieden van een veilige omgeving waar kinderen kunnen spelen, leren en opgroeien.

De Europese wetgeving op het gebied van kinderrechten is grotendeels gebaseerd op het IVRK. Deze verplichtingen zijn met name vastgelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: het Handvest)¹² en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).¹³

Het Comité voor de Rechten van het Kind, dat toezicht houdt op de naleving van het Verdrag, stelt dat schendingen van rechten niet alleen onevenredig schadelijker zijn voor kinderen, maar ook structureel vaker voorkomen. Daarom vereisen beleid en operationele richtlijnen verscherpte en proactieve beschermingsmaatregelen.¹⁴

Belangrijk is dat het niet voorzien in de ontwikkelingsbehoeften van migranten- en vluchtelingenkinderen volgens het Verdrag een schending van hun individuele rechten vormt. Het niet voorzien in de psychosociale behoeften van vluchtelingen- en migrantenkinderen kan bijvoorbeeld worden beschouwd als een vorm van psychologische mishandeling, waarvoor internationale instellingen medeverantwoordelijk zijn.¹⁵

Deze studie richt zich op de implicaties van het migratiebeleid van de EU met betrekking tot zes belangrijke beginselen en mechanismen op het gebied van kinderrechten, die bijzonder relevant zijn in de context van migratie en gedwongen ontheemding:

- Het **belang van het kind** (artikel 3) benadrukt dat het belang van het kind voorop moet staan bij alle maatregelen die kinderen betreffen, ook bij migratie- en asielprocedures. Dit betekent dat het belang van het kind altijd voorop moet staan bij alles wat hen aangaat.
- **Non-discriminatie** (artikelen 2 en 22) verwijst naar gelijke bescherming van kinderen en hun rechten, ongeacht ras, geslacht, religie, etniciteit, sociaaleconomische status of migratiestatus.

- **Gezinshereniging** (artikel 9) zorgt ervoor dat een kind niet tegen zijn wil van zijn ouders wordt gescheiden, tenzij dit noodzakelijk is in het belang van het kind (bijvoorbeeld in gevallen van mishandeling of verwaarlozing). Staten zijn daarnaast verplicht om **gezinshereniging** over de grenzen heen op een “positieve, humane en snelle manier” te waarborgen (artikel 10).
- Het beginsel van **voogdij en wettelijke vertegenwoordiging** (artikel 18) vereist dat niet-begeleide kinderen een voogd of vertegenwoordiger toegewezen krijgen om hun rechten tijdens de procedures te waarborgen. Staten moeten ook zorgen voor beschikbare **alternatieve zorgsystemen** (artikel 20).
- **Toegang tot bescherming** omvat bescherming tegen geweld, uitbuiting, misbruik en mensenhandel (artikelen 11, 19, 32 en 35), evenals maatregelen voor het **fysieke en psychologische herstel** van kinderen die slachtoffer zijn van enige vorm van dergelijk misbruik, foltering of enige andere vorm van wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, of van gewapende conflicten (artikel 39).
- **Toegang tot voorzieningen** omvat het recht op onderwijs, gezondheidszorg en psychologische ondersteuning (artikelen 23, 24 en 28) en **procedurele waarborgen**, waaronder de noodzaak van kindvriendelijke procedures, zoals leeftijdsgeschikte interviews en deelname aan beslissingen die hen aangaan (artikelen 37, 38 en 40).

4.2 Verplichtingen van de EU inzake de bescherming van de rechten van kinderen in het kader van migratiesamenwerking

Het Verdrag van Lissabon heeft de capaciteit van de EU om de rechten van kinderen te bevorderen aanzienlijk versterkt. Het erkent de “bescherming van de rechten van het kind” expliciet als zowel een algemene doelstelling van de Europese Unie als een essentieel onderdeel van haar beleid voor externe betrekkingen.¹⁶ Daarnaast heeft het Europees Hof van Justitie bepaald dat de verplichtingen van de EU op het gebied van de grondrechten zich kunnen uitstrekken tot buiten het EU-grondgebied wanneer EU-instellingen of lidstaten “effectieve controle” uitoefenen over personen, zelfs buiten de EU-grenzen.¹⁷ Deze bepalingen zijn relevant voor het externe grensbeheer en het beleid ter bestrijding van mensensmokkel, met name wanneer EU-agentschappen daarbij betrokken zijn.¹⁸

In 2017 nam de Europese Commissie de Commissiemededeling over de bescherming van kinderen op de vlucht aan. Dat legde de basis voor een alomvattende aanpak voor de bescherming van migrantenkinderen binnen het EU-beleid. In 2021 volgde de **EU-strategie voor de rechten van het kind** en de **Europese kindergarantie**, door de Commissie aangenomen om de bescherming van de rechten van alle kinderen te waarborgen. In een recente Aanbeveling (april 2024) over de ontwikkeling en versterking van geïntegreerde kinderbeschermingsystemen benadrukte de Commissie opnieuw dat kinderbescherming een prioriteit is binnen het externe optreden van de EU.¹⁹

“De lidstaten moeten de rechten van het kind in hun externe optreden hooghouden, met inbegrip van buitenlandse diplomatie, ontwikkelingssamenwerking en humanitaire acties, zoals vastgelegd in internationale mensenrechten- en humanitaire rechtsinstrumenten, met bijzondere aandacht voor het recht om zonder geweld te leven en het recht op bescherming.”

Uit deze wettelijke bepalingen en beleidsinstrumenten blijkt dat **de EU niet alleen verplicht is om de rechten van kinderen in al haar handelen te beschermen, maar ook actief** prioriteit moet geven **aan kinderbescherming in haar externe beleid, met name wanneer EU-agentschappen daarbij betrokken** zijn. Dit betekent dat de rechten van kinderen worden beschermd tijdens hun hele migratietraject: in landen waarmee de EU samenwerkt, bij acties van EU-agentschappen (binnen en buiten de EU) en binnen de EU-lidstaten zelf.

In de volgende paragrafen worden de belangrijkste risico's en schendingen van rechten beschreven waarmee kinderen tijdens hun vlucht te maken krijgen. Wanneer deze risico's niet worden beperkt, lopen EU-lidstaten het risico hun wettelijke verplichtingen om de rechten van kinderen in hun externe beleid te beschermen niet na te komen.

4.3 EU-agentschappen: verplichtingen inzake kinderbescherming bij grensbeheer

Uit de hierboven beschreven wettelijke verplichtingen volgt dat de EU en haar lidstaten verplicht zijn de rechten van kinderen te waarborgen bij hun (externe) activiteiten op het gebied van migratiebeheer. Om te verduidelijken wat deze verplichtingen in de praktijk betekenen, beschrijven de volgende paragrafen de operationele richtsnoeren en verplichtingen van EU-agentschappen bij de uitvoering van grensbeheerbeleid.

Zowel het **Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)** als het **Europees Grens- en Kustwachtagentschap (Frontex)** zijn wettelijk verplicht om het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie na te leven en de bescherming van de grondrechten in al hun operaties te waarborgen.²⁰ De oprichtingsverordeningen van beide agentschappen bepalen dat alle activiteiten volledig in overeenstemming moeten zijn met de grondrechten en verwijzen daarbij specifiek naar de rechten van het kind en het belang van het kind. De Frontex-verordening vereist bovendien dat bij operaties rekening wordt gehouden met de bijzondere behoeften van kinderen.²¹

Elk agentschap moet een onafhankelijke functionaris voor de grondrechten aanstellen. Frontex zet daarnaast waarnemers voor de grondrechten in die toezien op naleving, klachten onderzoeken en adviseren over de waarborging van rechten. Beide verordeningen verplichten om operaties op te schorten of te beëindigen wanneer er sprake is van ernstige of aanhoudende schendingen van de grondrechten of van internationale beschermingsverplichtingen.²²

Gezamenlijk vormen deze bepalingen een duidelijke wettelijke verplichting voor beide agentschappen om de rechten van het kind en de bescherming daarvan te waarborgen, ervoor te zorgen dat het grens- en asielbeheer van de EU de rechten van het kind in alle contexten volledig eerbiedigt en bevordert, en op te treden wanneer schendingen plaatsvinden. Dit omvat onder meer het opschorten of aanpassen van operaties, het melden van incidenten en het nemen van corrigerende maatregelen.

Europese grens- en kustwacht (Frontex)

Frontex heeft operationele richtsnoeren ontwikkeld, de zogenaamde VEGA-Handboeken, die grenswachten richtlijnen geven voor het identificeren en beschermen van kinderen, met name kinderen die risico lopen, tijdens operaties op zee, aan landgrenzen en aan luchtgrenzen.²³ Deze richtsnoeren vertalen de grondrechtenverplichtingen uit de verordening betreffende de Europese grens- en kustwacht (EBCG) naar de dagelijkse praktijk, door maatregelen ter bescherming van kinderen en ter bestrijding van mensenhandel te integreren in reguliere grenscontroles.²⁴

Deze richtsnoeren herhalen de belangrijkste kinderrechten waarmee Frontex in zijn werkzaamheden rekening moet houden, waaronder het belang van het kind, de eenheid van het gezin en non-discriminatie. Belangrijk is dat in het handboek wordt benadrukt dat:

“Alle kinderen die zich verplaatsen het recht hebben een asielaanvraag in te dienen en internationale bescherming te zoeken, en om hun belang te laten bepalen, beoordelen en waarborgen”.²⁵

Belangrijk is dat er richtsnoeren zijn voor het beoordelen van het belang van het kind aan de grenzen. Daarbij mogen argumenten die niet op rechten zijn gebaseerd - zoals over algemene migratiecontrole - niet zwaarder wegen dan overwegingen in het belang van het kind.²⁶

“Ongeacht of kinderen de grenzen irregulier oversteken, met of zonder de hulp van criminele netwerken en smokkelaars, hebben zij recht op bescherming en moet hun belang worden gewaarborgd. Bovendien gelden het recht op asiel en het beginsel van non-refoulement ook voor gesmokkelde kinderen en verhandelde kinderen, die mogelijk internationale of andere bescherming nodig hebben.”²⁷

Het Handboek benadrukt ook dat kinderen alleen in zeer uitzonderlijke gevallen mogen worden vastgehouden, altijd in overeenstemming met de toepasselijke nationale wetgeving, voor een zo kort mogelijke periode en als laatste redmiddel.²⁸

Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)

Het EUAA heeft zijn betrokkenheid in derde landen geleidelijk uitgebreid binnen het kader van de externe migratie- en asielsamenwerking van de EU. Op grond van de artikelen 35 en 36 van Verordening (EU) 2021/2303 kan het agentschap capaciteitsopbouw, technische bijstand en opleiding verstrekken aan niet-EU-partners om hun asiel- en opvangstelsels te versterken, de naleving van internationale beschermingsnormen te waarborgen en de afstemming op het EU-acquis te bevorderen. Om dit in de praktijk te brengen, heeft het EUAA een externe samenwerkingsstrategie ontwikkeld, aangevuld met op maat gemaakte samenwerkingskaders, zoals landspecifieke ondersteuningsprogramma's, opleidingsprogramma's voor asielambtenaren en de inzet van verbindingsofficieren.

In het specifieke geval van Egypte heeft het EUAA een “routekaart voor samenwerking tussen het EUAA en Egypte” opgesteld, waarin wordt gesteld dat het hoofddoel is om de beschermingsruimte voor asielzoekers en vluchtelingen in Egypte te verbeteren, in overeenstemming met de EU-normen.³⁰

5 Beschermingsrisico's en geaccumuleerde schade voor kinderen op de vlucht: resultaten

Voor deze studie interviewde Save the Children 66 kinderen op de vlucht die een migratietraject hebben doorlopen. Ondanks de uiteenlopende (geografische) contexten van de onderzochte gevallen kwamen er vergelijkbare categorieën van beschermingsproblemen naar voren. Die houden verband met de componenten van “cumulatieve schade”, zoals geïntroduceerd aan het begin van de studie. **Uit de bevindingen van deze interviews blijkt dat beschermingsrisico's en schendingen van rechten vaak repetitief van aard zijn, wat betekent dat kinderen herhaaldelijk schade oplopen.**

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste risico's en kwetsbaarheden samengevat waaraan kinderen tijdens hun reis worden blootgesteld, en wordt de impact op hun psychisch welzijn beschreven.

5.1 Belangrijkste categorieën van herhaalde risico's en cumulatieve schade

RISICO 1: ERVARINGEN VÓÓR DE VLUCHT EN KINDESPECIEKE KWETSBAARHEDEN

Kinderen uit conflictgebieden, zoals Soedan, hebben mogelijk al geweld en andere schadelijke gebeurtenissen meegemaakt voordat hun vlucht begint. Dergelijke ervaringen zijn onder meer het verlies van familieleden en/of (het getuige zijn van) gendergerelateerd geweld. Geslacht, leeftijd en eerdere ziekten of handicaps zijn ook van invloed op hoe kinderen hun vlucht en ontheemding ervaren.

RISICO 2: MIGRATIEROUTES

De kwetsbaarheid neemt toe wanneer kinderen door een gebrek aan veilige en legale reisroutes gedwongen worden om woestijnen, bossen of zeeën over te steken. Tijdens deze gevaarlijke reizen worden ze geconfronteerd met route-specifieke risico's, waaronder misbruik door gewapende groeperingen, extreme weersomstandigheden en confrontaties met gevaarlijke dieren. Naarmate de routes meer ondergronds raken, worden ze riskanter. Pogingen om de autoriteiten te ontwijken kunnen bijvoorbeeld leiden tot gevaarlijke situaties (zoals auto-ongelukken in Servië, kinderen die uit auto's vallen in de Soedanese/Egyptische woestijn, of (bijna-)verdrinkingen tijdens overtochten over zee bij pogingen om Griekenland te bereiken).

RISICO 3: DYNAMIEK VAN MENSENSMOKKEL EN MENSENHANDEL EN CRIMINALISERING

Wanneer grensbeheer boven kinderbescherming wordt gesteld, groeit de afhankelijkheid van smokkelnetwerken om grenzen over te steken. Dit vergroot het risico op uitbuiting en verkleint de mogelijkheid om misbruik te melden. Zelfs na aankomst in Europa kunnen met name niet-begeleide kinderen nog steeds worden uitgebuit om schulden aan smokkelaars terug te betalen, waardoor ze in het land van aankomst voortdurend worden blootgesteld aan schade en dwang. Bovendien lopen (met name niet-begeleide) kinderen bij aankomst een groot risico op criminalisering wanneer ze door smokkelaars zijn gedwongen tot activiteiten zoals het besturen van boten of het assisteren bij reizen. Autoriteiten beschouwen hen dan als daders in plaats van als slachtoffers van uitbuiting.

RISICO 4: MIGRATIE- EN GRENSBEHEERBELEID

Kinderen op de onderzochte routes worden vaak blootgesteld aan extreem geweld, refoulement, deportatie en detentie. Deze risico's kunnen zich herhalen als kinderen de reis meerdere keren ondernemen. In sommige contexten leidt dit tot een 'gevoel van gevangenschap': mensen ervaren dat ze niet kunnen of mogen terugkeren naar hun land van herkomst, terwijl het tegelijkertijd onmogelijk lijkt om de buitengrens van de EU te overschrijden. Na geweld en/of deportaties raken kinderen vaak opnieuw afhankelijk van smokkelaars, waardoor de risico's op uitbuiting verder toenemen.

RISICO 5: GEBREK AAN TOEGANG TOT BESCHERMING EN ESSENTIËLE VOORZIENINGEN

Kinderen op de vlucht ondervinden vaak ernstige tekortkomingen in de toegang tot beschermingsmechanismen en kindvriendelijke diensten, zowel tijdens de reis als bij aankomst. Niet-begeleide kinderen hebben in veel gevallen geen wettelijke voogd, wat de registratie, leeftijdsbeoordeling, asielprocedures en toegang tot essentiële voorzieningen zoals gezondheidszorg, psychosociale ondersteuning, onderwijs en juridische bijstand vertraagt. Zelfs wanneer er voorzieningen beschikbaar zijn, staan bureaucratische obstakels, een hoog personeelsverloop en een tekort aan middelen in de weg. Deze problemen worden verder verergerd door forse bezuinigingen op de budgetten voor de bescherming van vluchtelingen en asielzoekers, waardoor kinderen vaak niet tijdig adequate ondersteuning krijgen. Deze belemmeringen kunnen ertoe leiden dat kinderen zich onveilig en geïsoleerd voelen en vergroten het risico op uitbuiting of verwaarlozing.

6 Bevindingen uit interviews: route-specifieke risico's en cumulatieve schade

In het vorige hoofdstuk werden de verschillende “stappen” of categorieën van risico's beschreven waarmee kinderen tijdens hun vlucht te maken krijgen. In dit hoofdstuk wordt een beter beeld geschetst van de uitdagingen en cumulatieve schade waarmee kinderen worden geconfronteerd, aan de hand van de verhalen van kinderen, ouders, verzorgers en deskundigen die voor dit onderzoek zijn geïnterviewd.

De bevindingen zijn gerangschikt op basis van de onderzochte routes en gegroepeerd om te laten zien hoe risico's en schade zich tijdens de vlucht kunnen opstapelen. De nummering van de risico's impliceert geen rangorde tussen de risico's, maar illustreert hoe deze risico's zich opstapelen en met elkaar verband houden. Niet alle mogelijke risico's worden beschreven; het hoofdstuk richt zich op de meest voorkomende risico's die relevant zijn voor de kinderbeschermingsverplichtingen van de EU. De citaten zijn afkomstig uit de gehouden interviews.

6.1 Route Soedan – Egypte

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

- Alle geïnterviewde kinderen hadden al extreme vormen van geweld en conflict meegemaakt voordat ze naar Egypte reisden. Meer dan de helft had tijdens deze gebeurtenissen één of meerdere familieleden verloren.
- Eén op de vijf kinderen raakte gescheiden van zijn of haar ouders tijdens de vlucht uit onveilige gebieden in Soedan en tijdens de reis tussen Soedan en Egypte.
- Niet-begeleide kinderen raakten op verschillende momenten van hun familie gescheiden: sommigen al vóór vertrek, anderen onderweg, vaak door het overlijden van ouder(s) of verzorger(s), of omdat er onvoldoende middelen waren om de reis voor alle familieleden te financieren.
- De psychologische schade van kinderen die in Soedan te maken hebben gehad met gendergerelateerd geweld blijft in Egypte grotendeels onbehandeld vanwege de beperkte geestelijke gezondheidszorg.
- Eenmaal in Egypte vormen arrestaties en detentie tijdens politiecontroles een van de grootste risico's voor Soedanese vluchtelingen, zowel kinderen als volwassenen. Sinds medio 2025 worden deportaties uitgevoerd, ongeacht iemands juridische en/of registratiestatus.
- Hoe zwaar de situatie in Egypte ook is, voor de meeste Soedanese gezinnen blijft deze veiliger dan de omstandigheden in Soedan.
- Door een algemeen gevoel van onveiligheid, het gebrek aan mogelijkheden om in hun levensonderhoud te voorzien en de gebrekkige toegang tot gezondheidszorg en scholen, vertrekken steeds meer Soedanese kinderen uit Egypte richting Libië om van daaruit verder te vluchten naar Griekenland.

CONTEXT

Trends, cijfers en nationale ontwikkelingen

Sinds het uitbreken van het conflict in Soedan in april 2023 zijn er naar schatting 1,5 miljoen mensen in Egypte aangekomen (cijfers van januari 2025).³¹ Van de 1.043.000 personen die in september 2025 bij de UNHCR waren geregistreerd, bestond 73,6% uit vrouwen en kinderen.³² Deze groep omvat 795.000 Soedanezen, 123.000 Syriërs, 50.000 Zuid-Sudanezen en 43.000 Eritreeërs.

Tussen 2023 en 2024 namen de Egyptische autoriteiten verschillende beleidsmaatregelen om de toegang van Soedanese vluchtelingen te beperken en hun verblijf te reguleren. Daarbij introduceerden zij onder meer een visumplicht om het land binnen te komen en een verplicht verblijfsbeleid voor alle buitenlanders. Als gevolg daarvan zijn steeds meer Soedanezen, waaronder kinderen, afhankelijk geworden van smokkelaars om de zuidgrens van Egypte over te steken.³³

Hoewel er geen officiële gegevens beschikbaar zijn over het exacte aantal of percentage niet-begeleide kinderen onder de Soedanese vluchtelingen, blijkt uit het werk van Save the Children in Soedanese gemeenschappen³⁴ dat zij tot de meest kwetsbare categorie migranten behoren. Zij lopen zowel tijdens hun vlucht naar Egypte als in hun dagelijkse leven in het land aanzienlijke beschermingsrisico's. Zij worden geconfronteerd met geweld van zowel hun eigen gemeenschap als hun gastgemeenschap, en kampen met onzekere huisvesting en uitbuiting.

In december 2024 keurde Egypte wet nr. 164 van 2024 goed, de eerste formele nationale asielwetgeving van het land. De uitvoeringsbepalingen van deze wetgeving, waarin de procedures voor registratie, identificatie en toegang tot beschermingsdiensten worden uiteengezet, moeten echter nog worden ontwikkeld.³⁵ Hoewel het nog onduidelijk is wat de volledige impact van deze nieuwe asielwet op Soedanese vluchtelingen zal zijn, roepen verschillende bepalingen grote zorgen op. Het gaat onder meer om de strafbaarstelling van irreguliere binnenkomst, de wachttijd van een jaar voor asielaanvragen, de mogelijkheid om de vluchtelingenstatus in te trekken en de mogelijkheid tot uitzetting wanneer vluchtelingen de “waarden en tradities van de Egyptische samenleving” niet respecteren. Deze maatregelen zijn bijzonder zorgwekkend in het licht van de eerdere meldingen over het risico op uitzetting en willekeurige detentie van vluchtelingen in Egypte.

Volgens deskundigen en humanitaire hulpverleners hebben deze ontwikkelingen het voor Soedanese migranten moeilijker gemaakt om op reguliere wijze de grens over te steken, verblijfsdocumenten te verkrijgen en hun leven in Egypte vorm te geven. Velen hebben moeite om toegang te krijgen tot openbaar onderwijs en gezondheidszorg, waardoor ze naar andere landen vertrekken.³⁶ Uit beoordelingen van Save the Children, gebaseerd op focusgroep-discussies met kinderen en teruggekeerde migranten, blijkt dat de economische situatie en het gebrek aan toegang tot fatsoenlijke bestaansmogelijkheden nog steeds de belangrijkste drijfveer zijn achter de uitgaande migratie van Egyptische kinderen naar Europa.

Binnen de grote groep vluchtelingengemeenschappen die in Egypte verblijft, vertrekken steeds meer Egyptische kinderen uit het land in een poging om via landen als Libië, Griekenland en de Westelijke Balkan de EU te bereiken. Niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen blijven een aanzienlijk deel uitmaken van de aankomsten en verplaatsingen via alle routes.³⁷

**KINDEREN UIT CONFLICTGEBIEDEN,
ZOALS SOEDAN, HEBBEN VAAK
GEWELD, VERLIES VAN
FAMILIELEDEN OF SEKSUEEL
GEWELD MEEGEMAAKT
VOORAFGAAND AAN HUN VLUCHT.**

RESULTATEN VAN INTERVIEWS IN EGYPTE

In de beoordeling *Migrant Children on the Sudan-Egypt Route: Trends, Risks, Services and Experiences in Aswan* van Save the Children en het Mixed Migration Centre zijn de ervaringen onderzocht van migrantenkinderen en hun verzorgers uit Soedan bij het verlaten van hun land van herkomst, hun interacties met smokkelnetwerken, hun ervaringen bij het oversteken van de grens naar Egypte en de specifieke risico's waarmee zij tijdens hun vlucht worden geconfronteerd.³⁸ De volgende bevindingen zijn gebaseerd op dit onderzoek, **waarbij 50 Soedanese kinderen en tien experts** in Egypte zijn geïnterviewd.

6.1.1 RISICO: Ervaringen vóór de vlucht: conflict, ontheemding en gender gerelateerd geweld

Door de aanhoudende oorlog in Soedan hebben kinderen al te maken gehad met interne ontheemding³⁹, geweld en conflict **voordat** hun reis naar Egypte begon. Dit betekent dat de kinderen die in Egypte werden geïnterviewd psychosociaal nog sterk waren getroffen door de schadelijke gebeurtenissen, zoals het geweld in Soedan dat hen op de vlucht heeft gedreven. Dit gold in het bijzonder voor een deel van de 30 kinderen die tijdens deze gebeurtenissen familieleden hadden verloren - omdat ze van (een deel van) hun familie waren gescheiden, of omdat deze familieleden het geweld dat hun was aangedaan niet hadden overleefd.

*“Toen de oorlog begon, zijn we allemaal gevlucht.
Ik ben erin geslaagd om te ontsnappen met mijn twee zussen
van 15 en 17 jaar, maar mijn ouders en mijn andere twee broers
en zussen konden we niet vinden.”*

17-jarig meisje uit Omdurman (staat Khartoem)

Het conflict in Soedan was voor alle respondenten de belangrijkste reden om te vertrekken, ongeacht hun zorgstatus. In de meeste gevallen gaven de respondenten aan dat de opmars van gewapende groeperingen naar hun plaats van herkomst de direct aanleiding vormde om hun huis te verlaten en naar Egypte te vluchten. Dit gold met name voor kinderen en verzorgers die in de staten Khartoem en Jazira woonden, die beide sinds 2023 zwaar door de oorlog zijn getroffen. Tien kinderen uit het onderzoek raakten gescheiden van hun families tijdens hun vlucht uit onveilige gebieden. In totaal raakten 16 van de 50 kinderen eerst intern ontheemd, met name tijdens de beginperiode van de oorlog, voordat ze plannen maakten om naar Egypte te vertrekken. Deze kinderen en hun families migreerden eerst binnen Soedan in de hoop actieve gevechten en conflicten te vermijden, maar toen de oorlog zich verder intern uitbreidde naar deze voorheen veilige zones, werd grensoverschrijdende migratie hun enige haalbare optie.

Tien kinderen uit het onderzoek raakten tijdens hun vlucht uit onveilige gebieden van hun familie gescheiden. Sommigen werden gescheiden vóór vertrek, anderen tijdens de reis, vaak als gevolg van het overlijden van hun ouder(s) of verzorger(s), of door beperkte middelen om de reis voor alle familieleden te bekostigen. Voor zes niet-begeleide kinderen werden de verplaatsingsbeslissingen tijdens de reis genomen door volwassenen die tijdelijk voor hen zorgden, zoals burens of volwassenen die ze onderweg tegenkwamen.

"Ik wist niet dat we naar Egypte gingen. Toen er schietpartijen waren en de situatie begon te verslechteren en onstabiel werd, ging ik gewoon met de burens mee. Ik maakte geen deel uit van het besluitvormingsproces."

- 15-jarig meisje uit Khartoem (deelstaat Khartoem)

Egypte was de beoogde bestemming van de meeste respondenten na hun vertrek uit hun geboorteplaats of de plaatsen waar ze oorspronkelijk intern ontheemd waren. De meesten gaven aan dat zij (of hun ouders, broers en zussen en/of familieleden) voor Egypte kozen vanwege de nabijheid van Soedan, terwijl anderen culturele banden ook als een belangrijke factor noemden.

Het langdurige karakter van het conflict in Soedan, dat al tweeënhalf jaar duurt zonder zicht op een einde aan de vijandelijkheden, heeft gevolgen voor de terugkeerperspectieven naar Soedan van kinderen en gezinnen die naar Egypte zijn gevlucht. Nadat de situatie in de hoofdstad Khartoem tijdelijk leek te stabiliseren, stuurden veel gezinnen in Egypte een familielid terug om de situatie te verkennen. Door het bijna volledig ontbreken van basisvoorzieningen, de ernstige verwoesting van vele huizen en de aanhoudende onveiligheid besloten de meesten echter in Egypte te blijven totdat de conflictsituatie in Soedan zou verbeteren. Dit gold ook voor veel vrijwillige terugkeerders die gebruik maakten van het gratis vervoer naar de grens dat door de Egyptische regering werd aangeboden, **maar vervolgens via smokkelnetwerken weer terugkeerden naar Egypte**. Hoe moeilijk de situatie in Egypte ook is, voor de meeste Soedanese gezinnen blijft deze te verkiezen boven de hoge risico's die in Soedan nog steeds bestaan.

Hoewel ze dergelijke gebeurtenissen niet altijd zelf hadden meegemaakt, merkten sommige vrouwelijke verzorgers op dat ze verhalen hadden gehoord over meisjes die door RSF-strijders bij deze controleposten werden meegenomen, terwijl hun ouders onder schot werden gehouden om gehoorzaamheid af te dwingen. Deze verhalen werden bevestigd door experts uit het maatschappelijk middenveld in Aswan. Zij verklaarden dat zij soortgelijke informatie hadden ontvangen van gezinnen die zij ondersteunden: **gewapende groeperingen zouden vrouwen en meisjes ontvoeren die onderweg waren naar Egypte**. In Egypte blijven Soedanese vrouwen en meisjes, van wie velen zijn gevlucht voor ernstig seksueel geweld in Soedan, het risico lopen op **gendergerelateerd geweld** (GBV). Omdat er in Egypte en tijdens hun verdere vlucht slechts beperkte geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning (MHPSS) beschikbaar is, blijven hun psychosociale of sociale problemen grotendeels onbehandeld.⁴⁰

6.1.2 RISICO: De migratieroute, smokkelpraktijken en grensbeheer

Door **strengere visum- en grensbepalingen** moest een meerderheid van de respondenten Egypte irregulier binnenkomen. **70 procent van de geïnterviewde kinderen moest een beroep doen op smokkelaars om de grens over te steken**. De dynamiek van smokkelnetwerken bepaalde daardoor in sterke mate de routes en doorvoerpunten die Soedanese kinderen en hun verzorgers gebruikten tijdens hun vlucht voor de oorlog. In de meeste gevallen omvatten deze routes passages door de woestijn om ontdekking te voorkomen. In sommige gevallen moesten ze grote afstanden te voet afleggen onder zware omstandigheden. Twintig kinderen gaven aan dat ze erg bang waren dat ze hun bestemming niet zouden bereiken vanwege de gevaren en onzekerheden van de illegale routes die ze volgden.

NAARMATE MIGRATIEROUTES VERDER
ONDERGRONDS GAAN, WORDEN
KINDEREN KWETSBAARDER. ZE
WORDEN GEDWONGEN WOESTIJNEN, ZEEËN
EN ANDERE GEVAARLIJKE GEBIEDEN TE
DOORKRUISEN VIA STEEDS
ONVEILIGERE EN ILLEGALE ROUTES.

*“Dit was de eerste keer dat we naar Egypte of een ander land buiten
Soedan gingen. Ik was tijdens onze reis de hele tijd bang dat we Egypte
niet zouden bereiken, omdat het zo zwaar was voor mensen.
Er is zelfs iemand tijdens de reis om het leven gekomen.”*

- 16-jarig meisje uit Khartoem (staat Khartoem)

Bijna de helft van de geïnterviewde kinderen vertelde over bijzonder zware en schadelijke gebeurtenissen tijdens hun vlucht van Soedan naar Egypte. Deze ervaringen hielden vaak verband met het passeren van controleposten van gewapende groeperingen langs de route. Sommige respondenten vertelden dat ze bij deze controleposten van hun waardevolle spullen werden beroofd. Anderen gaven aan dat ze direct getuige waren geweest van vuurgevechten tussen de Sudanese strijdkrachten (SAF) en de Rapid Support Forces (RSF). **Eenmaal in Egypte vormden arrestaties en detentie tijdens politiecontroles een van de grootste risico's voor Soedanese vluchtelingen (zowel kinderen als volwassenen).** Een geïnterviewde expert beschreef dat de situatie vanaf oktober 2024 verder was verslechterd, en dat meer Soedanese kinderen werden uitgezet - ongeacht hun zorgstatus in Egypte.

De sluiting van de grenzen en de strengere beperkingen op de toegang tot Egyptische visa hebben geleid tot een verdere **uitbreiding van smokkelnetwerken en een stijging van de prijzen voor de vlucht**.⁴¹ Bovendien worden migranten zonder papieren (d.w.z. zonder geldig inreisvisum, verblijfsvergunning en/of UNHCR-vluchtelingenkaart) in Egypte vaak vastgehouden en uitgezet,⁴² waardoor velen na hun uitzetting opnieuw een beroep doen op smokkelaars om Egypte binnen te komen.⁴³ Een 16-jarige jongen uit Khartoem vertelde dat ze bij binnenkomst in Egypte door grensbeambten werden onderschept en vervolgens gedeporteerd. **De deportatie maakte geen einde aan hun intenties om te verhuizen: het gezin van zes stak voor de tweede keer de grens over, nu met behulp van een andere smokkelaar.**

*“Tijdens de eerste reis werden we door het Egyptische leger
opgepakt in Argeen, vlak bij de grensovergang. Ze brachten ons
naar Abu Simbel en lieten bussen komen die ons terugbrachten
naar Soedan. Eenmaal in Soedan gingen we naar het oude Wadi
Halfa en op de tweede dag reisden we opnieuw naar Egypte met
een nieuwe smokkelaar, per boxi. Het moment dat we werden
opgepakt, was het moment waarop ik me het meest bang voelde.”*

- 16-jarige jongen uit Khartoem (Staat Khartoem)

Over het algemeen meldden kinderen en verzorgers niet dat smokkelaars tijdens de vlucht extra betalingen eisten. Dit kan wijzen op een zekere mate van solidariteit tussen Soedanese smokkelaars en hun landgenoten die het conflict ontvluchten, en/of dat **smokkelaars meer werden gezien als dienstverleners en minder als afpersende criminele bendes, zoals in andere door conflicten getroffen landen, zoals Libië of Jemen.** De bevindingen bieden dan ook geen bewijs dat het conflict de smokkelactiviteiten in Soedan heeft veranderd in afpersende en criminele praktijken die verband houden met mensenhandel van Soedanese onderdanen.⁴⁴

Kinderen en verzorgers die voor hun vlucht afhankelijk waren van smokkelaars, werden blootgesteld aan gevaarlijke, roekeloze en in sommige gevallen dodelijke reisomstandigheden. Degenen die in open of halfopen boxis reisden⁴⁵, beschreven hoe ze met touwen werden vastgebonden om te voorkomen dat ze eruit zouden vallen terwijl de boxis met hoge snelheid reden.⁴⁶ Vijf kinderen meldden dat ze hadden gezien hoe iemand uit een rijdende boxi viel. In deze gevallen stopten de smokkelaars niet en werd de persoon achtergelaten in de woestijn, zonder dat de respondenten wisten wat er met hen was gebeurd.

6.1.3 RISICO: Gebrek aan toegang tot bescherming en voorzieningen

Twintig kinderen en zeven verzorgers noemden een gebrek aan toegang tot onderwijs en gezondheidszorg in Aswan als belangrijke belemmering voor humanitaire hulp, en dat zij moeite hadden om zich bij UNHCR in Caïro te registreren. Gezinnen die in economische moeilijkheden verkeerden, konden de reis vanuit Zuid-Egypte of vanuit Alexandrië vaak niet betalen. Daarnaast durfden velen niet te reizen uit angst voor politiecontroles, waar het risico op detentie en deportatie groot blijft.

“We zijn met de trein naar Caïro gereisd en moesten mensen betalen om niet gearresteerd te worden. We betaalden 200 Egyptische pond per persoon aan vier mensen die de kaartjes⁴⁷ controleerden. Er kwamen nog meer mensen om geld te vragen, maar we hebben gezegd dat we niets meer hadden. Sommige mensen die niet betaalden zijn gearresteerd, en ik heb gehoord dat ze naar Soedan zijn gedeporteerd.”

- 14-jarige jongen uit Omdurman (staat Khartoum)

Zowel hoge kosten als een gebrek aan documenten vormden voor de respondenten een grote belemmering om toegang te krijgen tot openbare ziekenhuizen en scholen. Zelfs asielsezoekers en vluchtelingen met een UNHCR-kaart moeten beschikken over een verblijfsvergunning. Omdat de toegang tot hulp voor velen beperkt bleef, gingen sommige kinderen die aan het onderzoek deelnamen informeel werken in Aswan.

“Ik werd gepest toen ik in een bakkerij werkte. De eigenaar mishandelde me en vroeg me zware dingen te dragen. Hij bedroog me ook door me 100 Egyptische pond per maand te betalen.⁴⁷ Ik bleef werken tot ik ruzie met hem kreeg. Ik ben momenteel op zoek naar een andere baan om mijn zussen te ondersteunen, omdat hun werk niet genoeg opbrengt om de rekeningen te betalen.”

- 15-jarige jongen uit Darfur

Het **aanhoudende gebrek aan toegang tot formeel onderwijs en economische kansen of financiële steun** voor de meerderheid van de migranten uit de Soedanese gemeenschap heeft onevenredig grote gevolgen voor kinderen. De meeste kinderen wonen in ondermaatse appartementen in zeer lage-inkomenswijken, waar ze worden blootgesteld aan criminele activiteiten en geweld. Kinderen in deze context worden vaak uitgebuit in vormen van werk met extreem hoge veiligheidsrisico's en een lagere financiële vergoeding dan gemiddeld.

Uit recente bevindingen blijkt dat Soedanese migrantenkinderen Egypte steeds vaker verlaten om naar Libië te reizen en vervolgens door te vluchten naar Griekenland. Zij doen dit vanwege het beperkte perspectief om in Egypte in hun levensonderhoud te voorzien binnen de formele arbeidsmarkt en vanwege de uitbuitende omstandigheden in de informele sector. Moeilijkheden bij het legaliseren van hun verblijfsstatus en heersende sociale spanningen vormen extra obstakels. Het gebrek aan toegang tot onderwijs voor kinderen versterkt bovendien het gevoel van hopeloosheid en het idee dat een toekomst in Egypte onhaalbaar is. De omstandigheden tussen Egypte en Libië zijn nog uitdagender, waar smokkelnetwerken vluchtende kinderen blootstellen aan uitbuiting en misbruik.⁴⁸

6.2 Route Libië – Griekenland

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- Alle geïnterviewde kinderen hebben te maken gehad met ernstig geweld, afpersing, (seksuele) uitbuiting en detentie in Libië.
- Alle verplaatsingen binnen Libië worden gecontroleerd door smokkelaars en gewapende mannen, die de kinderen vaak maandenlang gevangenhielden in “containers”.
- Veel kinderen hebben nog steeds schulden bij smokkelnetwerken. In Libië worden kinderen tijdens hun gevangenschap financieel afgeperst door familieleden. Bij aankomst worden kinderen vaak gedwongen te werken om de smokkelaars terug te betalen of om geld te verdienen voor hun familie.
- Kinderen worden in Libië vaak met geweld gedwongen om boten te besturen. Na vertrek lopen de kinderen een groot risico om door de Griekse autoriteiten te worden aangeklaagd, omdat ze zelf van mensensmokkel worden beschuldigd.
- Voor veel kinderen die in Griekenland aankomen, is hun eerste contact met de autoriteiten geen bescherming, maar feitelijke detentie — soms zelfs criminalisering. Hierbij worden ze blootgesteld aan zware detentieomstandigheden en zelfs gevangenisstraf wanneer ze ten onrechte als volwassene worden geïdentificeerd.
- De toegang tot psychologische zorg blijft beperkt bij aankomst in Griekenland. Bezuinigingen en personeelstekorten hebben de beschikbaarheid van gespecialiseerde kinderbeschermingsdiensten ernstig verminderd.

CONTEXT

Trends, cijfers en nationale ontwikkelingen

Volgens het laatste rapport van de Displacement Tracking Matrix (DTM) van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) verblijven er momenteel 894.890 migranten en vluchtelingen in Libië. De drie grootste herkomstlanden zijn Soedan (35%), Niger (21%) en Egypte (19%). Tussen 4 en 7 procent van deze migranten en vluchtelingen zijn niet-begeleide kinderen. Met name de Soedanese immigratie is aanzienlijk toegenomen als gevolg van het aanhoudende gewapende conflict in Soedan, waardoor duizenden mensen gedwongen zijn hun toevlucht te zoeken in Libië, aldus het rapport.⁴⁹

Zoals beschreven in de interviews, lopen kinderen in Libië een groot risico op detentie, uitbuiting, mensenhandel en afpersing. Gewapende groeperingen controleren vaak hun bewegingen en vluchtelingen, waaronder kinderen, worden vaak gedwongen om te werken of de boten te besturen die de kusten van de EU proberen te bereiken. Tussen mei en juli 2025 werden in totaal 5.957 migranten onderschept in Libië op de centrale Middellandse Zeeroute. Na onderschepping lopen veel kinderen opnieuw risico op uitbuiting of worden ze teruggestuurd naar detentiecentra.

De aankomstpatronen in Griekenland zijn de afgelopen periode veranderd. De meeste migranten die over zee aankomen (42%) bereiken inmiddels Kreta via de route Libië–Kreta, een stijging van 350% ten opzichte van 2024. De grootste herkomstlanden zijn Egypte (47%), Soedan (27%), Bangladesh (19%), Eritrea (1%), Zuid-Soedan en Jemen⁵⁰. Veel van deze landen worden getroffen door gewapende conflicten, waardoor de Griekse autoriteiten hun burgers waarschijnlijk in aanmerking laten komen voor internationale bescherming. Kreta heeft geen opvangvoorzieningen, waardoor kinderen en gezinnen in tijdelijke en ongeschikte locaties terecht komen, vaak zonder systematische registratie of screening. Hierdoor is de kans groot dat kwetsbaarheden onopgemerkt blijven.

Griekenland blijft een van de belangrijkste toegangspunten tot Europa, met een sterke toename van het aantal aankomsten sinds medio 2023. In 2024 verviervoudigde het aantal aankomende kinderen ten opzichte van 2023, en in 2025 zijn de aantallen op hetzelfde hoge niveau gebleven. Kinderen vormen meer dan een vijfde van alle aankomsten; 30% van hen reist zonder begeleiding of is van hun familie gescheiden.⁵¹ Bijna één op de vier aankomende migranten in Griekenland is een niet-begeleid kind, voornamelijk afkomstig uit Afghanistan, Egypte, Syrië, Soedan en Somalië.

Op 11 juli 2025 voerden de Griekse autoriteiten een wetgevende maatregel in die de registratie van asielaanvragen voor drie maanden opgeschort voor mensen die vanuit Noord-Afrika via Kreta aankomen. De maatregel voorziet bovendien in hun onmiddellijke uitzetting, zonder dat zij een asielaanvraag kunnen indienen. Deze maatregel vormt een duidelijke schending van het fundamentele recht op asiel en bescherming tegen terugzending. Het geeft ook aanleiding tot ernstige bezorgdheid voor kinderen, aangezien niet-begeleide kinderen zonder een degelijke screening het risico lopen onopgemerkt te blijven, als volwassenen te worden behandeld en vervolgens in detentie te belanden.⁵² De situatie wordt verder verergerd doordat er in detentie geen regeling bestaat voor gratis rechtsbijstand, ondanks de verplichting van Griekenland om alle gedetineerden toegang tot juridische ondersteuning te bieden.

Het blijft onduidelijk welke gevolgen deze maatregel heeft gehad voor kinderen van verschillende nationaliteiten. Volgens een vertrouwelijke circulaire van het Ministerie van Migratie en Asiel van september 2025 waren Soedanese en Eritrese onderdanen, evenals niet-begeleide kinderen, vrijgesteld van de opschorting. Zij mochten hun asielaanvraag registreren bij de RIC's of worden overgebracht naar noodopvang of “veilige zones” (voor UAC).⁵³ Het gebrek aan transparantie en duidelijke uitvoeringsrichtlijnen zorgde echter voor aanvankelijke verwarring en ongelijke behandeling van asielzoekers. Het verbod werd niet verlengd na de oorspronkelijke periode van drie maanden en er zijn geen uitzettingen bekend. Toch belemmert het ontbreken van officiële informatie over de reikwijdte en gevolgen van de maatregel een volledig begrip van de impact ervan.

Volgens de meest recente openbare informatie van de overheid⁵⁴ waren er in februari 2025 in totaal 8.156 kinderen ondergebracht in het Griekse opvangstelsel voor asielzoekers. In totaal woonden 3.138 kinderen, van wie de meesten jonger waren dan 13 jaar, in de Control Access Facilities for Temporary Accommodation of Asylum Seekers (CAFTAAS) op het vasteland. Daarnaast werden 4.416 kinderen opgevangen in de Closed Controlled Access Centers (CCAC's) op de eilanden, en 602 kinderen werden ondergebracht in opvang- en identificatiecentra (RIC's). Daar mogen ze maximaal 25 dagen verblijven om identificatieprocedures te doorlopen, een eerste medisch onderzoek te ondergaan, hun belangen te laten beoordelen en hun asielaanvraag in te dienen, inclusief verzoeken om gezinshereniging.⁵⁵ In de praktijk zijn RIC's en CCAC's echter sterk beveiligde omgevingen – met name de zogenaamde “veilige zones” binnen CCAC's waar niet-begeleide kinderen worden vastgehouden. Deze omstandigheden komen neer op feitelijke detentie totdat de registratie van de kinderen is voltooid. Ondanks de formele afschaffing van kinderdetentie (“beschermende hechtenis”) in Griekenland in 2020, blijven de omstandigheden in deze “veilige zones” zo restrictief dat vier nationale rechtbanken hebben geoordeeld dat zij de facto detentie vormen⁵⁶.

Zoals benadrukt in een recent gezamenlijk rapport van Save the Children en de Griekse Raad voor Vluchtelingen, worden de fundamentele opvangrechten van kinderen in CAFTAAS-centra op het vasteland niet nageleefd vanwege een ernstig gebrek aan kindspecifieke beschermings- en ondersteuningsdiensten. Kinderen verblijven in grootschalige, omheinde accommodaties, meestal ver van stedelijke gebieden. In deze centra is de toegang tot leeftijdsgeschikte medische zorg en specifieke kindbeschermingsdiensten schaars. De situatie is verder verslechterd door de langdurige (minstens negen maanden) opschorting van de door de EU gefinancierde financiële steun⁵⁷ sinds medio 2024. Hierdoor beschikken asielzoekende kinderen en hun families niet meer over de middelen om te voorzien in basisbehoeften zoals hygiëneproducten, voedsel en medische zorg.⁵⁸

Criminalisering van minderjarigen

Daarnaast is er een verontrustende tendens om kinderen die op de vlucht zijn – waaronder niet-begeleide kinderen die het conflict in Soedan ontvluchten – te criminaliseren wegens vermeende betrokkenheid bij mensensmokkel, simpelweg omdat ze als “bootpiloot” hebben gefungeerd of op een andere manier hebben deelgenomen aan vluchtarrangementen waar ze geen controle over hadden.⁵⁹ Deze praktijk heeft bovendien geleid tot gezinsbreuken: ouders worden vastgehouden op beschuldiging van mensensmokkel, terwijl hun kinderen in opvangcentra of pleeggezinnen worden geplaatst - vaak maandenlang zonder contact. Dergelijke gevallen wijzen op een rechtssysteem dat zowel het recht op gezinshereniging als het belang van het kind negeert, waardoor de schade voor mensen die bescherming zoeken nog verder toeneemt.⁶⁰

Juridische actoren, maatschappelijke organisaties en mediaberichten hebben meerdere gevallen gedocumenteerd waarin kinderen worden vervolgd op grond van de Griekse wetgeving tegen mensensmokkel, vaak met weinig bewijs, zonder adequate juridische vertegenwoordiging en terwijl zij in detentiecentra worden vastgehouden. Deze criminalisering heeft een afschrikwekkend effect: het ontmoedigt het melden van misstanden, vergroot trauma's en druist in tegen het internationaal recht, dat vluchtelingen en asielzoekers beschermt tegen bestraffing voor de manier waarop zij een land binnenkomen. Kinderbeschermingsmechanismen worden ondermijnd wanneer kinderen worden behandeld als criminelen in plaats van als personen die bescherming nodig hebben. Bovendien werden in een baanbrekende zaak medio 2025 tien van de zestien asielzoekers (onder wie enkele kinderen) die waren aangeklaagd voor mensensmokkel omdat ze een vaartuig hadden bestuurd, vrijgesproken. De rechtbank aanvaardde het argument dat asielzoekers niet kunnen worden gestraft voor illegale binnenkomst op grond van het Vluchtelingenverdrag en de Griekse migratiewetgeving.⁶¹

Ook in Griekenland gaan *pushbacks* en het geweld tegen kinderen op zee en aan de landgrenzen door. In 2023 waren 1.400 personen hiervan het slachtoffer, onder wie ten minste 158 vrouwen en 190 kinderen.⁶² Dit dwingt gezinnen vaak om te kiezen voor langere en riskantere routes. In 2025 herhaalde de commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa zijn zorgen over het voortduren van onwettige *pushbacks*⁶³, en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)⁶⁴ oordeelde dat de *pushback*-praktijken van Griekenland systematisch zijn en in strijd met het internationaal recht.

RESULTATEN VAN INTERVIEWS IN GRIEKENLAND

6.2.1 RISICO: Ervaringen vóór de vlucht: extreem geweld, uitbuiting en detentie

De reis van niet-begeleide kinderen die uit Soedan en/of Egypte vluchten en door Noord-Afrika reizen, wordt gekenmerkt door extreem geweld, uitbuiting en psychologische schade. **Voor velen begint de blootstelling aan geweld al lang voor hun vertrek.** A., een 17-jarige jongen uit Soedan, vertelde dat hij twee maanden lang werd vastgehouden en geslagen door een paramilitaire groep **die hem met geweld wilde rekruteren in Soedan.** Hij werd samen met andere jongens in verschillende gevangenissen in de regio Al-Fasher vastgehouden, waar zij werden geslagen en slechts één keer per dag te eten kregen. Tijdens een gevangenisoverplaatsing wist hij samen met een aantal anderen te ontsnappen en besloot hij Soedan te verlaten. Hij werkte bijna een jaar in de landbouw om genoeg geld te sparen om zijn reis naar veiligheid voort te zetten.

M., een andere 17-jarige jongen uit Soedan, vertelde dat hij **Soedan had verlaten nadat zijn ouders omkwamen tijdens bombardementen in Khartoem.** Samen met een vriend stak hij te voet en per vrachtwagen de grens over, samen met andere Soedanezen, onder wie gezinnen. Tijdens de oversteek werden ze aangevallen door soldaten aan de grens. Bij deze schietpartij kwamen meerdere mensen om het leven, waarna hij en zijn neef werden gearresteerd en vastgehouden.

Eenmaal buiten Soedan werden de meeste geïnterviewde kinderen geconfronteerd met **langdurige en wrede ervaringen in Libië**. Een 17-jarige jongen vertelde dat hij enkele maanden gevangen zat in wat hij omschreef als een magazijn dat werd gecontroleerd door gewapende groeperingen, waar hij regelmatig werd geslagen en geen eten en toegang tot hygiëne kreeg.

“Het was erg moeilijk. Veel dingen kan ik me niet meer herinneren; ik heb me in die hele periode niet één keer kunnen wassen.”

F., een 17-jarige Soedanese jongen, vertelde dat hij in Libië **onder dreiging van deportatie of dwangarbeid** gedwongen werd om voor een lokale werkgever te werken. Hij werd ongeveer tien dagen lang samen met meerdere mensen opgesloten in een kleine kamer, waar hij onvoldoende te eten kreeg en vaak werd geslagen als hij klaagde. Daarna werd het kind door de smokkelaar voorgesteld aan een lokale werkgever. Hij woonde in het huis van de werkgever en ging hij niet naar buiten uit angst voor de autoriteiten en deportatie. Het geïnterviewde kind werd gedwongen om lange dagen te werken en kreeg uiteindelijk betaald, terwijl andere jongens onderbetaald of niet betaald werden:

“Als ik het huis zonder papieren verliet, kon ik teruggestuurd worden naar Soedan of zelfs tot slaaf gemaakt worden.”

Een andere 17-jarige jongen die in Griekenland werd geïnterviewd, beschreef deze periode als *“erg moeilijk, met veel ontbrekende of onduidelijke herinneringen”*. Hij denkt dat hij vier tot vijf maanden in Libië heeft doorgebracht, maar sluit niet uit dat het langer was. De omstandigheden waren erbarmelijk: voedsel en water waren schaars en *“telkens als ik om eten vroeg, werd ik geslagen.”* Hij werd herhaaldelijk mishandeld en mocht zich tijdens zijn hele detentie niet wassen of omkleden.

Zoals opgemerkt door een expert:

“De verhalen van deze jongens lijken opvallend veel op elkaar – ze beschrijven allemaal hetzelfde patroon van geweld, uitbuiting en gevangenschap in Libië. Velen komen diep getraumatiseerd in Griekenland aan, met huidinfecties, ondervoeding en ernstige psychische problemen.”

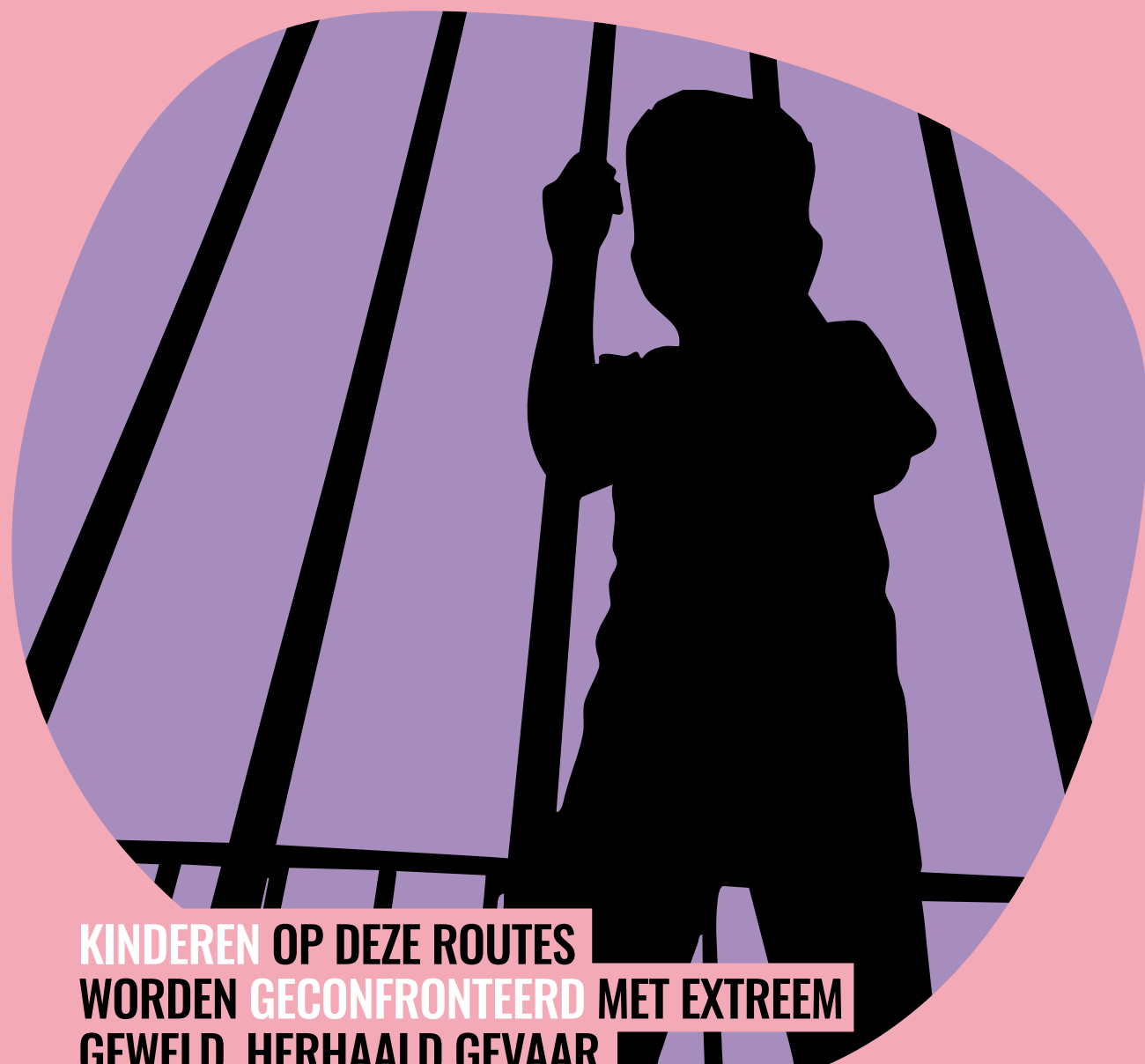
6.2.2 RISICO: Smokkelpraktijken, mensenhandel en risico's van criminalisering

Alle vier de kinderen verklaarden dat smokkelaars en gewapende mannen hun bewegingsvrijheid in Libië beperkten en vaak losgeld of arbeid eisten in ruil voor vrijlating of doorgang. Deze verklaringen sluiten aan bij de brede documentatie over marteling, afpersing en seksueel geweld in Libische detentiecentra. Zoals een deskundige in Griekenland uitlegde:

“Veel kinderen blijven daar ongeveer zes maanden, soms langer, afhankelijk van grenssluitingen en omstandigheden. Uitbuiting in Libië is vaak seksueel van aard. We hadden een Soedanese jongen in een ander project die erg getraumatiseerd was en duidelijk het slachtoffer was van mensenhandel en marteling. Ook jongens kunnen het slachtoffer worden van seksuele uitbuiting.”

**KINDEREN WORDEN GEDWONGEN
ROLLEN TE VERVULLEN BINNEN
SMOKKELNETWERKEN, ZOALS HET
BESTUREN VAN BOTEN.**

**KINDEREN OP DEZE ROUTES
WORDEN GECONFRONTEERD MET EXTREEM
GEWELD, HERHAALD GEVAAR
EN FREQUENTE DETENTIE. OMDAT ZIJ NIET VEILIG
NAAR HUIS KUNNEN TERUGKEREN OF
DE GRENS KUNNEN OVERSTEKEN,
WORDEN ZIJ TERUGGESTUURD NAAR SMOKKELAARS,
WAT HET RISICO OP UITBUITING VERSTERKT.
ZE VOELEN ZICH GEVANGEN.**

Kinderen die erin slagen Libië te verlaten, doen dat onder uiterst onveilige omstandigheden. De meesten steken de Middellandse Zee over in overvolle en ongeschikte boten. Een 15-jarige jongen uit Egypte zag hoe zijn neef door gewapende mannen in zijn been werd geschoten omdat hij weigerde de boot naar Griekenland te besturen. De jongen bleef tijdens de hele reis dicht bij zijn neef, doodsbang voor hun leven. Bij aankomst werden beiden beschuldigd van mensensmokkel en vastgehouden op Kreta.

In een ander geval werd een 17-jarige jongen uit Soedan gearresteerd en beschuldigd van mensensmokkel nadat hij de boot tijdens slecht weer had bestuurd. In de rechtbank legde hij uit: *“Als ik niet had ingestemd met het besturen van de boot, zouden de mensen aan boord zijn omgekomen.”*

Een van de geïnterviewde deskundigen bevestigde dat **de criminalisering van kinderen op de vlucht die gedwongen worden om boten te besturen** een groeiende zorg is in Griekenland:

“We zagen meerdere kinderen die beschuldigd werden van mensensmokkel, ook al handelden ze onder dwang of om levens te redden. Ze komen zwaar getraumatiseerd aan, met zichtbare tekenen van ondervoeding en huidziekten na dagen zonder voedsel, water of schone kleren.”

Naast de reis zelf vormen **arbeidsuitbuiting en schuldslavernij** terugkerende risico's, zowel onderweg als bij aankomst in Griekenland. Volgens dezelfde deskundige:

“worden kinderen vaak gedwongen te werken om smokkelaars terug te betalen of om geld te verdienen voor hun familie. Dit gebeurt niet alleen in Libië of Turkije, maar ook hier in Griekenland. We hebben zelfs gevallen gezien waarin smokkelaars kinderen naar ons kantoor brachten en deden alsof ze hen hielpen, alleen maar om ervoor te zorgen dat het kind papieren kreeg en kon gaan werken.”

6.2.3 RISICO: Migratie- en grensbeheerbeleid: detentie, criminalisering en “onveilige” leefomstandigheden bij aankomst in de EU

Voor veel kinderen die in Griekenland aankomen, kan **een eerste contact met de autoriteiten leiden tot (de facto) detentie en zelfs criminalisering**, in plaats van onmiddellijke toegang tot bescherming. Personen die door de Griekse kustwacht worden onderschept – waaronder niet-begeleide kinderen – worden vaak de facto **dagenlang vastgehouden of gevangengezet** onder barre omstandigheden. Deze praktijk is geïntensiveerd onder het drie maanden durende asielverbod, waarbij afschrikking feitelijk voorrang krijgt boven de beschermingsbehoeften van kinderen.

Een 15-jarige jongen uit Egypte vertelde dat hij na zijn aankomst op het eiland Gavdos (Kreta) zonder voedsel werd vastgehouden en tijdens zijn detentie werd mishandeld. Daarna werd hij overgebracht naar Malakasa RIC, waar hij drie maanden verbleef. Hij beschreef vuile faciliteiten, onvriendelijke behandeling door het personeel en onvoldoende voedsel. Hij zei dat hij zich “niet veilig voelde” en “het kamp niet kon verlaten vanwege de strafrechtelijke vervolging” die tegen hem liep wegens vermeende mensensmokkel.

Verskillende Soedanese jongens deelden soortgelijke ervaringen met **aanvankelijke detentie en verwarring over hun leeftijd en rechten**. Twee van hen werden bij aankomst vastgehouden in het Amygdaleza-centrum voor verwijdering. Beiden kregen van andere migranten het advies om zich als volwassenen te presenteren om langdurige detentie te voorkomen, maar hun minderjarigheid werd later bevestigd door middel van leeftijdsbeoordelingsprocedures die werden ondersteund door de Griekse Raad voor Vluchtelingen (GCR). Tot die erkenning zaten ze **opgesloten in faciliteiten voor volwassenen**, met beperkte toegang tot hygiëne, buitenruimte of psychosociale ondersteuning.

De criminalisering van kinderen voor smokkelactiviteiten – vaak uitgevoerd onder dwang of om levens te redden – vergroot deze risico's nog verder. Dergelijke aanklachten beperken de bewegingsvrijheid van kinderen en leiden ertoe dat ze in gesloten kampen worden vastgehouden of vrijwillige terugkeer wordt verhinderd. De Egyptische jongen vroeg om terug te mogen keren naar zijn familie in Egypte, maar de autoriteiten wezen zijn verzoek af vanwege de lopende rechtszaak, waardoor hij gedwongen werd in Griekenland te blijven.

Volgens deskundigen uit het maatschappelijk middenveld worden veel niet-begeleide kinderen in soortgelijke situaties geconfronteerd met **langdurige onzekerheid en angst voor detentie of uitzetting**. Dat tast hun psychisch welzijn ernstig aan. Het gebrek aan een consistente wettelijke voogdij en de traag verlopende asielprocedures vergroten deze druk.

Kinderen die in kampen verblijven, geven vaak aan dat ze **zich niet veilig voelen**. Ze worden blootgesteld aan geweld en diefstal en zijn bang om hun containers te verlaten. Sommigen vragen om **politieaanwezigheid als garantie voor veiligheid**, ondanks dat ze eerder te lijden hebben gehad onder politie of grensbewakingsdiensten. Een professional in de geestelijke gezondheidszorg die met kinderen op de vlucht werkt, merkte op:

“De huisvestingsomstandigheden vergroten die druk. In opvangcentra met weinig personeel krijgen kinderen geen consistente ondersteuning. In gezinnen die onder financiële of juridische druk staan, werkt de angst van de ouders door op hun kinderen.”

Door het gescheiden zijn van hun familie en het gebrek aan beschermende volwassenen zijn niet-begeleide kinderen extra kwetsbaar voor **isolatie, slaapstoornissen en gedragsproblemen**. Vertragingen in de asielprocedure, beperkte bewegingsvrijheid en angst voor gedwongen terugkeer versterken het gevoel van hopeloosheid. Dat leidt soms tot **crises, zelfbeschadiging of gewelddadige uitbarstingen** in opvangcentra.

6.2.4 RISICO: Beperkte toegang tot bescherming: gebrek aan psychologische zorg, stabiliteit en perspectieven voor de toekomst

Kinderen in Griekse opvangcentra - waaronder “veilige zones” binnen CCAC's op de eilanden en CAFTAA's op het vasteland - worden geconfronteerd met onveilige, soms overvolle en restrictieve omstandigheden. Deze omgeving komt vaak neer op feitelijke detentie, die voortduurt tot hun registratie en identificatie is voltooid – een proces dat vaak vertraging oploopt door structurele knelpunten.

Zoals deskundigen aangeven en de geïnterviewde kinderen zelf bevestigen, is consistente en betrouwbare ondersteuning door volwassenen zeldzaam. Systemische tekortkomingen – zoals het ontbreken van een vaste voogd of het hoge verloop van voogden, gecombineerd met vertragingen in de dienstverlening – ondermijnen het vermogen van kinderen om zich veilig te voelen en vertrouwen op te bouwen binnen het systeem.

Dat gebrek aan vertrouwen wordt verder versterkt door eerdere ervaringen van kinderen. Zoals een deskundige uitlegde:

“De ervaring van mensensmokkel en mensenhandel heeft een grote invloed op het veiligheidsgevoel van kinderen en op hun vertrouwen in volwassenen en instituties. Ze vertrouwen liever op landgenoten of mensen uit hun gemeenschap, zelfs wanneer die netwerken niet veilig zijn. Sommigen wantrouwen iedereen met autoriteit, vooral wanneer die personen hen doen denken aan ambtenaren die ze tijdens hun reis hebben ontmoet.”

Ouders staan zelf vaak onder grote druk, waardoor het voor hen moeilijk is om de rustige en consistente zorg te bieden die kinderen nodig hebben. Zoals een MHPSS-deskundige uitlegde:

“Maar kinderen hebben rustige ouders nodig die hen quality time en emotionele steun kunnen geven. Dus als een gezin hier komt, moeten we vaak eerst met de ouders aan de slag voordat we het kind kunnen helpen.”

- MHPSS-expert 2

Naast deze directe stressfactoren drukt ook de grote onzekerheid over hun toekomst zwaar op kinderen. Die onzekerheid hangt nauw samen met hun eigen juridische status of die van hun verzorgers. Kinderen en MHPSS-experts in Griekenland hebben deze onzekerheid herhaaldelijk aangemerkt als een belangrijke bron van stress en angst:

“De vraag naar de toekomst is uiterst belangrijk. De onzekerheid over hun legale status, over de vraag of ze al dan niet als vluchteling zullen worden erkend, heeft een grote invloed op hun geestelijke gezondheid. Als een kind een legale status krijgt, kan het beginnen met het opbouwen van een toekomst. Maar zonder die status is alles onzeker.”

- MHPSS-expert 1

De angst die kinderen ervaren, komt voort uit hun eerdere ervaringen én uit de onzekerheid van hun huidige situatie en het gebrek aan duidelijke vooruitzichten voor de toekomst. Het ontbreken van voorspelbare trajecten voor onderwijs, legale status en mogelijkheden om in hun levensonderhoud te voorzien, gecombineerd met de druk van hun familie om financieel bij te dragen, versterkt deze stress:

“Een ander groot probleem is het gebrek aan perspectief voor de toekomst. Als er een duidelijk systeem was dat hen een toekomst zou bieden – bijvoorbeeld een stabiel traject naar onderwijs en werk – zou dat enorm helpen. In werkelijkheid is de situatie erg moeilijk. Er is druk van families om geld binnen te halen, omdat ze hierheen zijn gekomen voor een betere toekomst. Maar er is geen betere toekomst in zicht.”

- MHPSS-expert 1

Economische druk vormt bovendien een andere belangrijke stressfactor. Veel kinderen komen aan met schulden bij smokkelaars of familieleden die hun reis hebben gefinancierd, waardoor ze onder druk staan om direct te gaan werken. De toegang tot psychologische zorg en onderwijs blijft beperkt bij aankomst in Griekenland. Door bezuinigingen en personeelstekorten is het aanbod van gespecialiseerde kinderbeschermingsdiensten sterk teruggelopen. Onderwijs, voor zover beschikbaar, speelt een belangrijke beschermende rol. MHPSS-experts benadrukten dat naar school gaan structuur, verbondenheid en normaliteit biedt, waardoor kinderen hun vertrouwen en stabiliteit kunnen herstellen.

Ondanks deze beproevingen tonen kinderen een opmerkelijke veerkracht en moed, en vinden ze manieren om hoop te blijven koesteren:

“Hoewel de reis erg zwaar was en ik vaak heb overwogen om terug te gaan, ben ik doorgegaan. Ik heb mezelf moed gegeven en tegen mezelf gezegd dat alles uiteindelijk goed zou komen.”

- 17-jarige jongen uit Soedan

6.3 Griekenland – Westelijke Balkanroute

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

- Kinderen op de vlucht die via de Balkanroute aankomen, lopen extra beschermingsrisico's vanwege hun eerdere migratie-ervaringen. Velen hebben al lange en moeilijke reizen achter de rug en hun doorreis door de regio vindt vaak in het geheim plaats.
- Eén op de vijf vluchtelingen en migranten die aangaven zonder adequate juridische procedures te zijn teruggestuurd van het ene land naar het andere, was kind. Deze pushbacks gingen vaak gepaard met fysiek geweld en vernedering.
- Door de toegenomen afhankelijkheid van mensensmokkel zijn irreguliere migratiereizen steeds verder ondergronds gegaan, met ernstige gevolgen voor de veiligheid van kinderen op de vlucht, zoals afpersing, ontvoering en uitbuiting.
- De grenzen tussen mensensmokkel, mensenhandel en uitbuiting vervagen steeds meer, omdat er minder beschermingsmaatregelen zijn en kinderen steeds onzichtbaarder worden.
- In de hele regio ontbreken passende procedures voor leeftijdsbeoordeling. Daardoor lopen niet-begeleide kinderen het risico als volwassenen te worden geregistreerd en ondergebracht. De complexe mix van migratieprofielen van kinderen en de voortdurende toestroom van nieuwkomers stelt de capaciteit van de autoriteiten in de Balkanlanden om adequate bescherming te bieden zwaar op de proef.

CONTEXT

Trends, cijfers en nationale ontwikkelingen

De voortdurend veranderende Balkanroute vormt een essentieel onderdeel van de oostelijke Middellandse Zeeroute en verbindt aankomsten in Griekenland of Turkije met EU-landen via een moeilijke reis door de Balkanlanden. Hoewel kinderen en volwassenen vaak via Noord-Macedonië, Albanië, Kosovo⁶⁵ en Montenegro naar Europa reizen, richt dit onderzoek zich op Servië en Bosnië en Herzegovina (BiH) als belangrijke doorvoerlanden op de Balkanroute, waar de meeste aankomsten zijn geregistreerd. Volgens gegevens van UNHCR en IOM uit 2024 bestond ongeveer 15% van alle aankomsten in Servië en BiH uit kinderen; 5,5% reisde met hun familie en 9,5% zonder begeleiding of gescheiden van hun familie. De meeste kinderen kwamen uit Syrië, Afghanistan, Egypte en Marokko.

Frontex meldde in 2024 een daling van 78% in het aantal ontdekte irreguliere grensoverschrijdingen op de route. Uit een uitgebreide analyse van de migratietrends in de Westelijke Balkan in 2024 door Save the Children laat echter zien dat deze scherpe daling in officiële cijfers vooral wijst op de toenemende onzichtbaarheid van kinderen en gezinnen op de vlucht.⁶⁶ Ondanks fluctuaties in de officiële aankomstcijfers blijven grote aantallen kinderen de regio binnenkomen en doortrekken, maar hun doorreis verloopt sneller, is beter georganiseerd en wordt gefaciliteerd door smokkelnetwerken, waardoor opsporing en registratie moeilijker worden.⁶⁷ Dit vergroot het risico op uitbuiting, mensenhandel en geweld (tijdens pushbacks, door smokkelaars of door concurrerende smokkelgroepen), en bemoeilijkt het werk van humanitaire organisaties die bescherming proberen te bieden.

De afgelopen jaren zijn het opvangstelsel en het beschermingsbudget in Servië en Bosnië en Herzegovina fors gekort. In Servië leidde de verschuiving in het migratiebeleid tot de sluiting van opvangcentra, met name in het noorden. Het aantal asiel-, opvang- en doorreiscentra is de afgelopen twee jaar aanzienlijk teruggebracht, waardoor er medio 2025 nog slechts zes faciliteiten operationeel waren.⁶⁸ In Bosnië en Herzegovina vindt een geleidelijke overgang plaats van verantwoordelijkheden voor migratiebeheer van internationale actoren naar nationale autoriteiten. De daling van het aantal aankomsten in opvangcentra (omdat kinderen onder de radar blijven en steeds vaker in kraakpanden of particuliere accommodaties slapen) en de budgettaire beperkingen heeft geleid tot het recente besluit om het aantal beschikbare opvangcentra in Sarajevo en het kanton Una Sana te verminderen. Dit roept zorgen op over gezinnen, niet-begeleide kinderen en alleenstaande volwassen mannen die in dezelfde centra worden ondergebracht zonder versterkte beschermingsmaatregelen en aanvullende ondersteuning om duurzame migratiebeheersdiensten op te zetten met geïntegreerde adequate beschermingsdiensten.

Restrictieve en onwettige grenspraktijken blijven bestaan in Kroatië en langs de hele Balkanroute. Daarbij worden vluchtelingen- en migrantenkinderen en -volwassenen zonder individuele beoordeling gedwongen over de grens teruggestuurd. Dit houdt aan ondanks herhaalde, feitelijke waarschuwingen van mensenrechtenorganisaties, kritiek van internationale instanties en uitgebreide media-aandacht. Meerdere instanties, waaronder de speciale vertegenwoordiger van de Raad van Europa voor migratie en vluchtelingen, de speciale procedures van de VN en het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, hebben bewijs vastgelegd van terugsturen vanuit Kroatië en opgeroepen tot verantwoordingsplicht. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft daarnaast een uitspraak gedaan waarin deze onwettige praktijk wordt veroordeeld.⁶⁹

RESULTATEN VAN INTERVIEWS IN DE BALKAN

De Balkanroute wordt gekenmerkt door bijzonder zware omstandigheden tijdens de doorreis. Kinderen worden geconfronteerd met veelvuldige pushbacks en een gebrek aan toegang tot adequate voorzieningen, en soms zelfs tot basisbehoeften. Net als in de andere twee contexten vloeien de risico's voor kinderen op deze route voort uit een restrictief grensbeleid, de daaruit voortvloeiende afhankelijkheid van mensensmokkel en het gebrek aan toegang tot formele voorzieningen en documenten.

De hieronder beschreven bevindingen zijn gebaseerd op tien interviews met niet-begeleide kinderen, twee interviews met begeleide kinderen, negen met volwassenen en vijf interviews met acht experts. Daarnaast is aanvullende informatie verzameld door het Balkans Migration and Displacement Hub van Save the Children. Bovendien bereikten de veldteams van Save the Children in Bosnië en Herzegovina tussen 1 augustus 2024 en half september 2025 in totaal 1.691 personen die aangaven te zijn teruggestuurd vanuit Kroatië. Onder hen waren 258 kinderen, van wie 220 niet-begeleide kinderen.

6.3.1 RISICO: Grensbeheer: geweld en pushbacks

Uit de interviews en de rapporten van de outreachteams van Save the Children blijkt dat (gewelddadige) *pushbacks* blijven plaatsvinden, ook wanneer de grenspolitie groepen met kinderen onderschept, waaronder niet-begeleide kinderen. Eén op de vijf personen die aangaf te zijn teruggedreven, was een kind. Dit laat zien dat gewelddadige *pushbacks* en ernstige schendingen van rechten voor veel vluchtelingen en migranten die door de regio reizen een vast onderdeel van hun traject zijn.

“We zijn met het vliegtuig uit Turkije gekomen. Later nam een smokkelaar onze paspoorten af en gooide ze weg. We hebben elf keer geprobeerd om illegaal de Kroatische grens over te steken, maar de grenspolitie stuurde ons elke keer terug. Ze behandelden mensen op een onmenselijke manier: ze namen al onze bezittingen en al ons geld af en vernielden onze telefoons. We hadden niets meer. Sommige mensen werden uitgekleeft en geslagen en zonder kleren of schoenen teruggestuurd, zelfs in het bijzijn van kinderen en vrouwen.”

- Ouder, 41 jaar, uit Turkije

Een terugkerend thema in de gegevensverzameling voor dit onderzoek is de **gewelddadige en vernederende behandeling door de grenspolitie**, met name de Kroatische autoriteiten. Gezinnen vertelden dat ze zonder vorm van proces werden geslagen, vastgehouden, beroofd en teruggestuurd, vaak in het bijzijn van hun kinderen. Deze getuigenissen illustreren een systematische praktijk van terugsturen zonder wettelijke waarborgen, regelmatig gepaard met fysiek geweld en vernedering. Dit vormt een duidelijke schending van internationale beschermingsnormen.

“We probeerden de Kroatische grens over te steken en sliepen in het bos. Mijn moeder werd aangereden door een Kroatische politieauto en brak haar arm; nu heeft ze een gipsverband. De Kroatische politie was verschrikkelijk – ze sloegen ons, braken onze telefoons en stuurden ons terug. De Bosnische politie hielp ons en bracht mijn moeder naar de dokter.”

- 16-jarige jongen die met zijn familie reisde

De respondenten merkten op dat **het gewelddadige terugsturen de afgelopen maanden weer is toegenomen en dat het geweld niet selectief** is: het treft zwangere vrouwen, kinderen, niet-begeleide minderjarigen en migranten en vluchtelingen met zichtbare handicaps. Van de negen ouders en verzorgers die voor dit onderzoek zijn geïnterviewd, werden er acht tegengehouden en teruggestuurd aan de Kroatische grens (vaak meerdere keren). Eén persoon werd teruggestuurd aan de Servische grens met Bosnië en Herzegovina. Veel geïnterviewden vertelden dat zij werden vastgehouden in busjes zonder water, voedsel of frisse lucht:

“Ze hielden ons de hele dag vast in een busje zonder water, voedsel of frisse lucht. Daarna brachten ze ons naar een plek in het bos, wezen ons de weg terug en zeiden dat we terug moesten naar Bosnië en Herzegovina. Het was een zwart busje dat zo ruw en snel reed dat we allemaal gewond raakten en de kinderen hun hoofd tegen de ramen stootten. Het was angstaanjagend. Het was midden in de nacht en we bevonden ons diep in het bos, nat en onzeker over de weg terug.”

- 41-jarige man uit Turkije, op reis met zijn vrouw en kinderen

6.2.2 RISICO: Smokkelpraktijken en grensbeleid: toenemende onzichtbaarheid van kinderen en vage grenzen tussen mensensmokkel, mensenhandel en uitbuiting

Het gebrek aan veilige migratieroutes en de afname van beschermingsbudgetten hebben ertoe geleid dat vluchtelingen en migranten meer afhankelijk zijn geworden van smokkelaars. Dit heeft op zijn beurt geleid tot een grotere kwetsbaarheid, aangezien vluchtelingen en migranten meer kans lopen op geweld, uitbuiting en afpersing door smokkelaars. Kinderen die door maatschappelijke organisaties worden bereikt, melden regelmatig gevallen van ontvoeringen in grensgebieden, geweld en seksueel misbruik. In sommige gevallen hebben kinderen hun ervaringen durven melden, maar er werd niet adequaat op gereageerd: ze werden doorverwezen naar een geschikte opvangplaats zonder dat er een onderzoek werd ingesteld om hun beweringen te verifiëren.

De bescherming van kinderen buiten opvangcentra en van kinderen zonder registratie blijft ontoereikend. Er zijn gevallen van arbeids- en seksuele uitbuiting, geweld en betrokkenheid bij criminele activiteiten vastgesteld. Door hun gebrek aan kennis over arbeidsuitbuiting en hun verlangen om geld te verdienen om hun reis te financieren en hun families thuis te ondersteunen, lopen kinderen en jongeren een groot risico om gevaarlijke en zeer nadelige werkafspraken te accepteren, met ernstige gevolgen voor hun gezondheid.

Bepaalde delen van de route – met name in grensgebieden – worden gecontroleerd door georganiseerde gewapende groeperingen. Zij exploiteren en intimideren vluchtelingen en migranten op verschillende manieren terwijl zij via de Balkanroute reizen. Jongere niet-begeleide kinderen of kinderen die van hun familie gescheiden zijn hechten zich vaak aan oudere personen binnen de groep (waaronder smokkelaars). Ze bevestigen alles wat zij zeggen en proberen koste wat het kost niet van hen te worden gescheiden. Deze kinderen lopen een extreem hoog risico op uiteenlopende vormen van uitbuiting. Oudere kinderen zijn op hun beurt van grote strategische waarde voor smokkelaars. Zij worden regelmatig ingezet voor taken zoals vertalen, het rekruteren van andere kinderen door zogenaamd positieve ervaringen met bepaalde smokkelaars te delen, of het onderhandelen met lokale actoren die bij het vervoer zijn betrokken. Sommige jongeren nemen uiteindelijk zelf taken van smokkelaars over en organiseren delen van de route.

Een geïnterviewde expert op het gebied van mensensmokkel en mensenhandel uit Servië benadrukte dat kinderen vaak melding maken van ontvoeringen door smokkelaars in grensgebieden, evenals verschillende vormen van geweld en uitbuiting, waaronder seksueel misbruik.⁷⁹ De afhankelijkheid van mensensmokkel heeft er ook toe geleid dat irreguliere migratiereizen steeds meer ondergronds plaatsvinden, met ernstige gevolgen voor de veiligheid van kinderen op de vlucht. Veel kinderen weten niet in welk land ze zich bevinden of door welke landen ze zijn gereisd. Vooral voor Egyptische kinderen wordt mensensmokkel zo georganiseerd dat kinderen “ondergronds” blijven en daardoor moeilijk bereikbaar zijn voor beschermingsdiensten. Het is ook niet ongebruikelijk dat migranten en vluchtelingen gewond raken bij auto-ongelukken, die ontstaan wanneer smokkelaars worden achtervolgd door de politie.

6.3.3 RISICO: Gebrek aan toegang tot bescherming en diensten

Geïnterviewde experts benadrukten dat de bezuinigingen op bescherming en het steeds strengere grensbeleid hebben geleid tot **verminderd contact tussen hulporganisaties en vluchtelingen en migranten**. Dit vermindert het aanbod en de kwaliteit van de diensten die voor deze personen beschikbaar zijn en verkleint hun kansen om te ontsnappen aan de uitbuiting en het geweld dat gepaard gaat met smokkelnetwerken.

“Ik ben van mening dat nu internationale ngo's zich geleidelijk uit het systeem terugtrekken – iets wat de afgelopen jaren is gebeurd – kinderen minder zichtbaar zijn en minder beschermd worden, ook al lijkt alles op papier netjes geregeld. Formeel zijn de betrokken partijen op elkaar afgestemd en is er sprake van coördinatie. In de praktijk ontbreken nog altijd veel cruciale elementen van bescherming.”

- Outreach-maatschappelijk werker en wettelijke voogd uit Bosnië en Herzegovina

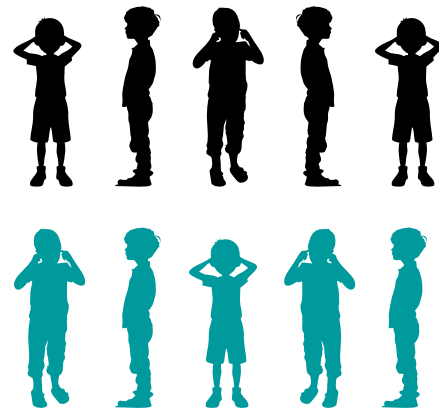
Voor de niet-begeleide kinderen die voor dit onderzoek in Bosnië en Herzegovina zijn geïnterviewd, was er tijdens hun reis vrijwel geen sprake van bescherming en ondersteuning. Geen van de jongens had tijdens hun reis of tijdens hun langdurige verblijf in doorreislanden een voogd, casemanager of maatschappelijk werker voordat ze in Bosnië en Herzegovina aankwamen. Ook kreeg geen van hen psychologische ondersteuning aangeboden.

Steeds meer vluchtelingen en migranten die door de Balkan reizen verblijven in particuliere accommodaties, kraakpanden of slapen op straat. Van de tien geïnterviewde niet-begeleide jongens die in Bosnië en Herzegovina gaf de helft aan dat zij tijdens hun vlucht onvoldoende voedsel en schoon water hadden. Slechts twee hadden toegang tot adequate toiletten of plekken om zich te wassen (20%). Gezondheidszorg was vrijwel onbereikbaar: slechts één jongen (10%) zei dat het gemakkelijk was om naar een dokter te gaan als hij ziek was. Onder de volwassen respondenten zeiden slechts drie personen dat zij eenvoudig een dokter konden bereiken.

KINDEREN WORDEN GECONFRONTEERD MET BUREAUCRATISCHE OBSTAKELS EN EEN GEBREK AAN MIDDELEN DIE TIJDIGE HULP IN DE WEG STAAN. DAARDOOR BLIJVEN ZE GEÏSOLEERD, ONZEKER EN KWETSBAAR.

LEEFOMSTANDIGHEDEN VOOR MIGRANTENJONGENS OP DE BALKANROUTE. 10 UASC-JONGENS GEÏNTERVIEWD.

**50% HAD TIJDENS
HUN VLUCHT
ONVOLDOENDE VOEDSEL
EN SCHOON WATER.**

**SLECHTS 2 JONGENS HADDEN
TOEGANG TOT ADEQUATE TOILETTEN
OF PLEKKEN OM ZICH TE WASSEN.**

**SLECHTS 1 JONGEN ZEI
DAT HET GEMAKKELIJK WAS
OM NAAR EEN DOKTER TE GAAN
ALS HIJ ZIEK WAS.**

Slechts één van de geïnterviewde niet begeleide-kinderen gaf aan nooit op straat te hebben hoeven slapen, zoals in parken, auto's of verlaten gebouwen. Zeven gingen tijdens hun reis helemaal niet naar school. Deze bevindingen illustreren de erbarmelijke omstandigheden onderweg en het gebrek aan adequate voorzieningen en beschermingsmechanismen, met de nadruk op restrictief grensbeleid.

Meisjes en jonge vrouwen die alleen reizen (waaronder uit landen als Burundi en Somalië), lopen specifieke beschermingsrisico's, waaronder **blootstelling aan gendergerelateerd geweld en uitbuiting**. Zij hebben behoefte aan toegang tot veilige, genderbewuste huisvesting en op maat gemaakte psychosociale en sociale ondersteuning om aan hun specifieke behoeften tegemoet te komen. Over de hele route is echter een ernstig tekort aan geschikte accommodatie voor bijzonder kwetsbare groepen, waaronder kinderen. Alternatieve zorgregelingen – zoals gezins- of gemeenschapszorg – blijven grotendeels buiten bereik.

Tegelijkertijd zorgt de sluiting van de opvangcentra langs de route voor een verminderde toegang tot registratie, wat resulteert in hiaten in de bescherming van kinderen. Zelfs wanneer er sprake is van adequate registratie en accommodatie, kan de toegang tot voorzieningen beperkt blijven. Meer financiering voor grensbeheer en operaties tegen mensensmokkel heeft niet geleid tot meer financiering voor de broodnodige beschermingsmaatregelen. Als gevolg van de begrotingsbeperkingen moesten veel maatschappelijke organisaties en internationale dienstverleners hun interventies staken, terwijl de autoriteiten moeite hebben om de programma's op hetzelfde niveau voort te zetten. De humanitaire aanwezigheid en middelen nemen af, waardoor organisaties in de frontlinie op de Westelijke Balkan over minder middelen beschikken om vluchtelingen en migranten te ondersteunen.

Save the Children bestrijkt bijvoorbeeld zo'n 110 kilometer van het grensgebied met Kroatië in Bosnië en Herzegovina en biedt daar bescherming aan kinderen in kwetsbare situaties, waaronder kinderen die door Kroatië worden teruggestuurd. Het kanton en het grensgebied beslaan een groot geografisch gebied, waardoor teruggestuurde gezinnen soms kilometers van de dichtstbijzijnde opvanglocatie verwijderd zijn. Deze situatie is duidelijk in strijd met de verplichtingen om het belang van het kind te waarborgen, het recht op bescherming te respecteren en de richtsnoeren over leeftijdsbeoordeling na te leven.

7 De psychologische impact van cumulatieve schade op kinderen

De hierboven beschreven ervaringen leiden tot een opeenstapeling van schade en risico's, die ernstige en langdurige gevolgen kunnen hebben voor de geestelijke gezondheid van kinderen. Om meer inzicht te krijgen in de psychologische impact op kinderen, interviewde Save the Children meerdere experts op het gebied van mentale gezondheid en psychosociale ondersteuning.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

- De opeenstapeling van stressfactoren, van schadelijke gebeurtenissen in het verleden tot de instabiliteit en discriminatie waarmee kinderen tijdens hun vlucht te maken krijgen, kan leiden tot complex leed en cumulatieve schade.
- Deze cumulatieve omstandigheden hebben een ernstige negatieve invloed op de geestelijke gezondheid van kinderen. Ontheemding en schadelijke gebeurtenissen vergroten het risico op posttraumatische stressstoornissen bij veel vluchtelingenkinderen.
- Kinderen op de vlucht ervaren vaak een constant gevoel van eenzaamheid en het er niet bij horen, een verhoogd risico op zelfbeschadiging en geheugen- en concentratieproblemen. Signalen hiervan zijn onder meer de weigering om naar school te gaan, isolatie, destructief gedrag, terugtrekking of agressie.
- Kinderen op de vlucht met een handicap ervaren extra belemmeringen. Kinderen van wie de verzorgers zelf getraumatiseerd zijn, krijgen mogelijk inconsistente emotionele steun, wat hun leed verder vergroot.
- Wanneer basisvoorzieningen, registratie en bescherming buiten bereik zijn, kunnen kinderen proberen hun vlucht voort te zetten. Daardoor lopen ze nog meer risico op schade. Bij gebrek aan tijdige bescherming of MHPSS-interventies kan dit aanzienlijke gevolgen hebben voor hun ontwikkeling op de lange termijn.
- Over het geheel genomen tasten deze ervaringen het veiligheidsgevoel en vertrouwen van kinderen op de lange termijn aan. Uitbuiting ondermijnt het vertrouwen in volwassenen en instellingen, en herhaalde uitbuiting kan dwang en misbruik normaliseren.

7.1 Cumulatieve schade: psychologische schade in verschillende contexten

Egypte: Cumulatieve risico's en schade door conflict, onveiligheid en gebrek aan bescherming

Uit de interviews blijkt dat veel kinderen op de vlucht nog altijd zwaar getraumatiseerd zijn door het geweld in Soedan dat hen op de vlucht heeft doen slaan. Sommigen kozen ervoor om details weg te laten wanneer ze vertelden over de situatie die tot hun vertrek had geleid, vooral over directe confrontaties met de Rapid Support Forces (RSF). Andere kinderen die wél probeerden te vertellen wat er was gebeurd, raakten zichtbaar geëmotioneerd. In die gevallen haalde de interviewer de aanwezige casemanager van Save the Children erbij. Dit gold met name voor een deel van de 30 kinderen die tijdens deze gebeurtenissen familieleden hadden verloren, doordat ze gescheiden waren geraakt of omdat hun familieleden het geweld niet hadden overleefd.

De impact van ernstige schadelijke gebeurtenissen (zoals oorlog, geweld en verlies) vormt een krachtige gedeelde bedreiging die leidt tot een reeks gemeenschappelijke symptomen zoals angst, slapeloosheid en sociale terugtrekking. Deze ervaringen omvatten het ontvluchten van geweld, het verliezen van huizen en familieleden, scheiding en het doorstaan van zware omstandigheden tijdens de vlucht en in vluchtelingenkampen. Soedanese geïnterviewden (zowel meisjes, jongens als vrouwen) melden seksueel geweld en intimidatie. De ondervraagde Soedanese vrouwen meldden ook gevallen van verkrachting. Soedanese jongens worden op straat of door bewoners van hun wooncomplex gepest en fysiek mishandeld. Pesten komt ook voor op school. Wat betreft gezinsstructuur en ondersteuning wonen Soedanese migranten vaak in overvolle ruimten of met familie/huisgenoten, wat kan leiden tot conflicten, misbruik en een gevoel van er niet bij horen.

Griekenland: Cumulatieve risico's en schade door trauma's uit het verleden versterken de huidige stress

Een grote uitdaging voor kinderen op de vlucht is omgaan met voortdurende mobiliteit: het steeds wisselen tussen landen, kampen, steden en scholen. De frequente wijzigingen in het Griekse migratie- en asielbeleid vergroten hun onzekerheid en stress. Volgens MHPSS-deskundigen in Griekenland versterken al deze factoren elkaar. Trauma's uit het verleden, samen met de instabiliteit en discriminatie die kinderen in Griekenland ervaren, leiden tot complex leed en cumulatieve schade. Signalen van deze schade zijn onder meer weigering om naar school te gaan, isolatie, destructief gedrag, terugtrekking of agressie.

Ervaringen tijdens de reis of in detentie vormen een extra psychologische belasting. Kinderen die te maken hebben gehad met mensensmokkel, mensenhandel of (de facto) detentie aan de grens ontwikkelen vaak coping mechanismen waarbij ze herinneringen aan de reis uitbannen. Soms komt het trauma later naar boven, in de vorm van nachtmerries, verhoogde angst voor vreemden of fobieën die op het eerste gezicht niets met elkaar te maken lijken te hebben, maar hun oorsprong vinden in eerdere gebeurtenissen. Deze cumulatieve omstandigheden hebben een ernstige negatieve invloed op de geestelijke gezondheid van kinderen. De geïnterviewde deskundige zegt dat ontheemding en schadelijke ervaringen ertoe leiden dat veel vluchtelingenkinderen ernstige stresssymptomen ontwikkelen. Dit blijft echter vaak onopgemerkt en onbehandeld vanwege documentatieproblemen en moeilijkheden bij het beoordelen van noodsituaties.⁷¹

Daar komt bij dat het gebrek aan beschermingsdiensten en de verharding van de buitengrenzen van de EU ertoe leidt dat kinderen tijdens hun verdere vlucht aan meer risico's worden blootgesteld, zoals bij het oversteken van de Westelijke Balkan.

Balkanroute

Het directe of indirecte grensgeweld en de p die kinderen op de vlucht zien of meemaken, zijn niet het begin of het einde van de fysieke en psychologische gevolgen voor hen. Veel kinderen hebben eerder al arbeidsuitbuiting, gevaarlijke overtochten over zee of oorlog en armoede ervaren, nog vóór zij de buitengrenzen van de EU bereikten. De helft van de in Bosnië en Herzegovina geïnterviewde niet begeleide-kinderen gaf aan dat zij via Griekenland reisden voordat zij via Turkije of Bulgarije naar de Westelijke Balkan trokken. **Dit betekent dat de ervaringen en schendingen van hun rechten die kinderen in Griekenland en andere doorreislanden hebben ondergaan, met hen blijven meereizen** en bepalend zijn voor de manier waarop zij met de huidige stressfactoren omgaan. Daar komt bij dat er vaak geen passende zorg beschikbaar is om schadelijke gebeurtenissen en cumulatieve stressfactoren op te vangen.

**KINDEREN WORDEN
VOORTDUREND
BLOOTGESTELD AAN
GEVAAR EN EEN GEVOEL
VAN GEVANGENSCHAP.
DE RISICO'S STAPELEN
ZICH OP EN DE
PSYCHOLOGISCHE
SCHADE
NEEMT TOE.**

Op de Balkanroute ervaren kinderen angst en leed tijdens pushbacks en door de onzekerheid over hun toekomst. Dit hangt ook samen met praktijken die bedoeld zijn om vluchtelingen en migranten te intimideren, te ontmenselijken en te ontmoedigen om de grens over te steken.

"Er wordt vaak vergeten hoe fysiek zwaar en uitputtend de reis zelf is. Hun lichamen staan voortdurend onder stress en worden blootgesteld aan langdurige slechte voeding en hygiëne, slaapttekort, een hoge kans op infecties, aanvallen door wilde dieren en risico's tijdens het oversteken van rivieren of mijnenvelden (vooral in Bosnië en Herzegovina). In de opvangcentra ontbreekt het aan basisvoorzieningen en er heerst wantrouwen tegenover de politie en de aanwezige professionals. Het is duidelijk dat ontheemde kinderen te maken hebben met onzekerheid, eenzaamheid, abrupt opgroeien, moeite om emoties te uiten en het onderdrukken van gevoelens. Dit kan leiden tot angst of depressie. Hun dagelijkse routine en socialisatieproces raken verstoord, wat gevoelens van isolatie en apathie versterkt."

- MHPSS-expert Bosnië en Herzegovina

"Kinderen vertonen vaak tekenen van leed als gevolg van deze ervaringen. Dat blijkt uit hun moeite om gebeurtenissen in detail te herinneren en te beschrijven, en uit hun desoriëntatie."

- Kinderbeschermingsmedewerker van het outreachteam van Save the Children.

Kinderen die met hun ouders reizen worden ook getroffen wanneer hun ouders ernstige psychologische en/of fysieke schade melden na grensoverschrijdingen en pushbacks. De geïnterviewde ouders beschreven bijvoorbeeld langdurige psychologische effecten, met name als gevolg van herhaaldelijk geweld, bedreigingen en instabiliteit. Slechts twee van de negen hadden toegang tot psychologische ondersteuning.

"Ze zeggen dat er hier in het kamp psychologische ondersteuning is, maar dat is lang niet voldoende voor wat we nodig hebben. Ze geven ons geen echte ondersteuning"

- 37-jarige vrouw die met haar echtgenoot en kinderen uit Turkije reist

Onderwijsexperts in Bosnië en Herzegovina uitten vergelijkbare zorgen als hun collega's in Griekenland:

"Ouders die in overlevingsmodus verkeren hebben nauwelijks ruimte om voor hun kinderen te zorgen, anders dan het vervullen van hun fysieke basisbehoeften. Kinderen worden voortdurend blootgesteld aan gesprekken over geweld - verhalen over wat anderen is overkomen en wat hen te wachten staat als ze zich voorbereiden om de Kroatische grens over te steken. Ze hebben geen ruimte om gewoon kind te zijn."

- Deskundige op het gebied van onderwijs aan kinderen in migratiecontexten

Over het algemeen blijkt uit de bevindingen van deze studie dat het beleid om de grensbewaking te versterken niet heeft geleid tot een significante daling van het aantal mensen dat de regio doorkruist. Het heeft vooral gezorgd voor minder zichtbaarheid, met ernstige gevolgen voor het fysieke en psychologische welzijn van kinderen op de vlucht.

8 Betrokkenheid van de EU bij en verantwoordelijkheid voor schendingen van de rechten van kinderen

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 moet de EU niet alleen de rechten van kinderen in al haar acties beschermen, maar ook *prioriteit geven* aan kinderbescherming in haar externe optreden. In dit hoofdstuk schetsen we hoe de EU samenwerkt met derde landen in projecten die het risico lopen de schendingen van de rechten van kinderen, zoals beschreven in hoofdstuk 5, te ondersteunen of zelfs te verergeren.

Alle hieronder beschreven acties moeten worden uitgevoerd in overeenstemming met de overwegingen inzake kinderrechten uit het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, het Handvest van de grondrechten van de EU en de kaders voor kinderbescherming die in de vorige paragrafen zijn geschetst.

8.1 Migratiesamenwerking van de EU met landen langs de migratieroute

BELANGRIJKSTE RESULTATEN:

- De prioritaire focus van de EU op grensbewaking zonder voldoende effectieve toegang tot bescherming maakt kinderen onzichtbaarder en afhankelijker van smokkelaars.
- De sterke toename van steun aan derde landen voor grensbewaking en het bestrijding van mensensmokkel, terwijl tegelijkertijd wordt bezuinigd op beschermings- en humanitaire budgetten, vergroot de risico's op uitbuiting en schade voor kinderen.
- Onveilige leefomstandigheden, het gebrek aan bestaansmiddelen en de beperkte toegang tot essentiële gezondheids- en onderwijsdiensten drijven kinderen ertoe verder te migreren vanuit derde landen richting de EU.
- Projecten in het kader van de externe migratiesamenwerking van de EU houden ernstige schendingen van de rechten van kinderen in stand en verergeren die soms zelfs. Schendingen van de rechten van kinderen, zoals detentie, deportaties en gewelddadige pushbacks worden binnen de kaders van de EU-migratiesamenwerking nog steeds onvoldoende aangepakt. Dit geldt zowel voor het partnerschap tussen de EU en Egypte als voor de Frontex-statusovereenkomsten met de landen van de Westelijke Balkan.
- EU-agentschappen lopen het risico praktijken die de rechten van kinderen schenden te legitimeren en er zelfs direct bij betrokken te raken als deze problemen niet voldoende worden aangepakt tijdens de uitvoering van de projecten waaraan zij meewerken.
- De Europese Commissie acteert onvoldoende op de systematische schendingen van kinderrechten door EU-lidstaten - waaronder Griekenland - ondanks dat ze de wettelijke verplichting heeft hiertegen op te treden.

In de afgelopen tien jaar heeft de EU steeds meer geïnvesteerd in het aanscherpen van de grenscontroles aan haar buitengrenzen en daarbuiten, via partnerschappen met landen als Egypte, Tunesië en Libië. Bovendien heeft zij de operationele samenwerking met landen in de Westelijke Balkan uitgebreid door de directe inzet van Frontex. Daarnaast heeft de EU de technische bijstand en capaciteitsopbouw in de zuidelijke buurlanden versterkt, onder meer via het door Frontex geleide project EU4BorderSecurity, dat als doel heeft “de grensbeveiliging in Noord-Afrika en de Levant te verbeteren”. Daarbij wordt samengewerkt met Egypte, Algerije, Tunesië en Libië.⁷² Deze grotere externe betrokkenheid brengt voor de EU een grotere verantwoordelijkheid met zich mee om mogelijke beschermingsrisico's aan te pakken. Toch heeft **Save the Children in de praktijk ondervonden dat schendingen van de rechten van kinderen onvoldoende worden aangepakt en soms zelfs worden verergerd of in stand gehouden door EU-beleid en beleid dat door de EU wordt gefinancierd.**

In het volgende hoofdstuk worden de huidige migratiepatronen en beleidstrends besproken in de context van de landen die relevant zijn voor routes die in deze studie zijn onderzocht: Soedan-Egypte, Libië-Griekenland en de Westelijke Balkan. Ook worden de belangrijkste operationele en financieringsinstrumenten voor de betrokkenheid van de EU in buurlanden in Noord-Afrika en de Westelijke Balkan uiteengezet, waarbij de nadruk ligt op een toenemende focus op maatregelen tegen mensensmokkel en mensenhandel.

Dit is geen volledig overzicht van alle projecten die de EU uitvoert in het kader van haar migratiesamenwerking met de onderzochte landen. Dit is eerder een casestudy die laat zien dat EU-agentschappen en -autoriteiten steeds verder integreren in derde landen, dat de EU betrokken is bij beleid dat negatieve gevolgen heeft voor de rechten van kinderen op de vlucht, en dat er een duidelijk gebrek is aan effectieve verantwoordingsmechanismen voor schendingen van de rechten van kinderen.

8.2 Migratiesamenwerking van de EU met Egypte

Egypte is uitgegroeid tot een belangrijke strategische partner voor de EU op het gebied van migratie en grensbeheer. In maart 2024 ondertekenden de EU en de Egyptische regering een overeenkomst voor een “strategisch en alomvattend partnerschap”⁷³ om irreguliere migratie naar Europa te beperken, de stabiliteit in Noord-Afrika te vergroten en de Egyptische economie te ondersteunen. De overeenkomst omvat een steunpakket van in totaal 7,4 miljard euro, bestaande uit 5 miljard euro aan financiële steun in de vorm van kortlopende leningen.⁷⁴ Het pakket omvat ook 1,8 miljard euro aan aanvullende investeringssteun in het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus, en 600 miljoen euro aan subsidies via mechanismen zoals het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI). Van dat bedrag is 200 miljoen euro gereserveerd voor migratie-gerelateerde prioriteiten.⁷⁵ Deze toezeggingen werden verder bevestigd tijdens de eerste topontmoeting tussen de EU en Egypte op 22 oktober 2025 in Brussel.⁷⁶

**SLECHTS 28 MILJOEN EURO
TOEGEWEEZEN
VOOR BESCHERMING**

**€200
MILJOEN**

**EXTRA STEUN VOOR
MIGRATIESAMENWERKING EU-EGYPT**

De activiteiten op het gebied van migratiebeheer in het kader van de overeenkomst maken deel uit van het EU-actieplan voor het Middellandse Zeegebied. Ze worden gecoördineerd via **MOCADDEM** (Mechanisme voor de Operationele Coördinatie van de Externe Dimensie van Migratie), waarbij NDICI het belangrijkste financiële instrument is voor de uitvoering van deze externe activiteiten. Van de 200 miljoen euro die binnen dit pakket is gereserveerd voor migratiebeheer, gaat slechts 28 miljoen euro naar zogenoemde “beschermingsmaatregelen”, zonder concrete afspraken over de noodzakelijke stappen om de bescherming van kinderen te verbeteren.⁷⁷

Zoals in eerdere hoofdstukken vermeld, **vindt de samenwerking tussen de EU en Egypte plaats in een context waarin kinderen op de vlucht het risico lopen te worden vastgehouden, zonder eerlijk proces te worden uitgezet en moeilijk toegang te krijgen tot het asielsysteem.** Deze samenwerking

moet voorkomen dat de grensbeveiliging wordt versterkt, waardoor kinderen nog meer worden gedwongen om onregelmatige en gevaarlijke routes te nemen. Daarmee worden ze nog meer blootgesteld aan smokkelnetwerken, geweld en uitbuiting, terwijl er geen onafhankelijk toezicht of verantwoordingsmechanismen zijn.⁷⁸

De gevolgen van de partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Egypte voor de bescherming van vluchtelingen- en migrantenkinderen zijn nog niet duidelijk. De EU heeft miljarden aan financiële steun toegekend zonder de zorgen over schendingen van rechten aan te pakken of voorwaarden op het gebied van kinderrechten aan de financiële steun te verbinden. Afgezien van een algemene verwijzing naar de eerbiediging van het internationaal recht wordt er onvoldoende nadruk gelegd op concrete verwijzingen naar de rechten van vluchtelingen en migranten, en hebben ngo's gewezen op het gebrek aan transparante mechanismen binnen het partnerschap om de gevolgen ervan voor de rechten van Egyptische- en migrantenkinderen te beoordelen.⁷⁹

8.2.1 Samenwerking van EU-agentschappen met Egypte

De betrokkenheid van EU-agentschappen in Egypte is de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen.⁸⁰ Het **Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA)** voerde een “Routekaart voor samenwerking 2021-2023” uit en heeft onlangs een nieuwe routekaart voor 2024-2026 aangenomen. Dit heeft als doel om “de institutionele capaciteit op het gebied van asiel in Egypte” te versterken en “de toegang tot internationale beschermingsprocedures, met inbegrip van de identificatie en doorverwijzing van kwetsbare groepen met speciale behoeften” te verbeteren.⁸¹ Hoewel de routekaart voor 2024-2026 moet bijdragen aan een betere beschermingsruimte voor aanvragers en begunstigden van internationale bescherming in Egypte, in lijn met het CEAS en EU-normen, voldoet de Egyptische asielwetgeving die in december 2024 is aangenomen niet aan deze normen.⁸² De routekaart omvat capaciteitsopbouwende activiteiten om kindgerichte benaderingen te versterken, onder meer via beoordelingen van het belang van het kind. Dit is een lovenswaardige aanpak, maar zonder aanvullende financiële en institutionele steun voor toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, bescherming en bestaansmiddelen biedt een vluchtelingenstatus kinderen geen daadwerkelijke veiligheid en bescherming. Als dit zo blijft, dreigt de samenwerking een realiteit te legitimeren waarin bescherming vooral op papier bestaat.

Frontex ondersteunt de Egyptische autoriteiten actief in het kader van het regionale programma **EU4BorderSecurity**, dat wordt gefinancierd uit het Europees nabuurschapsinstrument. Het project heeft als algemeen doel de grensbeveiliging in de zuidelijke buurlanden te verbeteren door bilaterale en regionale samenwerking te bevorderen via bewustmakings- en capaciteitsopbouwactiviteiten en technische uitwisselingen op het gebied van geïntegreerd grensbeheer.⁸³ Daarnaast heeft een door het NDICI gefinancierd regionaal project als doel “**grensoverschrijdende samenwerking en geïntegreerd grensbeheer in Noord-Afrika** te ondersteunen”.⁸⁴ Frontex zal hieraan bijdragen door veiligheidsinstanties op te leiden volgens EU- en internationale normen, “om ervoor te zorgen dat grenscontroles (controles en bewaking) worden uitgevoerd met volledige inachtneming van de rechtsstaat en de mensenrechtenbeginselen en met een beschermingsgevoelige aanpak”. De steun van Frontex omvat opleiding op het gebied van geïntegreerd grensbeheer (IBM) en opsporing en redding (SAR) voor autoriteiten in derde landen, zoals Egypte.⁸⁵

8.2.2 Aandacht voor projecten ter bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel

Het beleid ter bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel is in het bijzonder uitgegroeid tot een terrein van intensievere samenwerking tussen de EU en Noord-Afrikaanse landen, met verschillende projecten die in Egypte worden uitgevoerd. Het meest recente “**Partnerschap ter bestrijding van migrantensmokkel en mensenhandel in Egypte**” (**PACSOM**) werd in juli 2025 aangenomen. Het wordt uitgevoerd door de IOM en het UNODC en heeft tot doel de wetshandhavingscapaciteiten te versterken om netwerken voor migrantensmokkel (SOM) en mensenhandel (TIP) op te sporen, te onderzoeken en te ontmantelen. Hoewel in het project wordt gesteld dat “het beleid inzake zorgvuldigheid op het gebied van mensenrechten en daarmee samenhangende goede praktijken zal worden voortgezet en uitgebreid”, wordt niet expliciet verwezen naar richtsnoeren die de bescherming van de rechten van kinderen voorschrijven.⁸⁶

Zo heeft het door de NDICI gefinancierde EU-project “**Versterking van de internationale politiesamenwerking tegen migrantensmokkel in Noord-Afrika**” ter waarde van 10 miljoen euro tot doel de capaciteit van de wetshandhavingsinstanties in heel Noord-Afrika te versterken om georganiseerde misdaadgroepen die zich bezighouden met migrantensmokkel effectief te onderzoeken en te vervolgen. Het wordt voornamelijk uitgevoerd door Interpol,⁸⁷ met steun van Frontex en Europol. Er wordt voorzien in gezamenlijke politieoperaties waarbij Interpol, Europol, Frontex en de lidstaten betrokken zijn bij één of meerdere grensovergangen of hotspots.

De bestrijding van mensensmokkel is ook een van de doelstellingen van het door de EU gefinancierde project “**Versterking van de operationele capaciteit van de Egyptische kustwacht en de Egyptische grenswacht om migratiestromen te beheersen door middel van effectieve grensbewaking en opsporing en redding op het land en op zee**”. Het algemene doel van deze actie is het terugdringen van irreguliere migratie en mensenhandel langs de Egyptische grens.⁸⁸ Het project werd in 2022 goedgekeurd met een budget van 28 miljoen euro⁸⁹ en wordt uitgevoerd door de *Internationale Organisatie voor Migratie* (IOM) en de Franse organisatie *Civipol*. Het project heeft gezorgd voor een breed scala aan opleidingen en uitrusting op het gebied van grensbeheer, waaronder drie nieuwe 17 meter lange zoek- en reddingsboten en andere (civiele) grensbewakingsapparatuur.⁹⁰ Het doel van het project om de bewaking en SAR-operaties op het land en op zee door de Egyptische kust- en grenswacht te verbeteren, betekent dat de EU verplicht is om nationale en internationale mensenrechtennormen en op bescherming gerichte benaderingen te waarborgen, zoals het waarborgen van het belang van het kind.

Als we het aantal projecten, hun doelstellingen, actoren en financiering vergelijken, zien we een duidelijke prioriteit voor grensbeheer (zoals het onderscheppen van migranten en vluchtelingen) boven hun beschermingsbehoeften. Voor sommige kinderen is dit gebrek aan bescherming juist een reden om verder door te reizen naar de EU. De aanhoudende schendingen van de rechten van kinderen, zoals in de interviews beschreven - waaronder detentie met volwassenen, het kiezen van gevaarlijkere routes, deportaties en uitbuiting - werden vaak veroorzaakt door het ontbreken van veilige wegen naar bescherming voor kinderen. Concluderend kan worden gesteld dat, zolang kindvriendelijke beschermingssystemen niet als een duidelijke voorwaarde voor samenwerking worden beschouwd, de toegenomen steun van de EU voor grensbeheer en operaties tegen mensensmokkel in Egypte de risico's voor kinderen op de vlucht zal vergroten. Daarnaast bestaat het risico dat door het ontbreken van mechanismen voor toezicht en verantwoordingsplicht bij de uitvoering van projecten - vaak uitgevoerd door autoriteiten in derde landen - de naleving van het internationaal recht en de rechten van kinderen vooral op papier blijft staan.

8.3 Libië – Griekenland: Verantwoordelijkheid van de Europese Commissie en EU-agentschappen in Griekenland

Niet-begeleide kinderen die via Libië naar Griekenland zijn gereisd, worden vaak geconfronteerd met *de facto* detentie, beperkte toegang tot op hun leeftijd afgestemde voorzieningen, onvoldoende informatie over hun rechten en beperkte rechtsbijstand. In sommige gevallen worden zij zelfs strafrechtelijk vervolgd. **In Griekenland draagt de Europese Commissie een bijzonder directe verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de rechten van deze kinderen worden gerespecteerd**, gezien de omvang van de betrokkenheid en financiering van de EU in het nationale opvangsysteem van Griekenland. Toch lijkt er sprake van een systematische terughoudendheid om de voortdurende schendingen van kinderrechten aan te pakken – sommige zo ernstig dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zich genoodzaakt zag om meerdere keren voorlopige maatregelen op te leggen (zie voorbeelden hieronder). De feitelijke beperking van de vrijheid van kinderen, het chronische gebrek aan essentiële voorzieningen (waaronder psychologische zorg) en de onzekerheid over hun juridische status zijn des te alarmerender gezien de psychologische schade en het misbruik dat veel kinderen al hebben doorgemaakt voordat ze Griekenland bereikten.

De Europese Commissie en EU-agentschappen bieden aanzienlijke financiële, operationele en technische steun aan de verantwoordelijke ministeries in Griekenland voor het beheer van migratie. Het totale bedrag aan **financiële steun uit de EU-fondsen voor binnenlandse zaken** dat sinds 2015 aan Griekenland ter beschikking is gesteld, bedraagt iets meer dan 5 miljard euro. Tijdens de programmeringsperiode 2014-2020 werd meer dan 3,39 miljard euro aan Griekenland toegekend voor het beheer van migratie en grenzen in het kader van het Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF), het Fonds voor interne veiligheid (ISF- Grenzen en visa, politie) en het Instrument voor noodhulp (ESI). In het kader van het meerjarig financieel kader 2021-2027 is tot nu toe meer dan 1,66 miljard euro beschikbaar gesteld uit de fondsen voor binnenlandse zaken (AMIF, het instrument voor grensbeheer en visumbeleid, ISF) ter ondersteuning van de uitvoering van prioriteiten op het gebied van migratie, grensbeheer en interne veiligheid.⁹¹

Frontex ondersteunt Griekenland met ongeveer 460 gastfunctionarissen. Zij voeren grensbewaking uit, helpen bij de identificatie en registratie van binnenkomende migranten en verzorgen debriefings, screenings en technische apparatuur. Frontex en Griekenland werken daarnaast samen aan andere activiteiten, zoals opleiding en capaciteitsopbouw. De functionaris voor de grondrechten van Frontex waarschuwde in 2023 al dat aanhoudende schendingen de EU-financiering in gevaar zouden kunnen brengen en adviseerde zelfs de Frontex-operaties in Griekenland te beëindigen.⁹² Het **EUA** biedt operationele ondersteuning en technische bijstand aan Griekenland om de nationale capaciteiten op het gebied van asiel, opvang en kwetsbare personen te versterken. Dit gebeurt via de inzet van ongeveer 450 deskundigen en 100 tolken.

Hoewel de Commissie deze steun vaak aanhaalt als een middel om een “ambitieuze en alomvattende migratiebeleid”⁹³ mogelijk te maken, gaan deze toewijzingen gepaard met duidelijke wettelijke verplichtingen. Op grond van het EU-recht moet **de Commissie ervoor zorgen dat activiteiten die met EU-migratiefondsen worden gefinancierd, in overeenstemming zijn met het EU-acquis**, het Handvest van de grondrechten en internationale mensenrechtenverplichtingen. Deze vereisten zijn vastgelegd in verschillende verordeningen die de uitvoering van EU-financiering op het gebied van asiel en migratie regelen, waaronder de verordening (EU) 2021/1060 houdende gemeenschappelijke bepalingen. Deze voorziet in de opschorting of terugvordering van middelen in geval van systematische schendingen van de rechtsstaat of de grondrechten.⁹⁴ Ondanks de voortdurende schendingen van de rechten van kinderen die in de vorige paragrafen zijn beschreven, nam de Europese Commissie in april 2025 een mededeling aan waarin wordt gesteld dat het migratiebeheer op het Griekse vasteland aanzienlijk is verbeterd⁹⁵:

"Als gevolg van deze voortdurende samenwerking en steun en de aanzienlijke inspanningen van de Griekse autoriteiten in de afgelopen jaren is het migratiebeheer in Griekenland aanzienlijk verbeterd. Griekenland heeft functionele asiel- en opvangsystemen en operationele kaders opgezet op belangrijke gebieden van migratiebeheer."

De opvang- en asielsystemen in Griekenland zijn niet louter nationale mechanismen, maar vormen een integraal onderdeel van het bredere EU-migratiekader. De gesloten centra met gecontroleerde toegang (CCAC's) vormen een directe voortzetting van de "hotspotbenadering" en de verklaring EU-Turkije, die nu zijn geformaliseerd in het pact inzake migratie en asiel door de invoering van screening- en grensprocedures.⁹⁶ Volgens het rapport van het EU-Fonds voor de grondrechten (FURI) over Griekenland is voor de infrastructuurwerken voor de operationalisering van de CCAC's 260 miljoen euro toegewezen via AMIF-noodhulp. Daarnaast is de verstrekking van diensten ter plaatse – zoals gezondheidszorg, voedselverdeling en opvangbeheer – sterk afhankelijk geweest van AMIF en andere fondsen voor binnenlandse zaken.⁹⁷

Uit rapporten uit 2024-2025⁹⁸ blijkt dat **deze faciliteiten systematisch hebben nagelaten te voldoen aan de basisnormen voor bescherming. Daardoor kregen kinderen te maken met honger, feitelijke detentie en een gebrek aan medische en psychologische zorg**. Dat is in strijd met het Handvest van de grondrechten en het EU-asielacquis. De leefomstandigheden in deze “veilige zones” zijn zo restrictief dat vier recente uitspraken van nationale rechtbanken deze zones als een vorm van feitelijke detentie hebben aangemerkt.⁹⁹ In 2025 kende het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) voorlopige maatregelen toe aan 45, en later 58, niet-begeleide kinderen die in het CCAC op Samos werden vastgehouden. Het hof erkende daarmee de ernst van hun situatie.¹⁰⁰ De kinderen – die gemiddeld 142 dagen *de facto* werden vastgehouden – meldden wijdverbreide honger, gebrek aan toegang tot psychologen en ernstige psychische problemen. Volgens documentatie van humanitaire organisaties leed 85 % aan onbehandelde huidziekten, waarvan sommige ernstig, en had het merendeel beperkte of geen toegang tot medische zorg.

Ondertussen stelt de Europese Commissie in haar mededeling:

"Over het algemeen zijn de opvangomstandigheden in de opvangcentra op het vasteland sinds 2015 aanzienlijk verbeterd en kunnen ze over het algemeen als bevredigend worden beschouwd, wat betreft faciliteiten, infrastructuur, uitrusting en aangeboden voorzieningen, mede dankzij financiële steun van de EU."

In 2024-2025 beschreven de meeste maatschappelijke organisaties in Griekenland die in de frontlinie werken de situatie van kinderen op de vlucht als een “noodsituatie voor kinderen”.¹⁰¹ **Gezien de grote financiële en beleidsmatige verwevenheid van de Griekse migratie- en asielsystemen kan de Europese Commissie niet louter worden gezien als een financier, maar als een actor met gedeelde verantwoordelijkheid.** Door voortdurend te weigeren op te treden tegen inbreuken op het EU-asielacquis, waaronder duidelijke en aanhoudende schendingen van de rechten van kinderen, opent de Europese Commissie de deur voor afwijkingen van de EU-normen door andere lidstaten. Dit brengt ernstige risico's met zich mee voor het psychosociale welzijn van kinderen die zich door de EU verplaatsen. Gezamenlijk illustreren deze voorbeelden dat de door de EU gefinancierde structuren voor migratiebeheer in Griekenland systematische schendingen van de grondrechten mogelijk hebben gemaakt en in stand hebben gehouden, met name ten aanzien van kinderen.

8.4 EU-migratiesamenwerking met de Westelijke Balkan

De EU beschouwt de Westelijke Balkan als een belangrijke partner op het gebied van extern migratiebeheer. Sinds 2021 heeft de EU de Westelijke Balkan met meer dan 350 miljoen euro gesteund om het migratiebeheer in de regio te verbeteren.¹⁰² Als reactie op de toenemende migratiestromen door de regio in 2022 nam de EU het actieplan voor de Westelijke Balkan aan. Dit plan geeft prioriteit aan strengere grenscontroles buiten het EU-grondgebied en in mindere mate aan de verbetering van de opvang- en asielstelsels in niet-EU-landen.¹⁰³ De ontwikkelingen op het gebied van migratiebeleid omvatten sindsdien een grotere aanwezigheid van Frontex aan de buitengrenzen van de EU en in derde landen, nieuwe beperkingen op visumvrij reizen van en naar landen van de Westelijke Balkan¹⁰⁴, en een aanzienlijke opschaling van operaties tegen mensensmokkel. Deze operaties richten zich met name op de grens tussen Bulgarije en Turkije en in samenwerking met Servië. De migratieprioriteiten van de EU in de regio zijn verschoven van beschermingsmaatregelen naar grensbeheer met pretoetredingssteun. Daarbij ligt de nadruk op de bestrijding van mensensmokkel en politieke samenwerking, de versterking van capaciteiten en de dekking van essentiële infrastructuur en uitrusting.

8.4.1 Betrokkenheid van EU-agentschappen en Frontex-associatieovereenkomsten

In juni 2025 ondertekenden de EU en Bosnië en Herzegovina een overeenkomst over operationele samenwerking op het gebied van grensbeheer met **Frontex**. De overeenkomst stelt Frontex in staat om gezamenlijke operaties uit te voeren en zijn permanente korps in te zetten op het hele grondgebied van Bosnië en Herzegovina, inclusief de grenzen met naburige niet-EU-landen en grensdoorlaatposten, waaronder luchthavens.¹⁰⁵ Soortgelijke Frontex-statusovereenkomsten werden eerder ondertekend met Servië in juni 2024, met Moldavië en Noord-Macedonië in 2022, Montenegro in 2023 en Albanië in 2023. Frontex zet momenteel meer dan 480 functionarissen in de Westelijke Balkan in via gezamenlijke operaties aan de buitengrenzen van de Unie met Albanië, Noord-Macedonië en Montenegro; waaronder 111 functionarissen die al in Servië zijn ingezet in het kader van een lopende gezamenlijke operatie. Deze wordt uitgevoerd op grond van de vorige statusovereenkomst met Servië, aan de grenzen met Hongarije en Bulgarije.¹⁰⁶

In deze **statusovereenkomsten** wordt benadrukt dat bij alle operationele activiteiten in deze landen moet worden gewaarborgd dat alle relevante waarborgen, zoals vereist door de EU en het internationaal recht, aanwezig zijn en dat de grondrechten worden geëerbiedigd. De EU is op de hoogte van berichten over schendingen van grondrechten en collectieve uitzettingen in de regio. De aanwezigheid van Frontex wordt echter gerechtvaardigd als “een kans om ervoor te zorgen dat toekomstige Frontex-inzetten gekenmerkt zullen worden door robuuste ‘maatregelen op het gebied van transparantie en verantwoordingsplicht’”.¹⁰⁷ Uit rapporten van ngo's en journalisten blijkt dat agressieve *pushbacks* en “verdwijningen” van niet-begeleide kinderen aan de Bulgaarse grens regelmatig voorkomen.¹⁰⁸ Tegelijkertijd blijkt uit bewijsmateriaal dat Frontex niet in staat is om te garanderen dat de mensenrechten worden

geëerbiedigd bij nationale operaties waarbij het agentschap betrokken is. De aanwezigheid van het agentschap vermindert bovendien niet noodzakelijkerwijs de risico's voor migranten en vluchtelingen bij het overschrijden van grenzen.¹⁰⁹

De **EUAA** is ook actief in deze landen, met een derde routekaart 2024-2026 in Servië en een tweede routekaart 2025-2027 in Bosnië en Herzegovina.¹¹⁰ Het doel is om de asiel- en opvangsystemen te versterken in overeenstemming met het gemeenschappelijk Europees asielstelsel en de EU-normen. De routekaarten maken echter geen specifieke melding van de rechten van kinderen.

8.4.2 Aandacht voor projecten ter bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel

Door de toegenomen politieke aandacht voor strenger grensbeheer zijn de inspanningen van de EU ter bestrijding van mensensmokkel de afgelopen jaren in de Westelijke Balkan geïntensiveerd. Partners in de regio ontvingen ondersteuning, opleiding, de inzet van grensbeambten en apparatuur, voornamelijk via het instrument voor pretoetredingssteun (IPA) en in coördinatie met bilaterale acties van lidstaten. Meer gedetailleerde informatie over de door het IPA gefinancierde projecten op het gebied van migratie en grensbeheer in de Westelijke Balkan die voor dit verslag zijn onderzocht, is te vinden in de bijlage.

Bijzonder noemenswaardig is een regionaal programma (“EU-steun ter versterking van de strijd tegen migrantensmokkel en mensenhandel in de Westelijke Balkan”) ter waarde van 36 miljoen euro. Het richt zich op de bestrijding van mensensmokkel in de Westelijke Balkan en ging in juni 2023 van start. Het programma ondersteunt de wetshandhaving en justitiële samenwerking tegen criminele netwerken en versterkt de capaciteiten voor grensbeheer.¹¹¹ Het wordt uitgevoerd als het **EU4FAST**-project door een consortium van meer dan negen organisaties en ministeries. Het is gericht op versterking van het vermogen van de wetshandhavings- en justitiële autoriteiten in de Westelijke Balkan om migrantensmokkel en mensenhandel te bestrijden, en van het vermogen van de grensautoriteiten in de Westelijke Balkan om illegale grensoverschrijdingen op te sporen en te voorkomen.

Het project heeft tot doel criminele netwerken af te schrikken en hun zoektocht naar potentiële slachtoffers te verstoren door geïntegreerde grensbeheersystemen te versterken. Het omvat een klein beschermingsonderdeel dat erop gericht is de capaciteit van de relevante autoriteiten en eerstelijns werkers in de Westelijke Balkan te verbeteren om slachtoffers van mensenhandel te identificeren, te beschermen en door te verwijzen naar de bevoegde overheidsdiensten. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan “kinderhandel en mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en dwangarbeid, ook via de digitale dimensie”.¹¹²

Dit onderdeel is belangrijk, maar kan alleen effectief zijn als de EU evenveel investeert in beschermingsbudgetten en bij de uitvoering ervan de rechten van kinderen respecteert. Een van de gevolgen van bezuinigingen op bescherming en een steeds strenger grensbeleid is dat organisaties die hulp bieden minder contact hebben met vluchtelingen en migranten. Daardoor neemt het aanbod en de kwaliteit van de beschikbare voorzieningen af, en worden de kansen kleiner voor mensen om te ontsnappen aan de uitbuiting en het geweld dat gepaard gaat met smokkelnetwerken. Gewelddadige praktijken aan de buitengrenzen van de EU tonen bovendien aan dat kinderen niet worden beschouwd als personen die bescherming nodig hebben, maar als onderdeel van migratiestromen die moeten worden “afgeschrikt”. Dit vergroot hun risico op uitbuiting. De focus op projecten ter bestrijding van mensensmokkel zonder effectieve beschermingsmaatregelen zal de migratie verder ondergronds duwen en de schade verergeren in plaats van bescherming te bieden.

Nergens is het veilig, geen bescherming in zicht

In deze studie hebben we de ervaringen van kinderen op migratieroutes tussen Soedan en Egypte, Libië en Griekenland en Griekenland en de Westelijke Balkan onderzocht. Daarmee brachten we de vele beschermingsrisico's in kaart waarmee kinderen in verschillende contexten te maken kunnen krijgen en hoe deze kunnen leiden tot cumulatieve schade tijdens de voortzetting van hun vlucht. Op basis van deze routegerichte benadering is vervolgens onderzocht hoe het migratiebeleid van de EU deze risico's in stand houdt, eraan bijdraagt of ze juist vermindert. Onder de talloze voorbeelden van schendingen van de rechten van kinderen vallen de deportaties van Egypte naar Soedan, de uitbuiting in Libië, gevolgd door *de facto* detentie en criminalisering in Griekenland, en de pushback en risico's van uitbuiting in zowel Griekenland als op de Westelijke Balkan. Uit de bevindingen blijkt duidelijk dat, gezien de uitgebreide financiële en beleidsmatige betrokkenheid van de EU in deze contexten, de EU een wettelijke verantwoordelijkheid draagt voor de schendingen van de rechten van kinderen die in stand worden gehouden door haar migratiesamenwerking met derde landen.

Bij het bestuderen van deze verantwoordelijkheid is gebleken dat de EU, door te weigeren op te treden tegen schendingen van de rechten van kinderen die systematisch plaatsvinden in de derde landen waarmee zij haar samenwerking heeft geïntensiveerd, heeft bijgedragen aan de toename van de beschermingsrisico's voor kinderen. Deze risico's worden verder verergerd door een wereldwijde daling van de beschermingsbudgetten en een gebrek aan robuuste beschermingskaders voor kinderen, terwijl grensbeheer en beleid ter bestrijding van mensensmokkel steeds meer worden geprioriteerd. Bovendien blijkt uit de analyse van de nationale contexten in de drie casestudy's dat de toenemende nadruk op maatregelen tegen mensensmokkel migratie vaak verder ondergronds drijft, in plaats van migratiebewegingen zichtbaarder te maken.¹¹³ In het algemeen zorgt het ontbreken van veilige routes voor kinderen die op de vlucht zijn ervoor dat zij onderweg worden blootgesteld aan risico's die veel groter zijn dan wat beschermingsprojecten kunnen verzachten.

Save the Children: Getuige van de effecten van migratiebeleid in de praktijk

Uit de bevindingen van deze studie blijkt dat het beleid om de grensbewaking te versterken niet heeft geleid tot een significante daling van het aantal mensen dat de regio doorkruist. Het heeft vooral geleid tot een verminderde *zichtbaarheid* van migratiebewegingen, met ernstige gevolgen voor het fysieke en psychologische welzijn van kinderen op de vlucht. De verhoging van de budgetten voor grenscontrole heeft mensensmokkel bovendien lucratiever en daarmee gevaarlijker gemaakt voor kinderen, met onder meer een verhoogd risico op geweld, seksuele uitbuiting en mensenhandel.

De situaties in Egypte, de noordwestelijke Balkan en Griekenland tonen aan dat het handhaven van internationale normen op het gebied van asiel- en migratiebeheer niet alleen een uitdaging is voor niet-EU-landen, maar ook voor de EU zelf. Gezien haar uitgebreide financiële, operationele en beleidsmatige betrokkenheid heeft de EU een duidelijke verantwoordelijkheid om daadkrachtig op te treden wanneer schendingen plaatsvinden. Het erkennen en vervullen van deze verantwoordelijkheid is geen keuze, maar een wettelijke en morele verplichting. Zonder robuuste, kindgerichte beschermingsmaatregelen te verankeren in alle migratiebeleidsmaatregelen en samenwerkingskaders loopt de EU het risico schade te blijven veroorzaken en juist de rechten te ondermijnen die zij moet beschermen. Dit vereist ook dat kindgerichte beschermingskaders een niet-onderhandelbare voorwaarde moeten worden voor financiering en operationele steun in alle vormen van migratiebeleid en samenwerking.

Bovendien kan het gebrek aan toegang tot geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning, bescherming en onderwijs voor kinderen langs de routes leiden tot ernstige psychosociale stress en arbeidsuitbuiting. Soms worden kinderen zelfs door smokkelaars gerekruteerd.¹¹⁴ Wanneer smokkelaars door de autoriteiten worden ontdekt, maakt het gebrek aan voldoende doorverwijzingsmechanismen en/of beschermingsmaatregelen deze kinderen uiterst kwetsbaar voor verdere uitbuiting. Naast hun kwetsbaarheid voor smokkelaars worden kinderen

soms ook door de autoriteiten zelf teruggestuurd of gedeporteerd, in plaats van bescherming te krijgen.

Cumulatieve schade: een kindvriendelijke aanpak voor de hele route

Kinderen zijn niet alleen bijzonder kwetsbaar voor, en onevenredig getroffen door, schendingen van hun rechten. Ze lopen ook structureel meer risico om hiermee te worden geconfronteerd. Tegelijkertijd houden veel EU-maatregelen op het gebied van grensbeheer, beleid tegen mensensmokkel en samenwerkingsovereenkomsten onvoldoende rekening met de specifieke kwetsbaarheid van kinderen en hun verhoogde behoefte aan bescherming. De terughoudendheid van de EU om de in de vorige paragrafen beschreven schendingen van de rechten van kinderen effectief aan te pakken, in combinatie met de toegenomen beschermingsrisico's als gevolg van strengere migratiecontroles langs migratieroutes, schetst een uiterst zorgwekkend beeld van de potentiële schade voor kinderen op de vlucht.

Het directe of indirecte grensgeweld en de *pushbacks* waarvan kinderen getuige zijn of die zij ondergaan, zijn niet het begin of het einde van de fysieke en psychologische gevolgen. Vaak hebben zij ook te maken gehad met arbeidsuitbuiting, gevaarlijke overtochten over zee of oorlog en armoede voordat zij de buitengrenzen van de EU bereikten. Dit betekent dat de ervaringen en schendingen van hun rechten in Egypte, Libië, Griekenland en andere doorreis- en/of bestemmingslanden hen blijven vergezellen en bepalen hoe zij omgaan met de huidige stressfactoren. Deze negatieve ervaringen en beschermingsrisico's staan niet op zichzelf, maar stapelen zich op, waardoor de schade aan het welzijn, de (geestelijke) gezondheid en de cognitieve en emotionele ontwikkeling van kinderen mogelijk nog groter wordt. Door deze cumulatieve schade van de zich opstapelende negatieve gebeurtenissen tijdens hun hele migratietraject te negeren, worden kinderen geconfronteerd met een nog groter probleem op het gebied van kinderbescherming.

EU-beleid – de weg vooruit

De eerdergenoemde bevindingen benadrukken het belang van het erkennen van verschillende lagen van schade om de realiteit van deze kinderen volledig

te begrijpen. Ze benadrukken ook de verplichtingen van de EU om de bescherming van kinderen op de vlucht te waarborgen via haar (externe) migratiebeleid, financieringsmechanismen en partnerschappen. Gezien de huidige, context specifieke benadering van kinderbescherming tijdens migratie is het nog relevanter om eerdere negatieve gebeurtenissen mee te wegen bij het inschatten van het risico op mogelijke schade voor kinderen. Zelfs binnen grensoverschrijdende EU-initiatieven wordt niet altijd rekening gehouden met de schade die kinderen al hebben opgelopen, wat de effectiviteit ervan inherent beperkt.

In plaats daarvan zou het EU-beleid in elk partnerland en langs migratieroutes een kindgerichte benadering moeten hanteren, waarbij rekening wordt gehouden met de beschermingsrisico's die voortvloeien uit dit beleid in de context van de cumulatieve schade van negatieve gebeurtenissen die vóór de vlucht en tijdens de gehele migratie zijn meegemaakt. Vervolgens moet de verantwoordelijkheid van de EU bij schendingen van de rechten van kinderen worden afgemeten aan zowel de individuele schendingen als de extra cumulatieve schade die dit kinderen tijdens hun migratie toebrengt. Alleen dan kunnen de impact en de ernst van elke (mogelijke) schending van de rechten van kinderen tijdens elke vorm van EU-betrokkenheid bij het migratiebeheer volledig worden begrepen en effectief worden aangepakt.

De migratiereis van kinderen: een gedeelde verantwoordelijkheid

De verplichting om kinderen op de vlucht te beschermen houdt niet op bij de grenzen van de EU. Zoals in deze studie wordt aangetoond, heeft het uitbesteden van migratiecontrole aan buurlanden – zoals Bosnië en Herzegovina, Servië of Egypte – maar al te vaak geleid tot het uitbesteden van risico's en schade, waarbij de rechten en het welzijn van kinderen over het hoofd worden gezien. In plaats van deze landen als bufferzones te behandelen, moeten de EU en haar lidstaten streven naar echte partnerschappen waarin de bescherming van kinderen centraal staat. Dit betekent investeren in waardige opvang, voogdij en asielsystemen, en een definitief einde maken aan terugsturen en uitzettingen die kinderen hun rechten ontnemen. Echte samenwerking begint met het erkennen van gedeelde verantwoordelijkheden op basis van de universele rechten en kernbeginselen die zijn vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Om de zichtbaarheid van en de veiligheidsrisico's voor kinderen en gezinnen op de vlucht te verbeteren, is het van cruciaal belang dat alle statelijke en niet-statelijke actoren:

- Investeren in robuuste, kindspecifieke gegevensverzameling, monitoring van migratietrends en onderzoek om evoluerende (cumulatieve-schade) risico's tijdens alle stadia van migratie in kaart te brengen.
- Een kindgerichte en route-gebaseerde aanpak hanteren en zorgen voor gedeelde verantwoordelijkheid tussen doorreislanden en landen van bestemming voor de bescherming van kinderen en volwassenen langs onderling verbonden routes.
- MHPSS-inspanningen en gespecialiseerde psychosociale ondersteuning vroeg in de migratie integreren, waaronder toegang tot diensten voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, om te voorkomen dat schade tijdens de migratie verder cumuleert.
- De financiering voor beschermings-diensten en toegang tot veilige routes naar bescherming verhogen, zodat de behoeften van kinderen op de vlucht zichtbaar blijven en de risico's op uitbuiting en mensenhandel worden beperkt.
- De sector overschrijdende samenwerking versterken, evenals de uitwisseling van informatie en veelbelovende praktijken tussen actoren op het gebied van kinderbescherming, wetshandhaving, migratie en de bestrijding van mensenhandel.
- Outreach-werk met expertise en diensten op het gebied van kinderbescherming ondersteunen en uitbreiden, zodat er in grensgebieden een blijvende aanwezigheid is van goed opgeleide professionals.

Aan de EU-instellingen, agentschappen en lidstaten

- Evalueer alle programma's (waarbij de EU direct of indirect betrokken is), partnerschappen, verordeningen en richtlijnen met betrekking tot kinderen op de vlucht vanuit een kindspecifieke en route-gerichte benadering van het hele traject. Houd daarbij rekening met het mogelijke cumulatieve schadelijke effect van elk beschermingsrisico.
- Beëindig de detentie van kinderen en breid kleinschalige, op de gemeenschap gebaseerde opvangmogelijkheden uit die in overeenstemming zijn met de rechten van het kind, in overeenstemming met de EU-wetgeving en de verplichtingen uit het IVRK.
- Stop met het voorrang geven aan grensbeheer en operaties tegen mensensmokkel boven effectieve systemen en voldoende middelen voor bescherming van kinderen.
- Breng bij migratiebeheer en/of samenwerking met derde landen de hiaten in beschermingssystemen in kaart en identificeer wat nodig is om deze hiaten te dichtten. Ontwikkel gezamenlijke actieplannen om deze risico's voor kinderen aan te pakken (bijvoorbeeld ontoereikende toegang tot basisvoorzieningen of casemanagement voor kinderen op de vlucht). Focus op verbeterde grensoverschrijdende communicatie en coördinatie tussen betrokkenen op alle niveaus langs migratieroutes, zoals beleidsmakers, maatschappelijk werkers en grensbeambten, om te zorgen voor:
 - geharmoniseerde standaardprocedures voor kinderbescherming en casemanagement tussen landen van herkomst, doorreis en bestemming.
 - kind- en gendergevoelige huisvesting, met veilige, begeleide omgevingen en toegang tot gespecialiseerde psychosociale ondersteuningsdiensten.
 - MHPSS en gespecialiseerde psychosociale ondersteuning zo vroeg mogelijk/in alle contexten, met cultureel en taalkundig passende modaliteiten.
- - Koppel alle migratiefinanciering (binnen en buiten de EU) aan strikte benchmarks op het gebied van kinderrechten, waarbij de financiering automatisch wordt opgeschort wanneer deze normen worden geschonden.
 - Meetbare benchmarks op het gebied van kinderrechten opnemen in alle financieringsovereenkomsten met derde landen (bijvoorbeeld: geen detentie van kinderen, geverifieerde toegang tot onderwijs en gezondheidszorg, non-refoulement).
 - Een onafhankelijk toezichtpanel oprichten – mogelijk onder het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten – om de naleving openbaar te monitoren voordat de middelen worden uitgekeerd.
 - Als de benchmarks worden geschonden, overwegen om opgeschorte tranches automatisch door te sluiten naar neutrale actoren op het gebied van kinderbescherming en humanitaire hulp ter plaatse.

- **Zorgen voor open, veilige en kindsensitieve vluchtroutes.**
 - Stel een jaarlijkse EU-doelstelling vast voor hervestiging en humanitaire corridors met quota voor kinderen/gezinnen.
 - Harmoniseer de procedures voor casemanagement en de protocollen voor informatie-uitwisseling tussen landen om gezinshereniging te versnellen, en reserveer noodplaatsen voor niet-begeleide kinderen die zich op risicovolle routes bevinden.
 - Financier speciale opvangcentra voor kinderen en gezinnen waar onderwijs, taal- en MHPSS-diensten samen geïntegreerd zijn (met inbegrip van gespecialiseerde voorzieningen voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld).
- **Herschik de maatregelen tegen mensensmokkel naar een model waarin bescherming voorop staat.**
 - Pas het principe van niet-bestafting toe op kinderen die het slachtoffer zijn van uitbuiting en mensenhandel.
 - Integreer kinderbeschermingsteams in taskforces voor financiële criminaliteit en mensenhandel; richt de handhaving op uitbuiters en creëer tegelijkertijd veilige meldingskanalen voor kinderen.
 - Meet het succes aan de hand van indicatoren voor verminderde uitbuiting, niet aan de hand van het aantal onderscheppingen.
- **Maak kinderbescherming een operationele taak voor Frontex en EUAA bij alle externe en interne activiteiten.**
 - Vereis kinderbeschermingsfunctionarissen bij alle Frontex-inzetten en EUAA-asielondersteuningsteams in het buitenland (bijvoorbeeld Egypte, Niger, Libië, Noordwestelijke Balkan).
 - Neem in elk operationeel plan een *bijlage over kinderbescherming* op met daarin verwijzingsroutes, waarborgen voor leeftijdsbeoordeling en meldingsplichten.
 - Maak risico-indicatoren voor kinderrechten onderdeel van de monitoring van de grondrechten door Frontex en koppel deze aan jaarlijkse operationele evaluaties en de vrijgave van budgetten.
 - Richt een werkgroep op die zich actief inzet voor het voorkomen van schendingen van kinderrechten, met mechanismen voor onmiddellijke respons en verantwoordingsplicht wanneer er tijdens de migratie van kinderen toch sprake is van uitbuiting en mishandeling.
- **Steun lopende initiatieven van de Raad van Europa om de kinderbescherming te verbeteren en zorg voor volledige uitvoering van zijn aanbevelingen over:**
 - Voogdij: bevorder goede praktijken voor de uitvoering van CM/Rec(2019)11¹¹⁵ inzake effectieve voogdij voor niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen in de context van migratie.
 - Leeftijdsbeoordeling: ondersteun de lidstaten bij de uitvoering van Aanbeveling CM/Rec(2022)22¹¹⁶ inzake mensenrechtenbeginselen en richtsnoeren voor leeftijdsbeoordeling in de context van migratie.

Aan dienstverleners

- Erken de specifieke behoeften van niet-begeleide kinderen en neem een holistische, op routes gebaseerde aanpak op in de programmering, afgestemd op de specifieke behoeften van niet-begeleide kinderen en adolescenten.
- Bied zo vroeg mogelijk/in alle contexten MHPSS en gespecialiseerde psychosociale ondersteuning, met culturele en taalkundig passende modaliteiten.
- Integreer expertise op het gebied van gendergerelateerd geweld (GBV) in psychosociale ondersteuningssystemen en zorg dat casemanagers voldoende opleiding krijgen.
- Versterk de beschermingsmaatregelen voor kinderen op doorreis, met name in regio's zoals de Balkan waar de dienstverlening versnipperd is. Dit vraagt om investeringen in voogdijsystemen, uitbreiding van het personeelsbestand en de financiële middelen, en versterking van expertise op het gebied van rechtsbescherming en casemanagement.
- Versterk de capaciteiten van systemen die verantwoordelijk zijn voor de bescherming van kinderen die voogdij nodig hebben, door extra personeel en financiële middelen toe te wijzen. Ontwikkel gespecialiseerde expertise op het gebied van rechtsbescherming en capaciteitsopbouw binnen aangewezen centra voor maatschappelijk welzijn
- Zorg voor kind- en gendergevoelige huisvesting voor kinderen langs de route, in overeenstemming met de "logica" van de route en de behoeften van kinderen. Dit omvat kindvriendelijke huisvesting in belangrijke doorvoergebieden, geïntegreerd in nationale kinderbeschermingssystemen. De nabijheid van doorvoercentra moet garanderen dat deze faciliteiten onmiddellijke bescherming en ondersteuning bieden en dienen als toegangspunt voor identificatie-, beschermings- en doorverwijzingsdiensten naar duurzame oplossingen.

Methodiek van de interviews per land

Egypte

Het onderzoek gebruikte een kwalitatief onderzoeksontwerp met diepgaande, kindvriendelijke interviews en tekenoefeningen met Soedanese kinderen, aangevuld met een beperkt aantal focusgroep-discussies (FGD's) met Soedanese verzorgers. In totaal zijn 50 interviews met kinderen van 13-17 jaar en twee FGD's met verzorgers gehouden, voornamelijk in Aswan, en enkele interviews in Caïro, in februari en april 2025. De meeste deelnemers waren in 2024 en begin 2025 in Egypte aangekomen. In dezelfde periode vonden in Caïro en Aswan nog tien interviews plaats met experts van ngo's, cbo's, VN-agentschappen en Soedanese gemeenschapsleiders. De diepte-interviews en FGD's werden in het Arabisch afgenomen en vervolgens getranscribeerd en naar het Engels vertaald. De gegevens zijn geanalyseerd aan de hand van thematische analyse. De bevindingen werden gevalideerd door programmamedewerkers van Save the Children (SC) in Egypte en een selectie van experts.

Griekenland en Libië

De gegevensverzameling in Griekenland werd gecoördineerd door de partner van Save the Children, de Greek Council for Refugees (GCR) voor interviews met kinderen, en door de Advocacy Advisor voor Griekenland van Save the Children Europe voor interviews met deskundigen. De interviews met kinderen werden gehouden met niet-begeleide kinderen die allemaal door GCR werden ondersteund en juridische bijstand kregen, ook in gevallen waarin ze werden beschuldigd van mensensmokkel (bijvoorbeeld omdat ze tijdens hun reis boten hadden bestuurd). Dankzij de bestaande vertrouwensrelatie van GCR en deze kinderen konden de interviews veilig en ethisch verantwoord worden uitgevoerd binnen een al bestaand ondersteuningskader. In totaal werden vier niet-begeleide kinderen geïnterviewd: drie Soedanese jongens van 17 jaar en een Egyptische jongen van 15 jaar. Hoewel de steekproef in Griekenland klein bleef, ondernam het onderzoeksteam meerdere pogingen om een grotere groep deelnemers te bereiken. De toegang bleek echter zeer moeilijk. Voogden weigerden vaak deelname, onder verwijzing naar kindbescherming en een terughoudendheid om kinderen bij enig onderzoek te betrekken. Bovendien waren de logistieke beperkingen en tijdschema's voor het verzamelen van gegevens ook restrictief en vielen deze samen met beperkte toegangsvoorwaarden in Griekenland, waardoor de werving en het veldwerk nog uitdagender werden. Naast de interviews met kinderen omvatte het onderzoek vier interviews met deskundigen op verschillende gebieden, waaronder asielprocedures, mensensmokkel, geestelijke gezondheid en psychosociale ondersteuning (MHPSS), onderwijs aan kinderen op de vlucht en wettelijke voogdij. Deze interviews werden afgenomen door de Advocacy Advisor van Save the Children Europe en leverden essentiële contextuele en technische inzichten op die een aanvulling vormden op die de perspectieven van de kinderen aanvulden.

De Balkan

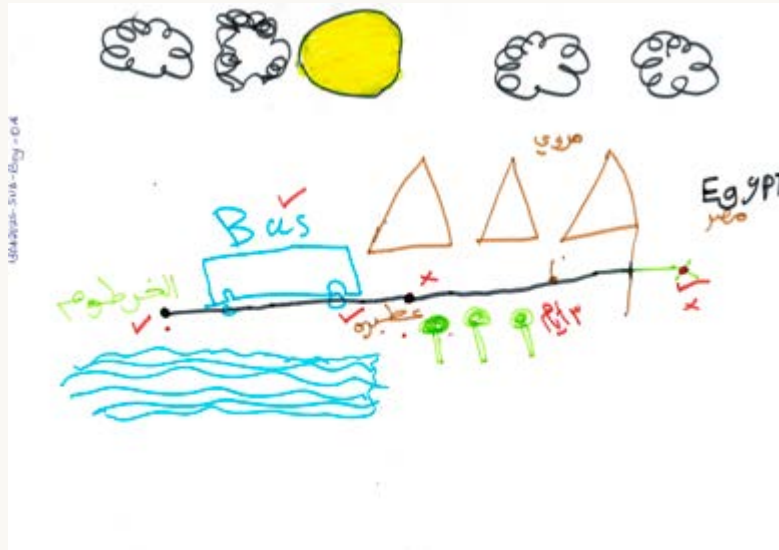
Dit deel van het onderzoek, dat werd uitgevoerd op de Balkan (voornamelijk in Bosnië en Herzegovina), had een kwalitatieve opzet. Save the Children interviewde 12 kinderen van 14 tot 18 jaar, waaronder 10 niet-begeleide kinderen, en interviewde 9 volwassenen, waaronder 5 ouders en verzorgers. Door de beperkte steekproef kunnen we niet met zekerheid vaststellen hoe de ervaringen langs de route verschillende groepen kinderen beïnvloeden, bijvoorbeeld meisjes in vergelijking met jongens, niet-begeleide kinderen of kinderen met een handicap. De steekproef biedt wél inzicht in de mate waarin vluchtelingen en migranten die in 2025 door de Balkan reizen toegang hebben tot de ondersteuning die nodig is om hun fundamentele mensenrechten te waarborgen. Naast interviews met vluchtelingen en migranten zijn ook vijf deskundigen geïnterviewd. Zij hebben expertise op het gebied van asiel, mensensmokkel, MHPSS, onderwijs aan kinderen op de vlucht en wettelijke voogdij. Het gaat om experts met jarenlange ervaring in de directe ondersteuning van vluchtelingen en migranten in Bosnië en Herzegovina, Servië en Montenegro.

Door IPA gefinancierde projecten op het gebied van migratie- en grensbeheer

in de Westelijke Balkan die voor dit verslag zijn onderzocht¹¹⁷

Project	Land	Datum/ Status	Budget	Uitvoerende instantie(s)	Korte beschrijving
Regionale steun voor beschermingsgevoelig migratiebeheer (fase III) ¹¹⁸	Regionaal (Westelijke Balkan, WB)	2022-heden	€19.200.000	Frontex, EUAA, IOM, UNHCR	Versterking van beschermingsgevoelige opvang, registratie en doorverwijzing in de hele WB.
EU-steun voor grens- en migratiebeheer in BiH ¹¹⁹	BiH	2024-heden	€6.400.000	IOM	Technische bijstand, uitrusting en opleiding ter versterking van het grens- en migratiebeheer.
Individuele maatregel ter versterking van het reactievermogen om migratiestromen te beheren (BiH)	BiH (met regionale verbanden)	2022-2025	Niet opgenomen in openbare samenvatting	IOM, UNHCR, UNICEF, UNFPA	Opbouw van institutionele capaciteit voor het beheer van gemengde migratie en de overgang naar door de staat geleide verantwoordelijkheden.
Samenwerking tussen Frontex en Servië (statusovereenkomst) ¹²⁰	Servië	2024-heden	Niet bekend	Frontex en Servische autoriteiten	Operationele samenwerking en gezamenlijke operaties, vergezeld van technische bijstand van IPA.
Samenwerking tussen Frontex en BiH (statusovereenkomst) ¹²¹	BiH	2025-heden	Niet bekend	Frontex en autoriteiten van BiH	Technische bijstand en inzetkaders om BiH te helpen bij het grensbeheer.
Individuele maatregel ter versterking van de grensbeheercapaciteiten (Westelijke Balkan) ¹²²	Regionaal	2023-heden	€54.000.000	Frontex, EUAA, IOM, UNHCR	Identificatie, registratie en doorverwijzing aan de grens, asieltelsels en opvangcapaciteit, alsook vrijwillige en onvrijwillige terugkeer.
EU-steun ter versterking van de strijd tegen migrantensmokkel en mensenhandel in de Westelijke Balkan ¹²³ (uitgevoerd als EU4Fast-project) ¹²⁴	Westelijke Balkan (inclusief Servië en Bosnië en Herzegovina)	Juni 2023 - 2027	€36.000.000, waarvan: - Europese Commissie (DG NEAR): €30.000.000; - Duitse regering (BMZ): €1.500.000; - Italiaanse ministerie van Binnenlandse Zaken: €1.375.000; - Koninkrijk der Nederlanden: €428.000		Financiële steun en capaciteitsopbouw voor wetshandavingsinstanties in de Westelijke Balkan om migrantensmokkel en mensenhandel te voorkomen.

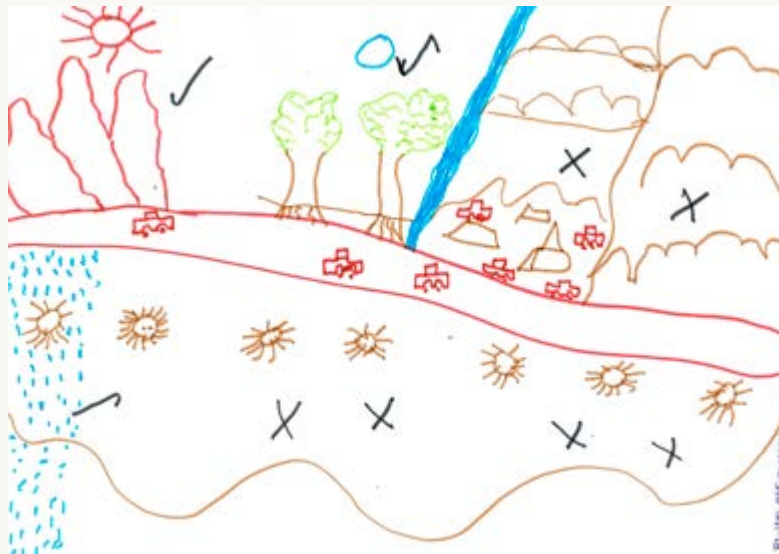
Tekeningen van kinderen

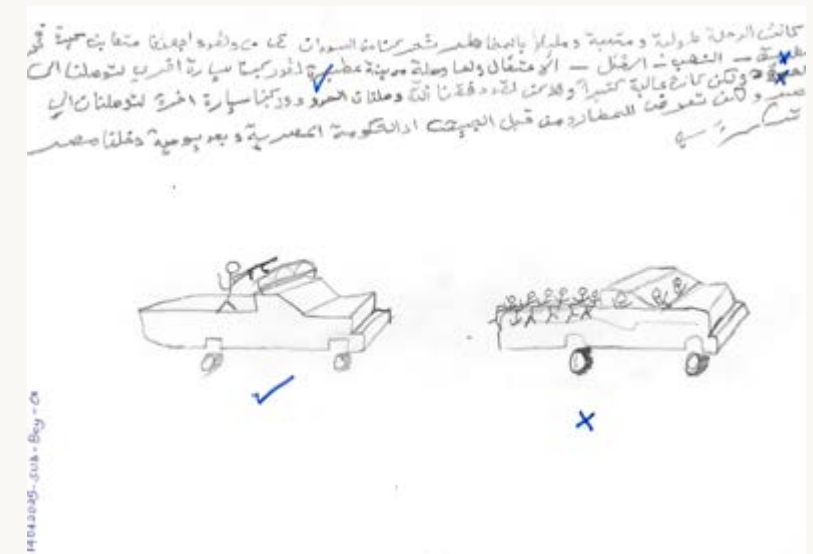
Tekening van een 13-jarige jongen uit Khartoem Bahri (Noord) (staat Khartoem)

Tekening van een 16-jarige jongen uit Khartoem (staat Khartoem)

Tekening van een 17-jarig meisje uit Kassala (staat Kassala)

Tekening van een 14-jarige jongen uit Omdurman (staat Khartoem)

Tekening van een 14-jarig meisje uit Khartoem (staat Khartoem)

Tekening van een 14-jarig meisje uit Wad Madani (staat Jazira)

Voetnoten

- Dit onderzoek is een grensoverschrijdend initiatief van Save the Children Nederland in samenwerking met Save the Children Europe, Save the Children Egypte en het Balkans Migration and Displacement Hub van Save the Children North-West Balkans.
- Save the Children. (2025). *Crossing Lines: Realities of migrant children at EU external borders*. In Save the Children's Resource Centre. Save the Children Europe. https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Crossing_Lines_Full_Report_v2.pdf
- Zie bijvoorbeeld: Save the Children. (2022). *Wherever we go, Someone does us Harm: Violence against refugee and migrant children arriving in Europe through the Balkans*, Balkans Migration and Displacement Hub, Save the Children North West Balkans. In het Resource Centre van Save the Children: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/wherever-we-go-someone-does-us-harm-violence-against-refugee-and-migrant-children-arriving-in-europe-through-the-balkans>; Save the Children. (2017). *Protecting Syrian Children en Route to Europe: A study conducted in Syria, along transit routes & in hosting countries*. In Save the Children's Resource Centre. Save the Children Europe. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/protecting-syrian-children-en-route-europe-study-conducted-syria-along-transit-routes>
- Save the Children Egypte en het Mixed Migration Center voerden onlangs onderzoek uit naar de risico's en uitdagingen waarmee gedwongen ontheemde bevolkingsgroepen langs de migratieroute tussen Soedan en Egypte worden geconfronteerd. Dit onderzoek vormt de basis voor de analyse van de casestudy over Egypte in dit rapport. SCI en MMC (2025). *Migrant Children on the Sudan-Egypt Route: Trends, Risks, Services and Experiences in Aswan*.
- Uit een overzicht van 89 onderzoeken naar initiatieven ter bescherming van kinderen op de vlucht blijkt dat geen enkel onderzoek zich richt op kinderen op de vlucht (in plaats van kinderen die op hun bestemming zijn aangekomen) ODI Global. (22 januari 2021). *Six ways to strengthen evidence to protect children on the move*.
- Bromfield, Leah en Miller, Robyn (2012). Cumulatieve schade. Praktijkmodel voor het belang van het kind. Specialist practice resource. <https://www.cpmanual.vic.gov.au/sites/default/files/Cumulative%20harm%20specialist%20practice%20resource%202012%203014%20.pdf>
- Geddes, A., & Subrahmanian , R. (9 mei 2023). *Child migration and displacement: why we know so little and what we can do about it*. EUI: Centrum voor migratiebeleid. <https://migrationpolicycentre.eu/child-migration-and-displacement-why-we-know-so-little-and-what-we-can-do-about-it/>
- In deze studie wordt de term 'migratieroute' gebruikt om te illustreren hoe kinderen tijdens hun migratie meerdere (landspecifieke) situaties doormaken. Hoewel sommige routes qua belangrijkste geografische kenmerken stabiel zijn gebleven, probeert deze studie geen vaste overheersende routes vast te stellen, omdat routes continu veranderen. Beleidsmaatregelen moeten daarom niet alleen uitgaan van één specifieke route, maar van de cumulatieve effecten van beschermingsrisico's voor kinderen in een bredere context.
- Save the Children Europe en Griekse Raad voor Vluchtelingen. (2025a). *Children on the Move in Greece: January - April 2025*. In Save the Children's Resource Centre. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-january-april-2025> ; Save the Children Europe en Greek Council for Refugees. (2025). *Children on the Move in Greece: May - August 2025*. In Savethechildren.net. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-may-august-2025>; Save the Children Europe en Greek Council for Refugees. (2024). *"It does not feel like real life childrens' everyday life in Greek refugee camps"*. In Save the Children's Resource Centre. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/it-does-not-feel-like-real-life-childrens-everyday-life-in-greek-refugee-camps>; analyse van de ervaringen van kinderen en gezinnen in tien vluchtelingenkampen op het vasteland, en van de impact van restrictieve, afgelegen kampomstandigheden op de toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, spel en psychosociale ondersteuning; Save the Children en Greek Council for Refugees (GCR). (2024). *"Without papers, there is no life.": Legal barriers in access to protection for unaccompanied children in Greece"*. In het Resource Centre van Save the Children. Save the Children Europe. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/without-papers-there-is-no-life-legal-barriers-in-access-to-protection-for-unaccompanied-children-in-greece>: gebaseerd op diepte-interviews met niet-begeleide kinderen en jongeren en een evaluatie van het Griekse asielsysteem, waarin de juridische belemmeringen voor documentatie en de ingrijpende gevolgen daarvan voor het leven van kinderen worden belicht.
- Save the Children International, Save the Children North West Balkans, (2022) *"Wherever we go, Someone does us harm: Violence against refugee and migrant children arriving in Europe through the Balkans"*, <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/wherever-we-go-someone-does-us-harm-violence-against-refugee-and-migrant-children-arriving-in-europe-through-the-balkans>
- Madi, G. (2025). *"Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, Gehad Madi Children are children first and foremost: protecting child rights in migration contexts"*. In *Un.org*. <https://docs.un.org/en/A/79/213>
- Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten. (2022). *Handbook on European law relating to the rights of the child, 2022 edition*. Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/handbook_rights_child_eng; Naast de bescherming die alle kinderen, met inbegrip van migrantenkinderen, genieten op grond van artikel 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, hebben de artikelen 18 en 19 van het Handvest specifiek betrekking op het recht op asiel en bescherming, uitzetting of uitlevering.
- Raad van Europa. (1950). Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (European Convention on Human Rights, as amended) art. 3, art. 8, art. 14. https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf.
- Algemene opmerking nr. 14 over het recht van het kind om zijn of haar belangen als eerste in aanmerking te nemen, artikel 3, lid 1 (CRC/C/GC/14) (2013). <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2013/en/95780>; Algemene opmerking nr. 6 Behandeling van niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen buiten hun land van herkomst, CRC/GC/2005/6 (2005);
- Algemene opmerking nr. 12 Het recht van het kind om gehoord te worden, Refworld (2009). <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2009/en/70207> ; Algemene opmerking nr. 13 Het recht van het kind om vrij te zijn van alle vormen van geweld, Refworld (2011). <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2011/en/82269>
- McCallin, M. (1991). *The Convention on the Rights of the Child as an Instrument to Address the Psychosocial Needs of Refugee Children*. International Journal of Refugee Law, 3(1), 82-99. <https://doi.org/10.1093/ijrl/3.1.82>
- Artikel 3, lid 5, VEU
- Hirsi Jamaa en anderen tegen Italië*, zaak nr. 27765/09 (EHRM, 23 februari 2012), punt 81
- Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten. (2022). *Handbook on European law relating to the rights of the child 2022 edition*, blz. 22-23. Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/handbook_rights_child_eng
- Europese Commissie. (2024). *Commission recommendation on developing and strengthening integrated child protection systems in the best interests of the child*, overweging 7 (C/2024/2680 definitief). Publicatieblad van de Europese Unie. https://commission.europa.eu/document/download/36591cfb-1b0a-4130-985e-332fd87d40c1_en?filename=C_2024_2680_1_EN_ACT_part1_v8.pdf
- Artikelen 1 (Onderwerp en toepassingsgebied) en 35 (samenwerking met derde landen) van Verordening (EU) 2021/2303 betreffende de EUAA en artikelen 5 (buitengrenzen), 72 (samenwerking met derde landen) en 80 (bescherming van de grondrechten) van Verordening (EU) 2019/1896 betreffende de EBCG.
- Artikel 80, lid 3, EBCG-verordening (EU) 2019/1896.
- Artikel 18 EUAA-verordening, artikel 46 EBCG-verordening
- FRONTEX. (2019). *VEGA Handbook: Children at risk on the move Guidelines for border guards*, Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/VEGA_children/VEGA_Children_at_land_borders.pdf
- <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/children-at-the-borders-our-shared-priority-2T5vEy>
- FRONTEX. (2019). *VEGA Handbook: Children at risk on the move Guidelines for border guards*, blz. 15. Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/VEGA_children/VEGA_Children_at_land_borders.pdf
- FRONTEX. (2019). *VEGA Handbook: Children at risk on the move Guidelines for border guards*, blz. 34. Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/VEGA_children/VEGA_Children_at_land_borders.pdf
- FRONTEX. (2019). *VEGA Handbook: Children at risk on the move Guidelines for border guards*, blz. 23. Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/VEGA_children/VEGA_Children_at_land_borders.pdf
- FRONTEX. (2019). *VEGA Handbook: Children at risk on the move Guidelines for border guards*, blz. 39. Publicatiebureau van de Europese Unie. https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/VEGA_children/VEGA_Children_at_land_borders.pdf
- EUAA. (maart 2023) Externe samenwerkingsstrategie. https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2023-03/EUAA_External_Cooperation_Strategy.pdf
- EUAA. (16 juni 2025) Routekaart voor samenwerking tussen de EUAA en Egypte, <https://euaa.europa.eu/publications/roadmap-cooperation-between-euaa-and-egypt?utm>
- De cijfers van de Egyptische regering zijn sinds januari 2025 niet meer bijgewerkt. Opgemerkt moet worden dat deze cijfers uitsluitend betrekking hebben op reguliere aankomsten.
- VN-Comité voor de Rechten van het Kind Egypte. (31 augustus 2025). *Registered Population (Refugees and Asylum Seekers) as of 31 August 2025*. UNHCR Egypte. <https://www.unhcr.org/eg/media/registered-population-refugees-and-asylum-seekers-31-august-2025-en>.
- Mixed Migration Centre. (2025). *Between pledges and practices: Egypt's complex mixed migration policy landscape*. <https://mixedmigration.org/resource/egypts-complex-mixed-migration-policy-landscape/> ; ACAPS. (2023). *How has the recent conflict affected northern state?* https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20230829_ACAPS_thematic_report_Sudan_Northern_State_pre-crisis_and_current_situation.pdf
- SC biedt casemanagement, onderwijs, gezondheidszorg en MHPSS aan niet-begeleide kinderen. Daarnaast bieden we financiële steun, huisvestingsondersteuning en trainingen om in hun levensonderhoud te voorzien.
- Cone, D., & Sullivan, D. (2025). *No model of refuge: Sudanese refugees in Egypt*. In *Refugees International*. <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/no-model-of-refuge-sudanese-refugees-in-egypt/> ; Human Rights Watch. (17 december 2024). *Egypt: Asylum Bill Threatens Refugee Rights*. Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2024/12/17/egypt-asylum-bill-threatens-refugee-rights>
- Mensenrechten. Voorheen delegeerde de Egyptische regering alle functionele verantwoordelijkheden met betrekking tot registratie, documentatie en de vaststelling van de vluchtelingenstatus (RSD) aan de UNHCR.
- Mixed Migration Centre. (2025). *Between pledges and practices: Egypt's complex mixed migration policy landscape*. <https://mixedmigration.org/resource/egypts-complex-mixed-migration-policy-landscape/>
- In Italië steeg het aandeel kinderen van 17% in 2023 tot 20% in 2024. In Griekenland nam het aandeel aankomende kinderen toe van 23% in 2023 tot 32% in 2024. Het aandeel kinderen onder de 12 jaar steeg van 14% in 2023 tot 20% in het eerste kwartaal van 2024.
- Dit rapport richt zich op de ervaringen en risico's onderweg en in Egypte. Voor meer informatie over drijfveren en besluitvorming om Soedan te verlaten, zie Save the Children & Mixed Migration Centre. (2025). *Migrant Children on the Sudan-Egypt-Libya Route: Trends, Risks, Services and Experiences in Aswan*. Save the Children International.
- Dit gold voor 16 van de 50 kinderen die voor dit rapport zijn geïnterviewd (SCI en MMC 2025).
- Cone, D., & Sullivan, D. (2025). *No model of refuge: Sudanese refugees in Egypt*. In *Refugees International*. <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/no-model-of-refuge-sudanese-refugees-in-egypt/>

41. Save the Children, & Mixed Migration Centre. (2025). *Migrant Children on the Sudan-Egypt-Libya Route: Trends, Risks, Services and Experiences in Aswan*, p. 25. Save the Children International.
42. Het risico om door de politie te worden aangehouden wanneer iemand zonder papieren in het land verblijft, werd genoemd als een van de grootste uitdagingen voor respondenten in Aswan.
43. Save the Children & Mixed Migration Centre. (2025). *Migrant Children on the Sudan-Egypt-Libya Route: Trends, Risks, Services and Experiences in Aswan*, p. 30. Save the Children International.
44. Uit eerder onderzoek onder Oost-Afrikaanse kinderen en jongeren in Libië, Soedan en Tunesië - uitgevoerd vóór het uitbreken van de oorlog in Soedan - blijkt dat de risico's voor deze groep vaak groter waren. Het betrof vooral Eritreeërs, Ethiopiërs en Somaliërs die door Soedan reisden en vaker spraken over afpersing door smokkelaars. Er blijft daarom een onderzoekskloof bestaan over hoe de ervaringen van onderweg zijnde onderdanen van derde landen, onder wie kinderen, zijn veranderd sinds de oorlog in Soedan begon.
45. "Boxi" was een veelgebruikte term door de Soedanese respondenten voor een pick-up truck met dubbele cabine, die smokkelaars vaak inzetten om mensen te vervoeren door de dunbevolkte woestijngebieden van Noord-Soedan richting de Egyptische grens.
46. 'Boxi' was een veelgebruikte term onder de Soedanese respondenten voor een pick-uptruck met dubbele cabine, die smokkelaars vaak inzetten om mensen te vervoeren door de dunbevolkte woestijngebieden van Noord-Soedan richting de Egyptische grens.
47. Op 26 juni 2025 stond 100 Egyptische pond gelijk aan 2 Amerikaanse dollar.
48. Ismail, A., Eltahir, N., & Maltezou, R. (11 juni 2025). Egypt's crackdown drives Sudanese refugees on new route to Libya and beyond. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/europe/egypts-crackdown-drives-sudanese-refugees-new-route-libya-beyond-2025-06-11/>
49. Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), DTM Libië – Migrantenrapport 58 (mei – juli 2025). IOM, Libië, geraadpleegd op 7 oktober 2025.
50. UNCHR Griekenland. (2025). *Greece Sea arrivals Dashboard - June 2025*. UNHCR Operational Data Portal (ODP). <https://data.unhcr.org/en/documents/details/117649>
51. Save the Children Europe en Griekse Raad voor Vluchtelingen. (2025b). Children on the Move in Greece: May - August 2025. In *Save the Children's Resource Centre*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-may-august-2025>
52. Save the Children Europe en Greek Council for Refugees. (2025b). Children on the Move in Greece: May - August 2025. In *Save the Children's Resource Centre*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-may-august-2025>
53. De Griekse ombudsman, *Persbericht: Beoordeling van de uitvoering van de wettelijke bepaling inzake de opschorting van asielaanvragen en de terugkeer van niet-geregistreerde migranten*, uitgegeven op 16 oktober 2025.
54. De transparantie van het Griekse opvangsysteem is beperkt. Er bestaan geen openbare gegevens over belangrijke indicatoren, zoals het aantal kinderen in opvangcentra of hun demografische kenmerken. De beschikbare cijfers zijn grotendeels gebaseerd op gegevens die via parlementaire controle openbaar zijn gemaakt.
55. Save the Children Europe en Griekse Raad voor Vluchtelingen. (2025a). Children on the Move in Greece: January - April 2025. In *Save the Children's Resource Centre*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-january-april-2025>
56. Children on the move in Greece. January – April 2025; Gezamenlijke brief SCI & GCR (2025)
57. Volgens de Griekse wet hebben alle asielzoekers in vluchtelingenkampen recht op maandelijkse financiële bijstand om in hun basisbehoeften te voorzien. Het bedrag varieert van 75 euro voor een alleenstaande tot 210 euro voor gezinnen van vier of meer personen. Door de opschorting van het programma medio 2024, veroorzaakt door EU-financieringsvertragingen en administratieve problemen, zaten veel mensen maandenlang zonder inkomen. Hierdoor verslechterden de levensomstandigheden in de al slecht voorziende kampen verder.
58. Save the Children Europe en Griekse Raad voor Vluchtelingen. (2024). "It does not feel like real life": Children's everyday life in Greek refugee camps. In *Save the Children's Resource Centre*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/it-does-not-feel-like-real-life-childrens-everyday-life-in-greek-refugee-camps>
59. Fallon, K. (28 april 2025). "It was steer or they would kill me": why Sudanese war refugees are filling prisons in Greece. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/global-development/2025/apr/28/steer-boat-migrant-sudanese-war-refugees-smuggling-prison-greece?utm_source=
60. Greens/EFA in het Europees Parlement. (2023). *A legal vacuum - the systematic criminalisation of migrants for driving a boat or car to Greece*. Greens/EFA, <https://www.greens-efa.eu/en/article/study/a-legal-vacuum-the-systematic-criminalisation-of-migrants-for-driving-a-boat-or-car-to-greece>
61. Human Rights Legal Project. (23 juni 2025). *Historic ruling: 10 asylum seekers accused of "smuggling" declared innocent*. Human Rights Legal Project. https://www.humanrightslp.eu/post/historic-ruling-10-asylum-seekers-accused-of-smuggling-declared-innocent?utm_source=
62. Recording Mechanism of Informal Forced Returns Incidents. (2024). *Recording Mechanism of Informal Forced Returns Incidents Annual Report 2023*, p. 13. https://nchr.gr/images/pdf/RecMechanism/Final_Annual_Report_202311.pdf?utm_source
63. Global Detention Project. (12 mei 2025). *Greece: Growing Pressure to End Pushbacks and Prevent Abuses in Migrant Detention Sites*. Global Detention Project. https://www.globaldetentionproject.org/greece-growing-pressure-to-end-pushbacks-and-prevent-abuses-in-migrant-detention-sites?utm_source=
64. Greek Council for Refugees. (7 januari 2025). *ECtHR's Judgment v. Greece - Greece condemned for the first time by the European Court of Human Rights for a pushback in Evros*. Griekse Raad voor Vluchtelingen. <https://gcr.gr/en/news/press-releases/item/katadiki-tis-elladas-gia-proti-fora-gia-pushback-ston-evro-apo-to-eyropaiko-dikastirio-dikaiomaton-toy-anthropoy/>
65. Deze aanduiding doet geen afbreuk aan standpunten over de status en is in overeenstemming met UNSCR 1244/1999 en het advies van het Internationaal Gerechtshof.
66. Het aantal eerste asielaanvragen in de EU van personen uit landen die vooral gebruikmaken van de oostelijke Middellandse Zee- en Balkanroute, zoals Syrië en Afghanistan, lag aanzienlijk hoger dan het aantal geregistreerde aankomsten van deze nationaliteiten in belangrijke doorreislanden zoals Servië en Bosnië en
- Herzegovina. Deze discrepantie suggereert dat veel van deze nationaliteiten mogelijk door de regio zijn gereisd zonder in het systeem te zijn geregistreerd, waardoor ze mogelijk bescherming en hulp zijn misgelopen.
- Manojlovic, M. (2025). *Refugees and Migrants at the Balkans Route: Regional Overview of Data for 2024 and January-April 2025*. Save the Children's Resource Centre; Save the Children North West Balkans. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/refugees-and-migrants-at-the-balkans-route-regional-overview-of-data-for-2024-and-january-april-2025>; Arab News. (7 augustus 2025). *As security tightens, migrants take more risks to reach Europe*. Arab News. <https://www.arabnews.com/node/2612042/amp>; Mixed Migration Centre, & Protecting Rights at Borders (PRAB). (2024). *Mixed migration in the Western Balkans: Shifting policies, smuggling dynamics and risk*. Mixed Migration Centre. <https://mixedmigration.org/resource/mixed-migration-in-the-western-balkans/>
67. Manojlovic, M. (2025). *Refugees and Migrants at the Balkans Route: Regional Overview of Data for 2024 and January-April 2025*. Save the Children's Resource Centre; Save the Children North West Balkans. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/refugees-and-migrants-at-the-balkans-route-regional-overview-of-data-for-2024-and-january-april-2025>
68. <https://www.unhcr.org/rs/media/june-stat-snapshot-pdf>
69. M.H. en anderen tegen Kroatië (EHRM 15670/18 en 43115/18), 18.11.2021. Andere uitspraken van internationale en nationale rechtbanken, zoals het Zwitserse Federale Administratieve Hof, het Tribunaal van Genua en een tribunaal in Rome voor persoonlijke rechten en immigratie, hebben ook het bestaan van Kroatische pushbacks bevestigd. Croatia's Pushback Policy: A System of Unlawful, Covert, and Perpetuated Expulsions, ECCHR, February 2023.
70. Kinderen melden seksueel geweld minder vaak, vooral in doorreisomgevingen. Dergelijke gevallen worden vaker vermoed op basis van indirecte signalen en omstandigheden die worden opgemerkt door professionals die rechtstreeks met kinderen werken.
71. Save the Children en Greek Council for Refugees (GCR). (2024). ""Without papers, there is no life.": Legal barriers in access to protection for unaccompanied children in Greece. Save the Children Europe. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/without-papers-there-is-no-life-legal-barriers-in-access-to-protection-for-unaccompanied-children-in-greece>
72. Frontex. (10 oktober 2025) Jaarverslag 2024. <https://www.frontex.europa.eu/publications/consolidated-annual-activity-report-caar-for-2024-o9akcD>
73. Directoraat-generaal Buurlanden en Uitbreidingsonderhandelingen. (17 maart 2024). *Joint Declaration on the Strategic and Comprehensive Partnership between The Arab Republic Of Egypt and the European Union*. Uitbreiding en oostelijk nabuurschap. https://enlargement.ec.europa.eu/news/joint-declaration-strategic-and-comprehensive-partnership-between-arab-republic-egypt-and-european-2024-03-17_en
74. Egypte ontving op 2 december 2024 de eerste tranche van 1 miljard euro.
75. Vluchtelingenplatform in Egypte. (9 juli 2025). *EU-Egypt Cooperation on Migration*. Asielinformatiedatabank | Europese Raad voor Vluchtelingen en Ballingen. https://asylumineurope.org/reports/country/egypt/eu-egypt-cooperation-on-migration/#_ftn2
76. Europese Raad en president van de Arabische Republiek Egypte. (20 oktober 2025). Eerste topontmoeting tussen de EU en Egypte (Brussel, 22 oktober 2025) – Gezamenlijke verklaring <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14383-2025-INIT/en/pdf>
77. Raad van de Europese Unie. (2025, april). EU External Migration Working Paper: Central Mediterranean Route – Document van het voorzitterschap (8073/25). <https://www.statewatch.org/media/4951/eu-emwp-central-mediterranean-route-pres-paper-8073-25.pdf> Ursula Von der Leyen. (13 december 2023). Brief aan EU-leiders over migratie. <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D00156&utm>
78. Zie ook TIMEP. (mei 2025). *Externalizing Migration Control to the MENA Region: Egypt*. The Tahrir Institute for Middle East Policy. <https://timep.org/2025/05/01/externalizing-migration-control-to-the-mena-region-egypt>
79. Refugee Platform in Egypt. (2025, 9 juli). *EU-Egypt Cooperation on Migration*. Asylum Information Database | European Council on Refugees and Exiles. https://asylumineurope.org/reports/country/egypt/eu-egypt-cooperation-on-migration/#_ftn2
80. In april 2025 werd ook een samenwerkingsovereenkomst met Europol ondertekend. Het is de eerste overeenkomst van dit type tussen Europol en een Noord-Afrikaans land. Het doel is de samenwerking op het gebied van wetshandhaving en de uitwisseling van informatie te verbeteren om terrorisme, drugshandel, migrantensmokkel en georganiseerde misdaad te bestrijden. Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken. (9 april 2025). *Europol signs a working arrangement with Egypt*. Migratie en Binnenlandse Zaken. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/europol-signs-working-arrangement-egypt-2025-04-09_en Europol. (2025). *Europol signs Working Arrangement with the Arab Republic of Egypt, first agreement with an African country*. <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-signs-working-arrangement-arab-republic-of-egypt-first-agreement-african-country>
81. EUAA. (2024). *Roadmap for cooperation Roadmap for Cooperation between the EUAA and Egypt*, p.13, <https://euaa.europa.eu/publications/roadmap-cooperation-between-euaa-and-egypt>
82. EUobserver. (2025, januari). *Egypt's new asylum law: aided by EU support, fuelled by repression*. EUobserver. <https://euobserver.com/eu-and-the-world/ar788ee6c9>
83. Frontex. (n.d.). *Our international projects*. <https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/beyond-eu-borders/our-international-projects/>
84. Directoraat-generaal Buurlanden en Uitbreidingsonderhandelingen. (11 oktober 2022). ""Annex I Action Document for Support to Cross-Border Cooperation and Integrated Border Management in North Africa", in Commission implementing decision of 4.10.2022 on the financing of the individual measure for the multi-country migration programme in favour of the Southern Neighbourhood for 2022. Uitbreiding en oostelijk nabuurschap. https://enlargement.ec.europa.eu/commission-implementing-decision-4102022-financing-individual-measure-multi-country-migration_en
85. Europese Raad MOCADeM, Actiedossier: Implementatierapport Egypte, WK 13147/2024 INIT, Brussel, 25 oktober 2024
86. Toespraak van het hoofd Samenwerking bij de lancering van het partnerschap ter bestrijding van migrantensmokkel en

- mensenhandel in Egypte. (2025). In *EEAS*. https://www.eeas.europa.eu/delegations/egypt/head-cooperation-opening-speech-launch-partnership-counter-migrant-smuggling-and-trafficking-persons_en
87. Interpol voert ook het door de EU gefinancierde “Project Himaya” uit ter waarde van 5 miljoen euro voor het voorkomen en ontmantelen van netwerken voor migrantensmokkel en mensenhandel in Noord-Afrika, met de nadruk op politiesamenwerking. Interpol. (2024). Project Himaya. Interpol.int. <https://www.interpol.int/Crimes/Human-trafficking-and-migrant-smuggling/Projects/Project-Himaya>
88. Directoraat-generaal Buurtbeleid en Uitbreidingsonderhandelingen. (11 oktober 2022). " Bijlage IV - Action Document for strengthening the operational capacity of the Egyptian Coast Guard and Egyptian Border Guards to manage migration flows through effective border surveillance and search and rescue at land and sea", in Commission implementing decision of 4.10.2022 on the financing of the individual measure for the multi-country migration programme in favour of the Southern Neighbourhood for 2022, Enlargement and Eastern Neighbourhood. https://enlargement.ec.europa.eu/commission-implementing-decision-4102022-financing-individual-measure-multi-country-migration_en
89. Volgens recente bronnen is voor 2023 nog eens 115 miljoen euro goedgekeurd Vasques, E. (15 januari 2024). *EU grants €87m to Egypt for migration management in 2024*. Euractiv. <https://www.euractiv.com/news/eu-grants-e87m-to-egypt-voor-migratiebeheer-in-2024/>
90. De levering van de schepen werd begin oktober 2024 afgerond met de overdracht van de derde SAR-boot. Hoewel deze uitrusting civiel van aard was, keurde de EU binnen de Europese Vredesfaciliteit ook een steunmaatregel van 20 miljoen euro goed voor de Egyptische strijdkrachten voor uitrusting die hun territoriale controlecapaciteiten moet versterken, vooral langs de westelijke grens met Libië. Raad van de Europese Unie. (5 november 2024). *Besluit (GBVB) 2024/2843 van de Raad van 5 november 2024 betreffende een steunmaatregel in het kader van de Europese Vredesfaciliteit ter ondersteuning van de Egyptische strijdkrachten* (PB L 2024/2843, 6.11.2024). *Publicatieblad van de Europese Unie*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2843/oj>
91. Europese Commissie, Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken. (4 april 2025). *Communication on the status of migration management in mainland Greece* [Publicatie]. https://home-affairs.ec.europa.eu/communication-status-migration-management-mainland-greece_en
92. FRONTEX. (10 juli 2023). *Opinion by the Fundamental Rights Officer: Greece – advice to suspend or terminate Frontex operations in Greece in accordance with Article 46(4) of the EBCG Regulation*
93. Europese Commissie, Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken. (4 april 2025). *Communication on the status of migration management in mainland Greece*, blz. 3 [Publicatie]. https://home-affairs.ec.europa.eu/communication-status-migration-management-mainland-greece_en
94. Rijpma, J.J. & Fotiadis, A. (2022), Infringement proceedings and conditionality in EU funding instruments: addressing the violation of fundamental rights at the external borders of the European Union; <http://extranet.greens-efa.eu/public/media/file/1/7761>
95. Europese Commissie, Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken. (4 april 2025). *Communication on the status of migration management in mainland Greece* [Publicatie]. https://home-affairs.ec.europa.eu/communication-status-migration-management-mainland-greece_en
96. Oikonomou, S.-V., & Tsiakalos, G. (2025). *EU Funds for Fundamental Rights (Furi): Report on Greece*, p. 22. Bridge EU.
97. Ibid.
98. Save the Children & Greek Council for Refugees. (2025a) Children on the Move in Greece: January - April 2025, Save the Children & Greek Council for Refugees. (2025a). Children on the Move in Greece: May – August 2025. Solomon (2025). Unaccompanied Children sleep on the floor in shifts in Greece's model camps. The EU is aware.
99. Deze beslissingen werden tussen februari en maart 2025 genomen en hadden betrekking op de leefomstandigheden van niet-begeleide kinderen in de “veilige zones” in Samos, Leros en Malakasa. Hoewel de wet kinderen het recht geeft om deze zones te verlaten zodra hun registratie en identificatie zijn afgerond, blijven veel niet-begeleide kinderen in de praktijk toch in deze faciliteiten. Dat komt door factoren waar zij geen invloed op hebben, zoals onvoldoende personeel. Hierdoor wordt hun bewegingsvrijheid beperkt en worden hun rechten geschonden. Zie Save the Children & Greek Council for Refugees. (2025a). Children on the Move in Greece: January - April 2025
100. Ibid.
101. Save the Children Europe, & Greek Council for Refugees. (2025a). Children on the Move in Greece: January - April 2025. In *Save the Children's Resource Centre*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-january-april-2025> ; Save the Children Europe, & Greek Council for Refugees. (2025b). Children on the Move in Greece: May – August 2025. In *Save the Children's Resource Centre*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/children-on-the-move-in-greece-may-august-2025>
102. Europese Commissie. (2021). *EU support to partner countries on migration and forced displacement*. Uitbreiding en oostelijk nabuurschap. https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/eu-support-partner-countries-migration-and-forced-displacement_en
103. Europese Commissie. (2022). *EU Action Plan on the Western Balkans* Migratie en binnenlandse zaken. https://home-affairs.ec.europa.eu/eu-action-plan-western-balkans_en
104. Mixed Migration Centre, & Protecting Rights at Borders (PRAB). (2024). *Mixed migration in the Western Balkans: Shifting policies, smuggling dynamics and risk*. Mixed Migration Centre. <https://mixedmigration.org/resource/mixed-migration-in-the-western-balkans/>
105. Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken, & Europese Commissie. (11 juni 2025). *EU strengthens cooperation on migration and border management with Bosnia and Herzegovina*. Migratie en binnenlandse zaken. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-strengthens-cooperation-migration-and-border-management-bosnia-and-herzegovina-2025-06-11_en
106. Directoraat-generaal Buurtbeleid en Uitbreidingsonderhandelingen, & Europese Commissie. (2024, 25 juni). *EU signs agreement with Serbia to strengthen migration and border management cooperation*. Uitbreiding en oostelijk nabuurschap. https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-signs-agreement-serbia-strengthen-migration-and-border-management-cooperation-2024-06-25_en
107. Europese Commissie. (2024, 15 oktober). *Fundamental rights assessment of the Republic of Serbia linked to the proposal for a Council Decision on the conclusion of the Agreement between the European Union and the Republic of Serbia on operational activities carried out by the European Border and Coast Guard Agency* (SWD (2024) 237 definitief), blz. 8. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2024:0237:FIN:EN:PDF>
108. Carretero, L. (28 februari 2025). Over 120,000 migrant pushbacks recorded at EU borders in 2024, say NGO. InfoMigrants. <https://www.infomigrants.net/en/post/63111/over-120000-migrant-pushbacks-recorded-at-eu-borders-in-2024-say-ngos>
109. Collectief. (26 februari 2024). “An Open Secret”: How Frontex and the European Commission turned a blind eye to violent pushbacks in Bulgaria’s bid to join Schengen. Solomon. <https://wearesolomon.com/mag/focus-area/migration/an-open-secret-how-frontex-and-the-european-commission-turned-a-blind-eye-to-violent-pushbacks-in-bulgaria-bid-to-join-schengen/>
110. Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA). (2025). *Roadmap for Cooperation between the EUAA and Bosnia and Herzegovina Strengthening the asylum and reception systems in line with the Common European Asylum System and EU standards*. https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2025-03/Roadmap_for_cooperation_between_EUAA_and_BiH_2025_2027.pdf
111. Europese Commissie. (2023). *Bijlage I Action Document for EU support to strengthen the fight against migrant smuggling and trafficking in human beings in the Western Balkans*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/6848860f-6184-4806-89e6-4872c8259e5c_en?filename=Action%20Document_Anti-Smuggling%20Programme%20WB.pdf
112. Europese Commissie. (2023). *Bijlage I Action Document for EU support to strengthen the fight against migrant smuggling and trafficking in human beings in the Western Balkans*, blz. 11. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/6848860f-6184-4806-89e6-4872c8259e5c_en?filename=Action%20Document_Anti-Smuggling%20Programme%20WB.pdf
113. UNODC. (2018). *Global overview I 1 2018 GLOBAL STUDY ON SMUGGLING OF MIGRANTS*. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glosom/GLOSOM_2018_web_small.pdf
114. Save the Children. (2022). Wherever we go, Someone does us Harm: Violence against refugee and migrant children arriving in Europe through the Balkans. In *Save the Children's Resource Centre*. The Balkans Migration and Displacement Hub, Save the Children North West Balkans. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/wherever-we-go-someone-does-us-harm-violence-against-refugee-and-migrant-children-arriving-in-europe-through-the-balkans>
115. Raad van Europa. (11 december 2019). *Aanbeveling CM/Rec(2019)11 van het Comité van Ministers aan de lidstaten inzake effectief voogdijschap voor niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen in de context van migratie*. <https://rm.coe.int/cm-rec-2019-11-guardianship-en/16809ccfe2>
116. Raad van Europa. (14 december 2022). *Aanbeveling CM/Rec(2022)22 van het Comité van Ministers aan de lidstaten over mensenrechtenbeginselen en richtsnoeren voor leeftijdsbepaling in de context van migratie*. <https://rm.coe.int/0900001680a96350>
117. Dit is geen volledige lijst van alle door de EU gefinancierde projecten in de Westelijke Balkan, maar een overzicht van belangrijke initiatieven op het gebied van migratiebeheer. Het laat zien welke actoren betrokken zijn en welke doelstellingen de EU nastreeft op het gebied van grenscontrole en smokkelbestrijding.
118. Europese Commissie, Directoraat-generaal Buurtbeleid en Uitbreiding. (2021). Bijlage 3 bij het uitvoeringsbesluit van de Commissie betreffende de financiering van het meerjarig actieplan voor meerdere landen ten gunste van de Westelijke Balkan en Turkije voor 2021-2022. In *Actiedocument voor “EU Regional Support to protection-sensitive migration management systems in the Western Balkans - PHASE III”*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/b6e519e5-3648-4bc7-b3b0-e8d6498b46cd_en
119. IOM Bosnië en Herzegovina. (2023). EU Support to Border and Migration Management in BiH Continues | Bosnia and Herzegovina. iom.int. <https://bih.iom.int/news/eu-support-border-and-migration-management-bih-continues-through-new-64-million-euro-project>
120. Directoraat-generaal Buurlanden en Uitbreidingsonderhandelingen, & Europese Commissie. (25 juni 2024). *EU signs agreement with Serbia to strengthen migration and border management cooperation*. Uitbreiding en oostelijk nabuurschap. https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-signs-agreement-serbia-strengthen-migration-and-border-management-cooperation-2024-06-25_en
121. Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken, & Europese Commissie. (2025, 11 juni). *EU strengthens cooperation on migration and border management with Bosnia and Herzegovina*. Migratie en binnenlandse zaken. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-strengthens-cooperation-migration-and-border-management-bosnia-and-herzegovina-2025-06-11_en
122. Europese Commissie, Directoraat-generaal Buurtbeleid en Uitbreiding. (2021). Bijlage 3 bij het uitvoeringsbesluit van de Commissie betreffende de financiering van het meerjarig actieplan voor meerdere landen ten behoeve van de Westelijke Balkan en Turkije voor 2021-2022. In *actiedocument voor “EU Regional Support to protection-sensitive migration management systems in the Western Balkans - PHASE III”*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/b6e519e5-3648-4bc7-b3b0-e8d6498b46cd_en
123. Europese Commissie. (2023). *Bijlage I Action Document for EU support to strengthen the fight against migrant smuggling and trafficking in human beings in the Western Balkans*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/6848860f-6184-4806-89e6-4872c8259e5c_en?filename=Action%20Document_Anti-Smuggling%20Programme%20WB.pdf
124. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. (2024, januari). *EU Support to Strengthen the Fight against Migrant Smuggling and Trafficking*. <https://www.giz.de/de/downloads/giz2024-en-eu4fast.pdf>

Save the Children